

การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ
ของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
จังหวัดพะเยา-เชียงราย

พระครูสุตวฑฒิกการ (พิพิฑวฑฒิกการ) ศรีธนะ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2565

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ
ของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
จังหวัดพะเยา-เชียงราย

พระครูสุตวุฒิการ (พิพิธวุฒิการ) ศรีธนะ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2565
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

A STUDY OF CONDECTIONS AND MANAGEMENT OF THE VOCATIONAL SKILLS
DEVELOPMETN PROJECT OF THE PHRAPARIYATTIDHAMMA SCHOOL GROUP
DEPRATMENT OF GENERAL ECUCATION PHAYAO–CHIANG RAI PROVINCE

PHRAKHRUSUTAWUTTHIKRAN (PHIPHITWUTTHIKRAN) SRITHANA

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment
of the Requirements for the Master of Education Degree in
Degree in Educational Administration

May 2022

Copyright 2022 by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ

ของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

จังหวัดพะเยา-เชียงราย

ของ พระครูสุตวุฒิจารย์ (พิพิธวุฒิจารย์) ศรีธนะ

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(รองศาสตราจารย์ ดร. ฉลอง ชาตรูประชีวิน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธิดาวัลย์ อุ่นทอง)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

(ดร. ธารารัตน์ มาลัยเถาว์)

..... คณบดีวิทยาลัยการศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. รักษิต สุทธิพงษ์)

เรื่อง:	การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ ของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย
ผู้ศึกษาค้นคว้า:	พระครูสุตตุมังการ (พิพิชฎุมังการ) ศรีธนะ, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: กศ.ม. (การบริหาร การศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2564
อาจารย์ที่ปรึกษา:	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธิดาวัลย์ อุ่นกอง
คำสำคัญ:	โครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพโรงเรียนพระปริยัติธรรม

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ
ของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารโครงการพัฒนาทักษะ
สัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ
ศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย จำนวน 213 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า
5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์
(Description Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ ของกลุ่มโรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็น
รายด้าน พบว่า ด้านการวางแผน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการติดตามประเมินผล ด้านการปรับปรุงและ
พัฒนา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการปฏิบัติตามแผน 2) แนวทางการบริหารโครงการพัฒนาทักษะสัมมา
อาชีพของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ควรมีการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงาน
กำหนดผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาและทรัพยากรที่ต้องใช้ ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน จัดสิ่งอำนวยความสะดวก
ความสะดวก สนับสนุนกำกับ ติดตามการทำงานทั้งระดับบุคลากร วิทยากร วิทยากร และให้การนิเทศ ซึ่งเป็น
กลไกสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับที่แสดงว่า การดำเนินงานที่ผ่านมามีบรรลุ
เป้าหมายเพียงใด โดยวางกรอบการประเมิน จัดทำเครื่องมือ จัดเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้
ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วแต่ละฝ่ายประเมินผลสำเร็จแล้ว จะส่งผลให้คณะกรรมการรับผิดชอบนำไปวิเคราะห์
สังเคราะห์และแปลผลแล้วนำมาเสนอผลต่อผู้เกี่ยวข้องเพื่อนำไปปรับปรุงการดำเนินการโครงการ

Title: A STUDY OF CONDETIONS AND MANAGEMENT OF THE VOCATIONAL SKILLS DEVELOPMETN PROJECT OF THE PHRAPARIYATTIDHAMMA SCHOOL GROUP DEPRATMENT OF GENERAL ECUCATION PHAYAO–CHIANG RAI PROVINCE

Author: PHRAKHRUSutawutthikran (piphitwutthikran) Srithana, Independent Study: M.Ed. (Educational Administration), University of Phayao, 2021

Advisor: Assistant Professor Dr. Thidawan Unkong

Keywords: Conditions and Guidelines for the Implementation of the Occupational Skills Development Project

ABSTRACT

The objectives of this study were as follows: 1) to study the operation condition of the Occupational Skills Development Project of Phrapariyattidhamma School Group. Department of General Education and 2) to study the guidelines for the management of the vocational skill development project. of the Phrapariyattidhamma School Group Department of General Education Phayao–Chiang Rai Province.

The sample group in this research consisted of administrators and teachers in Phrapariyattidhamma School. Department of General Education, Phayao–Chiang Rai Province, 213 figures/person. The instrument used in the research was a 5–level estimator questionnaire with a confidence value of 0.97. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation. and a structured interview form. Data were analyzed from the interviews. by method of descriptive analysis (Description Analysis).

The results of the research were found that 1) The condition of the implementation of the Occupational Skills Development Project of the Phrapariyattidhamma School Group Department of General Education, Phayao–Chiang Rai Province, overall is at the highest level. When considering each aspect, it was found that planning, followed by monitoring and evaluation improvement and development, respectively; have the lowest average 2) Guidelines for the management of the project to develop skills for the vocational training of the Phrapariyattidhamma School Group Department of General Education There should be a goal and operational guidelines assign responsible person The amount of time and resources required that must be consistent with the goals of the school arrange facilities directing support Follow up work at the personnel level, by group, by category, and provide supervision which is an important mechanism to stimulate development Because it will provide feedback that shows how successful past operations have been. by setting up an assessment framework supply of tools collect information analyze data Once this has been done, each party has successfully evaluated. will result in the responsible committee to analyze synthesize and interpret the results and present the results to relevant parties to improve project implementation.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดาวัลย์ อุ๋นกอง อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบ แก้ไข ด้วยความเอาใจใส่และจิตเมตตา ยิ่ง ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวก จนทำให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสำเร็จสมบูรณ์ลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ พระครูนิปูณพัฒนกิจ ผู้อำนวยการโรงเรียนห้วยข้าวกล้า วิทยา อำเภอจุน จังหวัดพะเยา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ดร.อนวัช อุ๋นกอง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสันติคีรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 และ ดร.สกาวัฒน์ ไกรมากศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ที่กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไขและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เพื่อเป็นแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพะเยา และจังหวัดเชียงราย และผู้ที่ไม่ได้กล่าวนาม ณ ที่นี้ทุกท่าน ที่กรุณาให้ข้อมูลที่ เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในครั้งนี้ นอกจากนี้ยังให้ความช่วยเหลือ อุปการะ สนับสนุน เป็นทั้งแรงใจ แรงทรัพย์และให้กำลังใจเสมอมา ตลอดจนความห่วงใยและปรารถนาดีแก่ผู้วิจัย มาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ผู้ให้กำเนิด และกราบขอบพระคุณ ครูอาจารย์ ที่ได้ ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และครอบครัวที่สนับสนุนและคอยให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ ทุก ๆ ด้าน จนการเรียนรู้ผ่านพ้นไปได้ด้วยดี ท้ายนี้ผู้ศึกษาขอน้อมรำลึกถึงอำนาจบารมีของ คุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก อันเป็นที่พึ่งให้ผู้ศึกษามีสติปัญญา ในการศึกษาค้นคว้าให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้ศึกษาขอให้เป็นกตเวทิตาแต่บิดา มารดา ครอบครัว ของผู้ศึกษา ตลอดจนผู้เขียน หนังสือ และบทความต่าง ๆ ที่ให้ความรู้แก่ผู้ศึกษา จนสามารถ ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สุตวุฒิการ (พิพิชวุฒิการ) ศรีธนะ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน	9
หลักการแนวคิดและทฤษฎีการบริหารสถานศึกษา	13
ประวัติความเป็นมาวงจรรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA)	19
แนวคิดของวัฏจักรหรือวงล้อเดมมิ่ง หรือ วงจร PDCA	21
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะสำหรับนักเรียน.....	26
ประวัติและความเป็นมาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43
กรอบแนวคิดของการวิจัย	49

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	51
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	51
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	53
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	55
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	58
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	58
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย.....	59
ตอนที่ 3 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของกลุ่ม โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย.....	68
บทที่ 5 บทสรุป.....	73
สรุปผลการวิจัย.....	73
อภิปรายผลการวิจัย.....	76
ข้อเสนอแนะ.....	80
บรรณานุกรม.....	82
ภาคผนวก.....	88
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ.....	89
ภาคผนวก ข ผลการตรวจค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามเพื่อ การวิจัย (Item Congruence Index: IOC).....	90
ภาคผนวก ค รายนามหน่วยงานที่ให้ความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย.....	97
ภาคผนวก ง ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Try Out).....	98
ภาคผนวก จ รายนามหน่วยงานที่ให้ความอนุเคราะห์เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย.....	99
ภาคผนวก ฉ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	100

ภาคผนวก ช รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์	107
ประวัติผู้วิจัย	110

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงจำนวนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย 21 แห่ง จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	52
ตาราง 2 แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	58
ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ ของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย ในภาพรวม.....	59
ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจังหวัดพะเยา-เชียงราย ด้านการวางแผน	60
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพและแนวทางการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย การปฏิบัติตามแผน.....	62
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย ด้านการติดตามประเมินผล	65
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย ด้านการปรับปรุงและพัฒนา.....	67
ตาราง 8 แสดงผลการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้างานวิชาการและครูผู้สอน	69

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 วงจรเดมมิง (Deming Cycle).....	22
ภาพ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย	50

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 การจัดการศึกษาที่ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 12 นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และมาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาเป็นการจัดการศึกษาในระบบตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เพื่อสนองนโยบายของรัฐในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือ ประชากรของชาติให้มีความรู้ และทักษะในการดำรงชีวิตในสังคมให้เป็นสุข พัฒนาภูมิความรู้ของพระภิกษุสามเณรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์ (พระสาย แวงคำ, 2554, หน้า 15-16)

การพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพในปัจจุบัน เป็นการส่งเสริมเพื่อให้เยาวชนได้พัฒนาตนเอง เพื่อเตรียมความพร้อมในแข่งขันทางธุรกิจทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ แต่การเพิ่มขีดความสามารถ ในการแข่งขันของธุรกิจในประเทศส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงเทคโนโลยี การบริหารจัดการ และการลดต้นทุนในการผลิตมากกว่าที่จะให้ความสำคัญกับ “คน” และการปรับปรุงด้านการจัดการ ด้านแรงงานสัมพันธ์ ให้ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงระดับเทคโนโลยีการผลิต และพบว่า สถานประกอบการจำนวนมากประสบปัญหาความขัดแย้งทางด้านแรงงานทั้งที่ถูกต้องกฎหมายและผิดกฎหมาย ทั้งที่เป็นความขัดแย้งในลักษณะกลุ่มก้อนของลูกจ้างกับนายจ้าง และสิ่งที่เป็นปัญหาในสถาบันการศึกษา คือ วิชาและหลักสูตรที่เปิดสอนในสถาบันการศึกษานั้น อาจไม่สอดคล้องกับความเป็นไปของโลก ประเทศ และสังคม มีบัณฑิตที่ยังตกงานหางานทำไม่ได้ รวมทั้งมีเสียงสะท้อนจากผู้ประกอบการในเรื่องของการสรรหาพนักงานที่เหมาะสมและมีคุณภาพกับงานนั้นยากขึ้น เยาวชนต้องตระหนักในเรื่องการพัฒนาตนเอง นอกจากสาขาวิชาที่ตนเองเรียน ต้องศึกษา

พัฒนาความรู้ของตนเองในวิชาชีพอื่นหาวิชาชีพเสริม เช่น การไปฝึกทำงานที่ตนเองชอบหรือช่วยธุรกิจทางบ้านเพื่อเพิ่มทักษะอาชีพรองรับจากการว่างงาน เป็นต้น (วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์, 2557) ซึ่งทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหาทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ ทักษะด้านการสื่อสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะอาชีพ และ ทักษะการเรียนรู้ ทักษะการเปลี่ยนแปลง (วิจารณ์ พานิช, 2556) ซึ่งทักษะอาชีพเป็นหนึ่งในทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง แนวคิดและหลักการของทักษะนี้ เน้นที่ทักษะในการให้บุคคลสามารถวิเคราะห์ตนเองเลือกอาชีพเพื่อสนองความต้องการของตนเอง พินิจพิเคราะห์ อาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของบุคคล สิ่งแวดล้อม ค่านิยม และ ภูมิหลังของบุคคลนั้น ดังนั้นหาก บุคคลมีทักษะอาชีพที่เหมาะสม บุคคลนั้นจะมีความพึงพอใจ มีความมั่นคง และประสบความสำเร็จ ในการดำรงชีพในอนาคต ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า ทักษะอาชีพและการดำรงชีพของบุคคลจะได้รับอิทธิพลจากพันธุกรรมของบุคคลนั้นส่วนหนึ่ง ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาส่วนหนึ่ง ภูมิหลังครอบครัว และอิทธิพลจากการประกอบอาชีพของบิดามารดาอีกส่วนหนึ่ง (Anne, 1964 อ้างอิงใน เพ็ญญา กุลนภาดล, 2562) ดังนั้น การพัฒนาทักษะอาชีพจึงเป็นการพัฒนาความสามารถของบุคคล เพื่อการประกอบอาชีพ พัฒนาศักยภาพในตัวบุคคลให้สามารถวิเคราะห์ตนเอง และดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นสุข ซึ่งในการประเมินทักษะนี้ นักเรียนควรได้รับรู้และเข้าใจตนเองในด้านความถนัด ความสนใจ ความสามารถ ความคาดหวังของตนเอง ตลอดจนการเรียนรู้งานเข้าใจลักษณะงาน (Super, 1957 อ้างอิงใน เพ็ญญา กุลนภาดล, 2562) และ Ginzberg (1996 อ้างอิงใน เพ็ญญา กุลนภาดล, 2562) ได้กล่าวถึง การประเมินและพัฒนาทักษะนี้จะมีประสิทธิภาพที่สุดในช่วงอายุ ระหว่าง 13-15 ปี เด็กจะสามารถประเมินความสามารถของตนเองได้ และพิจารณาเลือกอาชีพได้ ตลอดจนสามารถประเมินความสนใจและความสามารถของตนเองว่า ตนควรเลือกอาชีพใด ยิ่งไปกว่านั้น การเสริมสร้างการเรียนรู้ทักษะด้านนี้ บุคคลจำเป็นต้องเรียนรู้ตั้งแต่ชั้นประถม (หรืออนุบาล) ไปจนถึงมัธยมศึกษา และมหาวิทยาลัย รวมถึงตลอดชีวิตโดยรูปแบบการเรียนรู้จะจัดให้เหมาะสมตามพัฒนาการของสมอง ให้แก่บุคคลแต่ละกลุ่มอายุและตามพัฒนาการของสมองแต่ละคน เพราะทักษะกลุ่มนี้ใช้รูปแบบวิธีการสอนเพียงอย่างเดียวไม่ได้ แต่ละบุคคลจะต้องเรียนรู้ด้วยตนเองที่สำคัญครูต้องทำงานหนักในการคิดค้นหาวิธีออกแบบการเรียนรู้ วิธีกระตุ้นและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของเด็ก (วิจารณ์ พานิช, 2555, หน้า 48)

ในการพัฒนาให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ได้มีการกำหนดให้มี กลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้และยังมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ไว้ใน หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างรอบด้านทั้ง ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เพื่อให้นักเรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ อันส่งผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และค้นพบความสามารถ ความถนัดของตนเอง สามารถเรียนรู้ในการใช้ชีวิต และอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นอย่างมีความสุข ด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งมีเป้าหมายหลักของกิจกรรมที่มุ่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนในด้านความรู้ ทักษะ และ ประสบการณ์การเรียนรู้ อันนำไปสู่การเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี อันส่งผลให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ 8 ประการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553ก) ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในสถานศึกษามีหลายลักษณะ หนึ่งในนั้นคือ กิจกรรมชุมนุม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สถานศึกษา จัดตั้งขึ้นเพื่อตอบสนองความสนใจ ความถนัดและความสามารถของนักเรียน ตามเจตนารมณ์ ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนา ความรู้ ความสามารถด้านการวิเคราะห์ ทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพตามศักยภาพ และส่งเสริม ให้นักเรียนทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน และใช้เวลาว่างให้เกิด ประโยชน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553ก, หน้า 51-52) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) ในหมวดที่ 4 มาตรา 23 เกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมให้ นักเรียนรู้จักตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม มีความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข จากผลการวิจัย การเปรียบเทียบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อ การประกอบอาชีพของต่างประเทศกับ ประเทศไทย (สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา ชญาพิมพ์ อุสาโห และปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ, 2554) ได้ให้ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อ การประกอบอาชีพ ไว้ว่าควรมีการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นการปฏิบัติงานในสถานประกอบการ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และฝึก ทักษะทางวิชาชีพจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียน เกิดทักษะอาชีพ

การศึกษาของสงฆ์ในปัจจุบันเป็นไปตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 และกฎระเบียบคำสั่งและ ข้อบังคับต่าง ๆ โดยมีมหาเถรสมาคม องค์การสูงสุดของคณะสงฆ์เป็นผู้รับผิดชอบหลัก และ

กระจายความรับผิดชอบ ตามลำดับของคณะสงฆ์แต่ละระดับลงไปจนถึง เจ้าอาวาสเป็นผู้รับผิดชอบ ในปัจจุบัน การศึกษาที่คณะสงฆ์จัดให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษามีอยู่ 4 ประเภทคือ 1) การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม 2) การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี 3) การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ 4) การศึกษา ระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่จัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ทั้งต่อทางฝ่ายศาสนจักร คือ ได้ศาสนาทายาทที่ดี มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สามารถดำรง และสืบต่อพระพุทธศาสนา ให้เจริญก้าวหน้า และยังเป็นประโยชน์ต่อทางฝ่ายบ้านเมือง กล่าวคือ หากพระภิกษุสามเณร ลาลึกขาก็สามารถเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาของรัฐได้ หรือสามารถประกอบอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง และประเทศชาติต่อไปได้ ดังนั้นโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จึงมีภารกิจในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการศึกษาในระบบควบคู่กับการจัดการศึกษา พระปริยัติธรรม ทั้งแผนกบาลีและแผนกธรรมให้แก่พระภิกษุสามเณร โดยรับเด็กผู้ชายที่เรียน จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าบรรพชาเป็นสามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จัดตั้งขึ้นโดยวัดในพระพุทธศาสนา มีเจ้าอาวาสวัดเป็นผู้ขอจัดตั้งดำเนินการสอนโดย ครู ซึ่งเป็นทั้งพระภิกษุและคฤหัสถ์ ปัจจุบันมีโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ทั่วประเทศ จำนวน 406 แห่ง และมีนักเรียนทั้งหมดจำนวน 33,270 รูป (สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพะเยา, 2563, หน้า 1) การจัดการศึกษาในรูปแบบดังกล่าว เป็นช่องทางสำคัญที่ทำให้เด็กที่ขาดโอกาสทางการศึกษา ได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น เด็กเหล่านี้ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ยากจน บางส่วนเป็นชนกลุ่มน้อย บางส่วนเป็น เด็กกำพร้า ขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู และบางส่วนเป็นเด็กที่มีปัญหาทางสังคม ไม่สามารถเข้าเรียน ในโรงเรียนทั่วไปได้ด้วยความศรัทธาในพระพุทธศาสนา และด้วยความเชื่อมั่นว่าพระภิกษุ จะช่วยอบรมบุดรหฺลานของตนได้ ผู้ปกครองจึงนำบุตรหลานมาบรรพชาให้เป็นสามเณร เพื่อเข้าเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา (พระอวยชัย อินฺทรีเมือง (2554)

กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย ได้จัดการศึกษาที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของนักเรียนในการถ่ายทอด ความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมแห่งการเรียนรู้ แต่ในปัจจุบัน ผู้บริหารให้ความสำคัญเกี่ยวกับทักษะอาชีพไม่มากเท่าที่ควร เนื่องจากส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการทดสอบ ระดับชาติ BT, RT, NT, O-net ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูล การประกวดแข่งขันพัฒนาทักษะทางวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

ระดับประเทศ ครั้งที่ 11 ประจำปีการศึกษา 2563 ระหว่างวันที่ 28-29 มกราคม 2563 ณ วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน โดยมีพระภิกษุสามเณร จากโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กว่า 2,500 รูป จากทั่วประเทศเข้าร่วม การแข่งขันโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย ได้เข้าร่วม กิจกรรมโครงการอาชีพมีการส่งนักเรียนเข้าแข่งขัน จำนวน 21 โรงเรียน จากทั้งหมด 39 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 53.84 ของโรงเรียนทั้งหมดในสังกัด ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นว่า โรงเรียนมีความพร้อมในด้านทักษะอาชีพน้อยมาก การฝึกทักษะการทำงานไม่ใช่จะต้องรอให้ ถึงวัยทำงานก่อน แต่ควรสอนตั้งแต่เด็กเพราะเป็นการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน ซึ่งจะมี ความสำคัญอย่างมากต่อการดำเนินชีวิตในอนาคต จึงควรมีการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของ นักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะสัมมาอาชีพสอดคล้องกับความต้องการความสนใจ ความถนัดของนักเรียน ความต้องการของ ตลาดงานให้สามารถก้าวสู่การศึกษาต่อ และการมี งานทำเพื่อที่จะได้มีทักษะทางอาชีพ ตลอดจนสามารถดำรงชีวิตในยุคปัจจุบันได้อย่างมี ประสิทธิภาพจนประสบผลสำเร็จต่อไปในอนาคต

จากความสำคัญ และปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาศึกษาสภาพและ แนวทางการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนพัฒนาทักษะ สัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ให้มีประสิทธิภาพรวม ทั้งยังเป็นข้อมูลให้กับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงและส่งเสริมการดำเนินการพัฒนาทักษะ สัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ ของกลุ่มโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

กระบวนการบริหารการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย ได้กำหนดขอบข่ายการดำเนินการโครงการไว้ โดยแบ่งการดำเนินการออกเป็น 4 งาน ดังนี้

1. งานด้านการวางแผน
2. งานด้านการปฏิบัติตามแผน
3. งานด้านการติดตามประเมินผล
4. งานด้านการปรับปรุงและพัฒนา

ขอบเขตด้านประชากร

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย จำนวน 21 แห่ง จำนวน 250 รูป/คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย กำหนดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) เทียบขนาดประชากรที่ 255 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 213 รูป/คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นและนำมากำหนดสัดส่วนตามขนาดของกลุ่มประชากรในแต่ละโรงเรียนและสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

ขอบเขตตัวแปรที่ศึกษา

1. สภาพการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย
2. แนวทางการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ ของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **สภาพการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ** หมายถึง ระดับการดำเนินงานโครงการและพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพให้แก่นักเรียนในกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจังหวัดพะเยา-เชียงราย จำนวน 4 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการวางแผน เป็นกระบวนการทำงานโดยการมีส่วนร่วมของของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา หน่วยงานหรือเครือข่ายที่สนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อวางแผนการพัฒนา มีการกำหนดเป้าหมายขั้นตอนการปฏิบัติ การติดตามผล

เพื่อให้เด็กนักเรียนมีทักษะสัมมาอาชีวะ เป็นการกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จของเป้าหมายและแนวทางการปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

1.2 ด้านการปฏิบัติตามแผน เป็นการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ โดยการทำงานบนความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และเครือข่ายต่าง ๆ ที่สนับสนุนการจัดการศึกษาทั้งคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หน่วยงาน องค์กร คณะครู ผู้ปกครอง ชุมชน

1.3 ด้านการติดตามประเมินผล เป็นการติดตามตรวจสอบการทำงานทุกขั้นตอน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้มีการรายงานผลการดำเนินงานในทุกระยะ ๆ ซึ่งเป็นการประเมินในระหว่างการดำเนินงานจะทำให้การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะบรรลุเป้าหมาย

1.4 ด้านการปรับปรุงและพัฒนา เป็นการนำผลจากการตรวจสอบนำไปปรับปรุง โดยความร่วมมือของทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายการพัฒนา นักเรียนให้มีทักษะสัมมาอาชีวะ

2. แนวทางการบริหารโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะ หมายถึง การเตรียมการดำเนินโครงการ การเลือกอาชีพที่เหมาะสมที่นักเรียนได้รับประสบการณ์ฝึกทักษะ และเตรียมคุณลักษณะที่จำเป็นของอาชีพต่าง ๆ อย่างหลากหลาย

3. โครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะ หมายถึง กิจกรรมที่ได้รับการจัดทำขึ้นแล้ว นำไปดำเนินการเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายของแผนงานที่ได้กำหนดไว้ และสอดคล้องสนับสนุนแผนงาน มีรูปแบบการดำเนินงานที่ได้จัดเตรียมได้อย่างเป็นระบบ

4. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในตำแหน่ง ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย

5. ครูผู้สอน หมายถึง หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในตำแหน่งครูผู้สอนที่ทำหน้าที่สอนนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย

6. กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่เปิดสอนนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย จำนวน 21 โรงเรียน

7. ทักษะสัมมาอาชีพ หมายถึง กิจกรรมที่มุ่งพัฒนานักเรียนในด้านทักษะอาชีพของนักเรียน มุ่งเน้นการให้องค์ความรู้ การฝึกทักษะ เพื่อสร้างความเชี่ยวชาญ และสมรรถนะที่เกิดกับตัวนักเรียนเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะเฉพาะด้าน และทักษะจำเป็นสำหรับอาชีพเข้าด้วยกัน เพื่อความสำเร็จของนักเรียนทั้งด้านการทำงานและการดำเนินชีวิต

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียนใช้เป็นแนวทางเพื่อให้นักเรียนได้รับการเสริมทักษะอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน
2. เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครอง สถานประกอบการ แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาทั้งภาครัฐและเอกชน ในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมทักษะและสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพสำหรับนักเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน
2. หลักการแนวคิดและทฤษฎีการบริหารสถานศึกษา
 - 2.1 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา
 - 2.2 แนวคิดกระบวนการบริหาร
 - 2.3 แนวคิดการบริหารสถานศึกษา
3. ประวัติความเป็นมาวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA)
4. แนวคิดของวัฏจักรหรือวงล้อเดมมิ่ง หรือ วงจร PDCA
5. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับนักเรียน
 - 5.1 ทักษะอาชีพ
 - 5.2 ทฤษฎีการพัฒนาอาชีพ
 - 5.3 การจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ
 - 5.4 การบริหารจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะ
6. ประวัติและความเป็นมาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. กรอบแนวคิดของการวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน

การศึกษา คือ กระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคล และสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์สร้าง จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ถือว่า เป็นความพยายามที่จะทำการปฏิรูปการศึกษาครั้งสำคัญ ซึ่งดำเนินการจัดทำขึ้นด้วยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายการเมือง ฝ่ายข้าราชการ ครู อาจารย์ บุคคลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชน องค์กร และสถาบันต่าง ๆ

มีการศึกษาปัญหา ประมวลองค์ความรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ มีการระดมผู้รู้ นักปราชญ์มาช่วยกันคิด ช่วยกันสร้างเป้าหมายของการศึกษาไทย ซึ่งพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 เป็นกฎหมายที่กำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขหรือแก้ปัญหาทางการศึกษาและ ถือได้ว่า เป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 19 สิงหาคม 2542, หน้า 3-4)

ระบบการศึกษา

หมวด 3 ระบบการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562

มาตรา 15 การจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

(1) การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษากำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

(2) การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษามีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไข สำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับ สภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

(3) การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษานำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตาม ความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อมสื่อหรือแหล่งความรู้อื่น ๆ

สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ให้ มี การเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ไม่ว่า จะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบตาม อัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน

มาตรา 16 การศึกษาในระบบมีสองระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา

การศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย การศึกษาซึ่งจัดไม่น้อยกว่าสิบสองปีก่อน ระดับอุดมศึกษา การแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เป็นไปตามที่กำหนด ในกฎกระทรวง

การศึกษาระดับอุดมศึกษาแบ่งเป็นสองระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับปริญญา

การแบ่งระดับหรือการเทียบระดับการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 17 ให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวนเก้าปี โดยให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดเข้าเรียนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก เว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่เก้าของการศึกษาภาคบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการนับอายุให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 18 การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาชั้นพื้นฐานให้จัดในสถานศึกษาดังต่อไปนี้

(1) สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น

(2) โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนที่สังกัดสถาบันพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น

(3) ศูนย์การเรียน ได้แก่ สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัวชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันสังคมอื่นเป็นผู้จัด

มาตรา 19 การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้จัดในมหาวิทยาลัย สถาบันวิทยาลัย หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายเกี่ยวกับสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษานั้น ๆ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

มาตรา 20 การจัดการอาชีวศึกษา การฝึกอบรบวิชาชีพ ให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการ หรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

มาตรา 21 กระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ อาจจัดการศึกษาเฉพาะทางตามความต้องการและความชำนาญของหน่วยงานนั้นได้ โดยคำนึงถึงนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

แนวการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

(1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

(3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

(4) ความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

(5) ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนจบเพื่อการศึกษาต่อ

ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 7-9)

ดังนั้น การจัดการศึกษาต้องยึดว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และต้องมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางสนองความต้องการของผู้เรียนชุมชนและสังคม จัดการเรียนรู้การบูรณาการได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งให้บุคคล องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน จัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน และรู้จักเลือกสรร

ภูมิปัญญา วิทยาการต่าง ๆ พัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

หลักการแนวคิดและทฤษฎีการบริหารสถานศึกษา

ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

พระครูสังฆรักษ์ไชยรัตน์ ชยรัตน (2558, หน้า 323) ได้ให้ความหมายของการบริหารโรงเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ดำเนินการร่วมกันระหว่าง ผู้บริหาร ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาให้ได้มากที่สุด เพื่อเป้าหมายที่สำคัญ คือ ผู้เรียน ให้ได้รับการพัฒนาให้เต็มศักยภาพ และมีประสิทธิภาพ

วิมล เดชะ (2559, หน้า 11) ได้สรุปว่า การบริหารสถานศึกษา คือ กระบวนการดำเนินงานในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และองค์คณะบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ของชุมชนในท้องถิ่นเพื่อร่วมกันวางแผนการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบตามมาตรฐานและคุณภาพให้แก่เยาวชน ในอันที่จะทำให้เกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้านอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ยุทธนา เกื้อกูล (2560, หน้า 38) การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันอย่างเป็นระบบ มีวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บริการทางการศึกษา ให้แก่สมาชิกในสังคมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีคุณภาพและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของทุกฝ่ายของชุมชนในท้องถิ่นเพื่อร่วมกันวางแผนการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา สร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานทำให้เกิดความร่วมมือและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของสถานศึกษาที่สำคัญ คือ ผู้เรียน ให้ได้รับการพัฒนาให้เต็มศักยภาพ และมีประสิทธิภาพเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

แนวคิดกระบวนการบริหาร

กระบวนการบริหาร ได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านกำหนดแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร ไว้ดังนี้

บุญศรีศรี พันธุ์วัฒน์ (2560, หน้า 8) การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่งช่วยให้การพัฒนากระบวนการทำงานมีระบบในการบริหารจัดการที่เป็นรูปธรรมในการปฏิบัติ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การวางแผนหรือการเตรียมความพร้อมในการทำงาน (Plan) ขั้นที่ 2 การลงมือปฏิบัติหรือการดำเนินการตามแผนที่วางไว้ (Do) ขั้นที่ 3 การตรวจสอบเพื่อหาแนวทางในการพัฒนางานให้ดีขึ้น (Check) ขั้นที่ 4 การแก้ไขพัฒนางานให้ดีขึ้น (Act)

เดมมิ่ง (Deming, 1986 อ้างอิงใน ขวัญใจ บุญสินธุ์, 2560, หน้า 44) ได้กล่าวว่าด้วยวงจรเดมมิ่ง (Deming Cycle: PDCA) มาประยุกต์ใช้ในการอธิบายและทำความเข้าใจกระบวนการดำเนินงานขององค์การสามารถสรุปได้ว่ากระบวนการบริหารจะประกอบด้วย P คือ Plan หมายถึง การวางแผนโดยเลือกปัญหาและตั้งเป้าหมายร่วมกันทั้งผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน D คือ Do หมายถึง การนำวิธีการแก้ไขปัญหาก็ที่กำหนดไว้ร่วมกันไปใช้ในการแก้ไขปัญหาพร้อมกันไปสู่การปฏิบัติ C คือ Check หมายถึง การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยนำข้อมูลก่อนการดำเนินงานและหลัง การดำเนินงานมาเปรียบเทียบกัน A คือ Action หมายถึง การนำวิธีการแก้ปัญหาก็ที่ได้ผลหรือประสบความสำเร็จมากำหนดเป็นมาตรฐานเพื่อถือปฏิบัติต่อไปแต่ถ้าไม่ได้ผลก็นำมาพิจารณาวางแผน ปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

Deming (1986 อ้างอิงใน ทิพย์รัตน์ จันทนา, 2552, หน้า 58-61) เสนอขั้นตอนการบริหารงานคุณภาพ “วงจรเดมมิ่ง” (Deming Cycle) เป็นกระบวนการบริหารงานหรือการจัดระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้ผลผลิตที่ออกมามีคุณภาพได้มาตรฐานตามเป้าหมาย กำหนดซึ่งไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. การจัดทำและการวางแผน (Plan)
 - 1.1 ทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนแล้วกำหนดหัวข้อควบคุม
 - 1.2 กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุให้แก่หัวข้อควบคุมแต่ละข้อ
 - 1.3 กำหนดวิธีดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
2. การปฏิบัติตามแผน (Do)
 - 2.1 หาความรู้เกี่ยวกับวิธีดำเนินการนั้น
 - 2.2 ดำเนินการตามวิธีการที่กำหนด
 - 2.3 เก็บรวบรวมบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องและผลลัพธ์ของหัวข้อควบคุม
3. การตรวจสอบติดตาม และประเมินผล (Check) ประกอบด้วย
 - 3.1 ตรวจสอบว่า การปฏิบัติงานเป็นไปตามวิธีการทำงานมาตรฐานหรือไม่

3.2 ตรวจสอบว่า ค่าที่วัดได้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่

3.3 ตรวจสอบว่า หัวข้อควบคุมได้ตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่

4. กำหนดมาตรฐานแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะที่ทำให้ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย

(Act)

4.1 ถ้าการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามวิธีการทำงานมาตรฐาน ก็หามาตรการแก้ไข

4.2 ถ้าผลลัพธ์ที่ได้ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ก็ค้นหาสาเหตุและแก้ไขที่ต้นตอ เพื่อมิให้เกิดปัญหาซ้ำขึ้นอีก

4.3 ปรับปรุงระบบการทำงานและเอกสารวิธีการทำงานมาตรฐานกระบวนการบริหาร

ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้กระบวนการบริหาร ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) ขั้นตอนที่ 2 การลงมือปฏิบัติ (Do) ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุง (Act) ซึ่งในแต่ละขั้นตอนต่างก็แยกจากกันตามหน้าที่และภาระงาน แต่จะดำเนินการไปเป็นกระบวนการตามลำดับขั้นและเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันตามระบบบริหาร ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) เป็นกระบวนการทำงานโดยการมีส่วนร่วมของ กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา หน่วยงานหรือเครือข่ายที่สนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อวางแผนการพัฒนา มีการกำหนดเป้าหมายขั้นตอนการปฏิบัติ การติดตามผล เพื่อให้เด็กนักเรียนมีทักษะสัมมาอาชีวะ เป็นการกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จของเป้าหมายและแนวทางการปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การลงมือปฏิบัติ (Do) เป็นการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ โดยการทำงานบนความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และเครือข่ายต่าง ๆ ที่สนับสนุนการจัดการศึกษาทั้งคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หน่วยงาน องค์กร คณะครู ผู้ปกครอง ชุมชน

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) เป็นการติดตามตรวจสอบการทำงานทุกขั้นตอน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้มีการรายงานผลการดำเนินงานในทุกระยะ ๆ ซึ่งเป็นการประเมินในระหว่างการทำงานจะทำให้การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะบรรลุเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุง (Act) เป็นการนำผลจากการตรวจสอบนำไปปรับปรุง โดยความร่วมมือของทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายการพัฒนา นักเรียนให้มีทักษะสัมมาอาชีพ

แนวคิดการบริหารสถานศึกษา

หลักการและแนวคิดและทฤษฎีการบริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัย เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพสำหรับ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา- เชียงราย ประกอบด้วยแนวคิด การบริหารแบบมีส่วนร่วม แนวคิดการบริหารแบบโรงเรียนเป็นฐาน มีรายละเอียด ดังนี้

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา มาตรา 58(2) ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่ สถานศึกษาและมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ตามความเหมาะสมและความจำเป็น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553; ราชบัณฑิตยสถาน, 2553, หน้า 2-3)

จิระพงษ์ หอมสุวรรณ (2556) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสียในการบริหาร การตัดสินใจการร่วมจัดการศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ การเข้าร่วมพัฒนาโรงเรียน การระดมทรัพยากร การบริจาค ทรัพย์สินให้แก่โรงเรียนมาสนับสนุน การจัดการศึกษา สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญที่สุดที่ต้องดำเนินการที่เน้นการบริหาร จัดการโดยการมีส่วนร่วมให้เกิดอิสระ คล่องตัวในการบริหารงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยทุกคนทุกฝ่ายได้แสดงความคิดเห็น และเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง และสามารถนำไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น (มนตรี อารีย์ราษฎร์, 2557)

ประภัสสร บุญบำรุง (2560, หน้า 27) ได้นำเสนอรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนเอกชนมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยสนับสนุน การบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีความรู้ความสามารถ การมีวัฒนธรรมและบรรยากาศ องค์กรที่เอื้อต่อการทำงานและการมีความรักความผูกพันต่อองค์กร องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วม

ในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์องค์ประกอบที่ 3 ประสิทธิภาพของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องความสามารถในการปรับตัวของโรงเรียน และความสามารถในการแก้ไขปัญหาของโรงเรียน

ไพโรจิตร อักษร (2560, หน้า 19) แนวทางในการจัดการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา จะต้องมีการรณรงค์ในการสร้างจิตสำนึกของการมีส่วนร่วมโดยการสร้างให้ประชาชน เข้าใจบทบาทและหน้าที่ตามการปกครองระบอบประชาธิปไตย เข้าใจเกี่ยวกับการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาแนวการจัดการศึกษา จะต้องให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบวิธีการให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของชุมชนโดยผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรในสถานศึกษาเป็นผู้ให้การสนับสนุน เพื่อให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาในสถานศึกษาอย่างจริงจัง บรรลุตามจุดประสงค์ของนโยบาย

ณรงค์ อภัยใจ (2560, หน้า 11) การบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นการบริหารที่ให้ทุกภาคส่วนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นส่วนของภาคราชการภาคท้องถิ่น ภาคเอกชน ตลอดจนผู้ประกอบการได้ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งทางตรง ได้แก่การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการวางแผน การดำเนินงาน การวัดผลประเมินผล สำหรับการมีส่วนร่วมในทางอ้อม ได้แก่ การสนับสนุน ด้านทรัพยากรหรือปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นต้น

สรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมนั้น สถานศึกษาต้องเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นส่วนของภาคราชการ ภาคเอกชน ภาคท้องถิ่น ประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มาร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน กำหนดนโยบายในการจัดการศึกษา ร่วมกันตัดสินใจการจัดการศึกษา การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การเข้าร่วมพัฒนาโรงเรียน การระดมทรัพยากร การบริจาคทรัพย์สิน และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาบรรลุตามจุดประสงค์ และเป็นไปตามมาตรฐาน

2. การบริหารแบบโรงเรียนเป็นฐาน

ยุพเรศ พระวัยคำ (2559, หน้า 45-46) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประกอบด้วย 1) หลักการกระจายอำนาจ หมายถึง มีการกระจายอำนาจจากรัฐไปสู่สถานศึกษาเพิ่มอำนาจ ในการตัดสินใจให้กับสถานศึกษาในด้านงานวิชาการ งบประมาณ งานบุคลากร และการบริหารทั่วไป และมีความเชื่อมั่นว่าโรงเรียนเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญรวมทั้งสถานศึกษาได้รับ ความเป็นอิสระและมีความคล่องตัวในการตัดสินใจและสั่งการด้านต่าง ๆ มากขึ้น 2) หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียและ

ผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกฝ่าย ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของสถานศึกษา สามารถตัดสินใจ และร่วมการจัดการศึกษา เช่น กำหนดนโยบายของสถานศึกษา กำหนดหลักสูตรสถานศึกษา ฯลฯ ทุกฝ่ายเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของสถานศึกษา และมีความรับผิดชอบร่วมกันมากขึ้น การตัดสินใจ จะตัดสินใจในรูปของคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชนผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหาร สมาชิกที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาทุกฝ่าย สามารถมีส่วนร่วมในการที่จะสร้างสรรค์ให้โรงเรียนเกิดประสิทธิภาพและเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของทุกฝ่าย

3) หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน หมายถึง การบริหารการศึกษาของสถานศึกษาที่อยู่ภายใต้การบริหารของคณะบุคคล ตามกรอบหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา 4) หลักการบริหารตนเอง หมายถึง การบริหารจัดการภายในสถานศึกษาได้อย่างอิสระในการตัดสินใจ และสั่งการ มีอำนาจในการดำเนินงานมีความรับผิดชอบดำเนินงานได้หลากหลายตามสภาพของสถานศึกษาตนเอง สร้างกำลังคนและระดมทรัพยากรทางการศึกษามาพัฒนาและแก้ปัญหาของสถานศึกษาตนเองได้ 5) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล หมายถึง การมีความพร้อมที่จะให้องค์กรภายนอกมาทำการตรวจสอบการบริหารงานของสถานศึกษาได้ตลอดเวลาที่มีความโปร่งใสในการบริหารงานสามารถเปิดเผยต่อสาธารณชนได้ในทุกเรื่อง ดำเนินงานอย่างเป็นอิสระโดยอยู่บนพื้นฐาน ของนโยบายหลักของชาติ มีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

สุภภรณ์ ตันเกียง (2560, หน้า 32) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามความต้องการ จำเป็นของโรงเรียนและท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง สมาชิกชุมชน นักเรียน และองค์กรอื่น ๆ มารวมพลังกันในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ทรัพยากรและดำเนินการพัฒนากิจกรรม และการดำเนินงานของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องมีการกระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปโรงเรียน ให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ มีความอิสระคล่องตัวในการบริหารจัดการทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป

ณรงค์ อภัยใจ (2560, หน้า 14) การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) เป็นการให้อิสระกับสถานศึกษาในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาภายใต้ นโยบายของรัฐ ซึ่งกระบวนการบริหารของสถานศึกษามีการทำงานร่วมกัน ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มาจากตัวแทนของ

ผู้มีส่วนได้เสียกับการจัดการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาสนองตอบต่อความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง แต่การที่จะดำเนินงานตามหลักคิดทฤษฎีการบริหารสถานศึกษาเป็นฐานได้นั้น รัฐจะต้องกระจายอำนาจให้สถานศึกษามีอำนาจอย่างแท้จริง ให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายโดยรัฐกำหนดนโยบายหรือเป้าหมายการจัดการศึกษาของชาติ และสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร อุปกรณ์ ให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง เพื่อให้สถานศึกษาจัดการศึกษาที่มีความหลากหลายตามบริบทของชุมชน สำหรับงานวิจัยนี้ได้นำแนวคิดการบริหารแบบโรงเรียนเป็นฐานโดยออกแบบการบริหารจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพบริบท และนำสภาพของบริบทสถานศึกษาไปใช้ในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสนองตอบต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

สรุปได้ว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีความอิสระคล่องตัวในการบริหารจัดการศึกษาตามความจำเป็น ความต้องการของสถานศึกษาและท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง สมาชิกชุมชน นักเรียน และองค์กรอื่น ๆ โดยยึดหลักการกระจายอำนาจการมีส่วนร่วม หลักการบริหารตนเอง และหลักการตรวจสอบการดำเนินงานการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งทางด้าน วิชาการ งบประมาณ งานบุคคล และงานบริหารทั่วไป ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของนโยบายหลักของชาติ มีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

จากการศึกษาหลักการแนวคิดและทฤษฎีการบริหารสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย วงจรการบริหารงานคุณภาพ PDCA กระบวนการบริหาร มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน (Do) ขั้นตอนที่ 3 การติดตามประเมินผล (Check) ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงและพัฒนา (Act) และการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเป็นการมีส่วนร่วมของส่วนของภาคราชการ ภาคเอกชน ภาคท้องถิ่น ประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน กำหนดนโยบายในการจัดการศึกษา ร่วมกันตัดสินใจการจัดการศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ การเข้าร่วมพัฒนาโรงเรียนการระดมทรัพยากร การบริหารจัดการทรัพย์สิน และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาบรรลุตามจุดประสงค์และเป็นไปตามมาตรฐาน มีการบริหารจัดการศึกษาตามความจำเป็น ความต้องการของสถานศึกษาและท้องถิ่น

ประวัติความเป็นมาวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA)

การบริหารงานอย่างมีคุณภาพหรือวงจรคุณภาพ (PDCA) จัดเป็นกิจกรรมปรับปรุงและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินการตามแผนการ

ตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข ประวัติของเดมมิ่งว่าเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายในหลักการบริหาร ที่เรียกว่า วงจรคุณภาพ (PDCA) หรือวงจรเดมมิ่ง ซึ่งเป็นชื่อที่ใช้แทนกันกับการจัดการคุณภาพ เพราะเขาเป็นคนผลักดันให้ผู้บริหารญี่ปุ่นยอมรับแนวคิดในการจัดการคุณภาพและเป็นคนแรกที่มองว่า การจัดการคุณภาพเป็นกิจกรรมขององค์กรทั้งหมด ไม่ใช่แค่งานตรวจคุณภาพตามที่กำหนดหรือเป็นงานของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการประกันคุณภาพ และเป็นคนแรกที่ระบุว่า คุณภาพเป็นความรับผิดชอบทางการบริหารของผู้บริหารนิวยอร์ก ต่อมาได้รับความคิดเรื่อง การควบคุมทางสถิติและความแปรปรวนเชิงสุ่มของกระบวนการทำงาน (Random Variation of a Work Process) มาจากชีวศาสตร์ ในภายหลังเดมมิ่งเริ่มตั้งตัวเป็นผู้บรรยายเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพในการผลิต เดมมิ่งออกไปบรรยายเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพในโรงงานทั่วสหรัฐอเมริกา แต่ในเวลานั้นผู้บริหารในสหรัฐอเมริกาให้ความสนใจเดมมิ่งไม่มาก

เดมมิ่งไปญี่ปุ่นเมื่อ พ.ศ. 2490 สืบเนื่องมาจากหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นายพลแม็ก อาร์เธอร์ (Mac Arthur) ผู้บัญชาการกองกำลังทหารสหรัฐอเมริกาที่ยึดครองญี่ปุ่นอยู่ได้ไล่ผู้บริหารระดับสูงและระดับกลางของบริษัทใหญ่ ๆ ของญี่ปุ่นออก โทษฐานที่คนเหล่านั้นเข้าไปพัวพันกับสงครามเสร็จแล้วก็หนุนคนรุ่นใหม่ขึ้นมาบริหารแทนนายพลแม็ก อาร์เธอร์ได้ขอความช่วยเหลือทางวิชาการมายังสหรัฐอเมริกา เริ่มจากการขอให้สหรัฐอเมริกาช่วยส่งคนไปทำสำมะโนประชากรที่ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกาจึงได้ส่งเดมมิ่งไป ตอนนั้นเดมมิ่งเริ่มประสบความสำเร็จมาบ้างแล้วจากการใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง (Sampling Methods) และเทคนิคการควบคุมทางสถิติเพื่อเพิ่มผลผลิตอุตสาหกรรมในสหรัฐอเมริกา เดมมิ่งจึงนำเทคนิคการควบคุมทางสถิติมาเผยแพร่ที่ญี่ปุ่นด้วย ในเวลา 3 ปีต่อมา สหภาพนักวิทยาศาสตร์และวิศวกรญี่ปุ่นได้เข้ามาให้ความสนใจสนับสนุนเดมมิ่งในการเผยแพร่ความคิดเรื่องคุณภาพและการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต จนกระทั่งเดมมิ่งสามารถตั้งกลุ่มผู้บริหารหลัก เพื่อกระจายความคิดออกไปสู่ผู้บริหารอื่น ๆ ใน พ.ศ. 2493 มีผู้บริหารมาเข้าร่วมถึง 400 กว่าคน ผู้บริหารที่อยู่ในกลุ่มนี้ล้วนแต่เป็นผู้นำในบริษัทสำคัญ ๆ เช่น โซนี่นิสสัน มิตซูบิชิและโตโยต้า สาเหตุที่ทำให้เดมมิ่งประสบความสำเร็จก็เนื่องมาจากคนญี่ปุ่นได้สนใจการควบคุมคุณภาพด้วยวิธีการทางสถิติมาก่อน แต่ยังขาดทฤษฎีทฤษฎีการควบคุมทางสถิติของเดมมิ่งทำให้คนญี่ปุ่นเข้าใจสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานได้ คนญี่ปุ่นจึงยอมรับแนวทางของเดมมิ่ง นับว่าเดมมิ่งได้มีส่วนช่วยพัฒนาอุตสาหกรรมญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลก ครั้งที่ 2 ต่อมาในภายหลังญี่ปุ่นจึงตั้งรางวัลเดมมิ่ง (Deming Prize or Deming Award) ให้กับบริษัทที่มีผลงานดีเด่นในด้านคุณภาพมาตั้งแต่ พ.ศ. 2494 จนกระทั่งปี พ.ศ. 2523 ไทโรต์สึเอ็นปีซีจึงนำเอาผลงานของเดมมิ่งกลับไปเผยแพร่ในสหรัฐอเมริกา ยกย่องให้เดมมิ่งเป็น “บิดาแห่งคลื่นลูกที่สามของ

การปฏิวัติอุตสาหกรรม (Father of the Third Wave of the Industrial Revolution)” ชื่อเสียงของ เดมมิ่งจึงเป็นที่รู้จักกันทั่วสหรัฐอเมริกาและทั่วโลก ในสหรัฐอเมริกามีการตั้งกลุ่มศึกษาและ ดำเนินตามทฤษฎีของเดมมิ่งเป็นจำนวนมาก นอกเหนือจากนั้นยังมีกลุ่มทำนองเดียวกัน ในอังกฤษ เนเธอร์แลนด์และนิวซีแลนด์หลังเดมมิ่ง เกษียณอายุก็ได้ไปบรรยายในระดับ ปริญญาโทและเอกที่มหาวิทยาลัยหลายแห่งและได้รับแต่งตั้งให้เป็นศาสตราจารย์เกียรติคุณ ของมหาวิทยาลัยนิวยอร์ก เมื่อปี พ.ศ. 2518 เดมมิ่งได้เขียนหนังสือ บทความ และจัดสัมมนา เรื่องคุณภาพเอาไว้เป็นจำนวนมาก

แนวคิดของวัฏจักรหรือวงล้อเดมมิ่ง หรือ วงจร PDCA

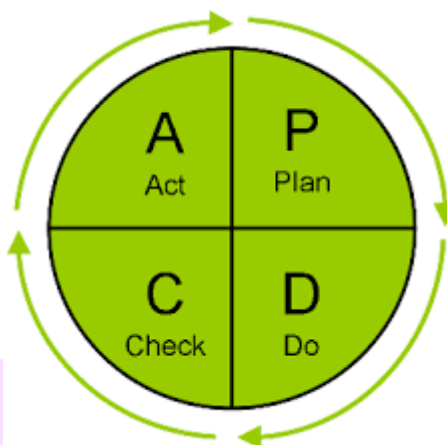
แนวคิดของวัฏจักรหรือวงล้อ Deming (1980 อ้างอิงใน รัตนเกล้า พบสมัย, 2559, หน้า 12-14) PDCA เป็นเครื่องมือแห่งคุณภาพ (Quality Tools) ชนิดหนึ่งจากเครื่องมือแห่ง คุณภาพหลาย ๆ ชนิด ที่มีประโยชน์อย่างมากในการพัฒนาคุณภาพขององค์กรไปสู่ความเป็น องค์กรที่มีคุณภาพ แนวคิดเกี่ยวกับ วงจร PDCA เริ่มโดยนักสถิติ ชื่อ Walter Shewhart พัฒนา จากการควบคุมกระบวนการเชิงสถิติที่ห้องปฏิบัติการเบล (Bell Laboratories) ในสหรัฐอเมริกา เมื่อทศวรรษ 1930 ในระยะแรกวงจรถูกกล่าว เป็นที่รู้จักกันในชื่อ วงจรชีวฮาร์ท (Shewhart Cycle) จนปี 1950 ได้เผยแพร่อย่างกว้างขวาง โดย Edwards Deming ปรมาจารย์ด้านการ บริหารคุณภาพหลายคนจึงเรียกวงจรนี้ว่า วงจรเดมมิ่ง (Deming Cycle) วงจรเดมมิ่งถูกดัดแปลง ให้เข้ากับวงจรรบริหาร ซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการ วางแผน ขั้นตอนการปฏิบัติ ขั้นตอน การตรวจสอบ และขั้นตอนการดำเนินการให้เหมาะสม ต่อมามีการใช้ ตัวอักษรย่อว่า P D C และ A ซึ่งมาจากคำว่า Plan, Do, Check และ Action ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

P: Plan คือ การวางแผนในการดำเนินการ

D: Do คือ การลงมือทำตามแผนที่วางไว้

C: Check คือ การตรวจสอบผลการดำเนินการกับแผน

A: Action คือ การยึดถือปฏิบัติหากการดำเนินการบรรลุตามแผน แต่หากไม่บรรลุ ตามแผน ให้หาสาเหตุและวางแผนแก้ไขใหม่

ภาพ 1 วงจรเดมมิง (Deming Cycle)

วัฏจักรเดมมิงเป็นแนวทางหนึ่งในการปรับเปลี่ยน และพัฒนากระบวนการทำงานให้ดีขึ้น เพราะการพัฒนาผลงาน (Performance Development) เป็นเรื่องที่ต้องมีการตั้งการให้เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา โดยที่ ชัชวาล อรวรงค์ภักดิ์ (2555 อ้างอิงใน รัตน์เกล้า พบสมัย, 2559, หน้า 12-14) กล่าวว่า วงจร PDCA นำมาใช้กันมากในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับพื้นฐานการบริหารงานให้เกิดคุณภาพ 2 อย่าง คือ การสื่อสารและความร่วมมือร่วมใจจากทุกคนในหน่วยงาน โดยผู้บริหารยังคงเป็นผู้กำหนดแผนงานแต่จะสื่อสารผ่านช่องทางหัวหน้างานและพนักงานตามลำดับขั้น เป้าหมายถูกกำหนดขึ้นตามความเหมาะสมซึ่งประกอบด้วย

1. การวางแผน (Plan) หรือ P จะเป็นจุดเริ่มต้นของวงจรการบริหารคุณภาพ เพราะแผนจะกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพ โดยแผนจะอธิบายความจำเป็น และสร้างความเข้าใจในการแก้ปัญหา ซึ่งอาศัยการร่วมแรงร่วมใจจากทุกหน่วยงานในการปรับปรุง แก้ไขอุปสรรคและข้อบกพร่องต่าง ๆ ขององค์กรให้หมดไปอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินงานบรรลุความสำเร็จตามที่ต้องการ โดยที่การวางแผนการสร้างคุณภาพจะมี 4 ขั้นตอนต่อไปนี้

- 1.1 ตระหนักและกำหนดปัญหาที่ต้องการแก้ไขหรือปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยสมาชิกแต่ละคนจะร่วมมือและประสานงานกันอย่างใกล้ชิดในการระบุปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน เพื่อที่จะร่วมกันทำการศึกษาและวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขต่อไป

- 1.2 เก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการวิเคราะห์และตรวจสอบการดำเนินงานหรือหาสาเหตุของปัญหาเพื่อใช้ในการปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นซึ่งควรที่จะวางแผนและ

ดำเนินการเก็บข้อมูลให้เป็นระบบระเบียบ เข้าใจง่าย และสะดวกต่อการใช้งาน เช่น ตาราง ตรวจสอบแผนภูมิ แผนภาพ หรือแบบสอบถาม เป็นต้น

1.3 อธิบายปัญหาและกำหนดทางเลือก วิเคราะห์ปัญหา เพื่อใช้กำหนดสาเหตุของความบกพร่อง ตลอดจนแสดงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งนิยมใช้การเขียนและวิเคราะห์ แผนภูมิหรือแผนภาพ เช่น แผนภูมิแกงปลา แผนภูมิพาเรโต และแผนภูมิการควบคุม เป็นต้น เพื่อให้สมาชิกทุกคน ในทีมงานคุณภาพเกิดความเข้าใจในสาเหตุและปัญหาอย่างชัดเจน และร่วมกันระดมความคิด (Brainstorm) ในการแก้ปัญห โดยสร้างทางเลือกต่าง ๆ ที่เป็นไปได้ในการตัดสินใจแก้ปัญห เพื่อมาทำการวิเคราะห์ และตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด มาดำเนินงาน

1.4 เลือกวิธีการแก้ไขปัญหาหรือปรับปรุงการทำงาน โดยร่วมกันวิเคราะห์และวิจารณ์ ทางเลือกต่าง ๆ ผ่านการระดมความคิดและการเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิกเพื่อตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมที่สุดในการดำเนินงานให้สามารถบรรลุตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจจะต้องทำวิจัยและหาข้อมูลเพิ่มเติมหรือกำหนดทางเลือกใหม่ที่มีความน่าจะเป็นในการแก้ปัญหได้มากกว่าเดิม

2. การปฏิบัติ (Do) หรือ D นำทางเลือกที่ตัดสินใจไปวางแผนปฏิบัติงาน (Action Plan) และลงมือปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าปัญหานั้นเป็นงานที่สามารถดำเนินการแก้ไขได้ภายในกลุ่มก็สามารถปฏิบัติได้ทันที หากปัญหามีความซับซ้อนเกี่ยวข้องกับหน่วย หรือกลุ่มอื่นก็ต้องแจ้งให้ผู้บริหารสั่งการให้หน่วยงานอื่นประสานงาน และร่วมมือแก้ไขปัญหให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การตรวจสอบ (Check) หรือ C ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลงานที่ปฏิบัติ โดยการเปรียบเทียบผลการทำงานก่อนการปฏิบัติงาน และหลังปฏิบัติงานว่ามีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด ถ้าผลลัพธ์ออกมาตามเป้าหมายก็จะนำไปจัดทำเป็นมาตรฐานสำหรับการปฏิบัติงานในครั้งต่อไป แต่ถ้าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด โดยอาจจะสูงหรือจะต่ำกว่าที่ต้องการทีมงาน คุณภาพก็ต้องทำการศึกษาและวิเคราะห์สาเหตุ เพื่อทำการแก้ไขปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพขึ้น

4. ปรับปรุง (Action) หรือ A กำหนดมาตรฐานจากผลการดำเนินงานใหม่ เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในอนาคตหรือทำการแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ทั้งที่เกิดจากความไม่สอดคล้องกับความต้องการ ปัญหาที่ไม่ได้คาดหวังและปัญหาเฉพาะหน้าที่ในการดำเนินงานจนได้ผลลัพธ์ที่พอใจ และได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายล้วนจัดทำเป็นมาตรฐานการปฏิบัติงานในอนาคตและจัดทำรายงานต่อผู้บริหารและกลุ่ม อื่นได้ทราบหรือไม่ จะเห็นว่า วงจร PDCA จะไม่ได้หยุดหรือ

จบลง เมื่อหมุนครบรอบแต่วงล้อ PDCA จะหมุนไปข้างหน้าเรื่อย ๆ โดยจะทำงานในการแก้ไขปัญหาในระดับที่สูงขึ้นซ้ำซ้อนขึ้นและยากขึ้น หรือเป็นการเรียนรู้ที่ไม่สิ้นสุด

การใช้วงล้อเดมมิ่ง (Plan-Do-Check-Act: PDCA) มรรยาท รุจิวิชชญ์ (2550 อ้างอิงใน อรรถนิ ภัทรทิพากร, 2557, หน้า 8-10) กล่าวไว้ว่า การนำ PDCA มาใช้ในการปรับปรุงคุณภาพ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน

1. การวางแผน (Plan) หรือ P แผนการจะกำหนดเป้าหมาย และทิศทางในการแก้ปัญหา หรือพัฒนาคุณภาพ โดยแผนจะอธิบายความจำเป็นและสร้างความเข้าใจในการแก้ปัญหา ซึ่งต้องอาศัยการร่วมแรงร่วมใจจากทุกหน่วยงานที่จะร่วมมือในการปรับปรุงแก้ไข อุปสรรคบกพร่องต่าง ๆ ขององค์กรให้หมดไปอย่างเป็นขั้นตอน การวางแผนมี 4 ขั้นตอนต่อไปนี้

1.1 ตระหนักและกำหนดปัญหาที่ต้องการแก้ไขหรือปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยสมาชิกแต่ละคนจะร่วมมือและประสานงานกันอย่างใกล้ชิดในการระบุปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน เพื่อที่จะร่วมกันทำการศึกษาและวิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาต่อไป

1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อใช้ในการปรับปรุง ควรจะวางแผนและดำเนินการเก็บข้อมูลให้เป็นระบบระเบียบ เข้าใจง่าย และสะดวกต่อการใช้งาน

1.3 อธิบายปัญหาและกำหนดทางเลือก วิเคราะห์ปัญหา เพื่อใช้กำหนดสาเหตุของความบกพร่อง ตลอดจนแสดงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งนิยมใช้วิธีการเขียนและวิเคราะห์แผนภูมิหรือแผนภาพ เช่น แผนภูมิแกงปลา และแผนภูมิการควบคุม เพื่อให้สมาชิกทุกคนในที่ทำงานคุณภาพเกิดความเข้าใจในสาเหตุและปัญหาอย่างชัดเจน แล้วร่วมกันระดมความคิด (Brainstorming) ในการแก้ปัญหาโดยสร้างทางเลือกต่าง ๆ ที่เป็นไปได้ในการตัดสินใจแก้ปัญหา เพื่อทำการวิเคราะห์และตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดมาดำเนินการ

1.4 เลือกวิธีแก้ปัญหา หรือปรับปรุงการดำเนินงาน โดยร่วมกันวิเคราะห์วิจารณ์ทางเลือกผ่านการระดมความคิด และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิก เพื่อตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมที่สุดในการดำเนินงานให้สามารถบรรลุตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การปฏิบัติตามแผน (Do) หรือ D นำทางเลือกที่ตัดสินใจไปวางแผนปฏิบัติงาน (Action Plan) และลงมือปฏิบัติเพื่อบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าปัญหานั้นเป็นงานที่สามารถดำเนินการแก้ไขได้ภายในกลุ่มก็สามารถปฏิบัติได้ทันที หากปัญหา มีความซับซ้อนเกี่ยวข้องกับหน่วยหรือกลุ่มอื่นก็ต้องแจ้งให้ผู้บริหารสั่งการให้หน่วยงานอื่น ประสานงาน และร่วมมือแก้ไขปัญหาลงสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การตรวจสอบและประเมินผล (Check) หรือ C ติดตามตรวจสอบและประเมินผลงานที่ปฏิบัติ โดยการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานก่อนการปฏิบัติงานและหลังปฏิบัติงานว่ามีความแตกต่างกันเพียงใด ถ้าผลลัพธ์ออกมาตามเป้าหมายก็จะนำไปจัดทำเป็นมาตรฐานสำหรับการปฏิบัติงานในครั้งต่อไป แต่ถ้าไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ทีมงานคุณภาพก็ต้องทำการศึกษาและวิเคราะห์หาสาเหตุเพื่อทำการแก้ไขปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพขึ้น

4. การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (Action) หรือ A กำหนดมาตรฐานจากผลการดำเนินงานใหม่ เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในอนาคตหรือทำการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ทั้งที่เกิดจากความไม่สอดคล้องกับปัญหาที่ไม่ได้คาดหวัง และปัญหาเฉพาะหน้าในการดำเนินงานจนได้ผลลัพธ์ที่พอใจ และได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายแล้วจึงจัดทำเป็นมาตรฐานการปฏิบัติงานในอนาคต และจัดทำรายงานเสนอต่อผู้บริหารและกลุ่มอื่นได้ทราบต่อไป

เกศินี สลี (2558, หน้า 19) แนวคิดและทฤษฎีวงจรคุณภาพ Deming หรือ PDCA เป็นวงจรการบริหารความสำคัญพื้นฐานในการบริหารงานในด้านการสื่อสารและความร่วมมือร่วมใจจากทุกคนในหน่วยงาน โดยผู้บริหารยังคงเป็นผู้กำหนดแผนงาน แต่จะสื่อสารผ่านช่องทางหัวหน้างานและพนักงานตามลำดับขั้นเป้าหมายถูกกำหนดขึ้นตามความเหมาะสมเป็นกิจกรรมพื้นฐานในการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอน 4 ขั้น คือ วางแผน-ปฏิบัติ-ตรวจสอบ-ปรับปรุงการดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นระบบให้ครบวงจรอย่างต่อเนื่อง วงจร PDCA ใน รอบใหม่ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการปรับปรุงจะช่วยให้การวางแผน มีความสมบูรณ์ และมีคุณภาพเพิ่มขึ้นได้ด้วยการบริหารงานในระดับต่าง ๆ ทุกระดับตั้งแต่เล็กสุด คือ การปฏิบัติงานประจำวันของบุคคลคนหนึ่ง จนถึงโครงการในระดับใหญ่ที่ต้องใช้กำลังคนและเงินงบประมาณจำนวนมากย่อมมีกิจกรรม PDCA เกิดขึ้นเสมอ โดยมีการดำเนินกิจกรรมที่ครบวงจรบ้าง ไม่ครบวงจรบ้าง แตกต่างกันตามลักษณะงานและสภาพแวดล้อมในการทำงาน

สรุปวงจรการบริหารคุณภาพที่ใช้ในกระบวนการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ สำหรับนักเรียน มีทั้งหมด 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการปฏิบัติ ขั้นตอนการตรวจสอบ และขั้นตอนการดำเนินการให้เหมาะสม เป็นวงจรการบริหารความสำคัญพื้นฐานในการบริหารงาน ในด้านการสื่อสารและความร่วมมือร่วมใจจากทุกคนในหน่วยงาน โดยผู้บริหารยังคงเป็นผู้กำหนดแผนงาน แต่จะสื่อสารผ่านช่องทางหัวหน้างานและพนักงานตามลำดับขั้นเป้าหมายถูกกำหนดขึ้นตามความเหมาะสม เป็นกิจกรรมพื้นฐานในการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของการดำเนินงาน โดยมีการดำเนินกิจกรรมที่ครบวงจรบ้าง ไม่ครบวงจรบ้าง แตกต่างกันตามลักษณะงานและสภาพแวดล้อมในการทำงาน

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพสำหรับนักเรียน

ทักษะอาชีพ

1. ความหมายของทักษะ (Skill)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2552) ทักษะ หมายถึง ความชำนาญ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2554, หน้า 19) ทักษะ หมายถึง ความชัดเจน และความชำนาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งบุคคลสามารถสร้างขึ้นได้จากการเรียนรู้จากสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว

พีระ พนาสุภณ (2552) ทักษะ คือ ความสามารถในการปฏิบัติได้ในระดับที่ทำได้ อย่างคล่องแคล่วหรือชำนาญ อันเกิดจากการทำหรือปฏิบัติบ่อย ๆ

จินดารัตน์ โพธิ์นอก (2557, สื่อออนไลน์) ทักษะ หมายถึง ความชำนาญหรือความสามารถในการ กระทำหรือการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นทักษะด้านร่างกาย สติปัญญาหรือสังคมที่เกิดขึ้นจากการฝึกฝนหรือการกระทำบ่อย ๆ

นवलละของ อุทามนตรี (2558) ทักษะ หมายถึงความคล่องแคล่ว ความชำนาญ ในการปฏิบัติงาน และได้ผลงานเป็นอย่างดี

สรุปได้ว่า ทักษะ หมายถึง ความชำนาญในการปฏิบัติเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เกิดจากการฝึกฝน หรือการกระทำหรือการปฏิบัติบ่อย ๆ

2. ความหมายอาชีพ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2556) ได้ให้ความหมาย “อาชีพ” การเลี้ยงชีวิต การทำมาหากินการทำงานเป็นประจำเพื่อเลี้ยงชีพ

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2554, หน้า 12) อาชีพ หมายถึง หน้าที่การงานที่พึงประสงค์ต่อสังคม และสร้างผลตอบแทนที่เป็น รายได้ตรงตามความต้องการเพื่อการดำรงชีวิต

กัญญภัทร จำปาทอง (2558, หน้า 11) อาชีพ หมายถึง การทำงานอย่างเป็น ประจำเพื่อมีรายได้มาเลี้ยงตนเอง

สรุปได้ว่า อาชีพ หมายถึง การทำงานที่พึงประสงค์ต่อสังคมเป็นประจำสร้าง ผลตอบแทน เป็นรายได้เพื่อมาเลี้ยงชีพตนเองซึ่งจากการข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ได้นำคำว่า “ทักษะ” และคำว่า “อาชีพ” มารวมกันเป็น “ทักษะอาชีพ” หมายถึง ความชำนาญในการ ปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งที่เกิดจากการปฏิบัติบ่อย ๆ เป็นงานที่พึงประสงค์ต่อสังคมและ ก่อให้เกิดรายได้เพื่อมาเลี้ยงชีพตนเอง

3. ส่วนประกอบของทักษะอาชีพ

พศรัตน์ มีลวด (2559) ทักษะอาชีพ ประกอบด้วย 5 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการทำงาน ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการจัดการ

กัญญาณัฐ ปูนา (2562) ทักษะอาชีพ ประกอบด้วย ทักษะด้านความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว ทักษะด้านการริเริ่มและการกำกับดูแลตนเองได้ ทักษะด้านสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม ทักษะด้านการมีผลงานและความรับผิดชอบตรวจสอบได้ และทักษะด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ

สรุปได้ว่า ทักษะอาชีพ หมายถึง คือ ทักษะการทำงานและก่อให้เกิดรายได้

ทฤษฎีการพัฒนาอาชีพ

1. ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของ Ginzberg's Theory

ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของกินซ์เบิร์กหรือ Ginzberg's Theory (Shen–Miller, McWherter and Bartone, 2013) สามารถนำมาเป็นแนวคิดพื้นฐานในการจัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพสำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาให้เหมาะกับนักเรียนในแต่ละช่วงวัยซึ่งกินซ์เบิร์กแบ่งพัฒนาการทางอาชีพออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ช่วงวัยเด็กตอนต้น (อายุก่อน 11 ปี) เป็นวัยที่อยู่ในช่วงที่เรียกว่า ระยะคิดฝันหรือจินตนาการ (Fantasy Period) เด็กจะมีความสนใจหรือคิดฝันถึงอาชีพที่ตนอยากเป็นในอนาคต โดยยังไม่ได้คำนึงถึงเหตุผลและสภาพความเป็นจริงของตน แต่จะเลือกตามความคิดจินตนาการ และการได้รับอิทธิพลจากการพบเห็นกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพที่อยู่รอบ ๆ ตัวของพวกเขา

ระยะที่ 2 ช่วงวัยเด็กตอนปลายและวัยรุ่น (อายุประมาณ 11–18 ปี) ซึ่งเป็นผู้เรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาตอนปลาย และระดับมัธยมศึกษาเป็นวัยที่อยู่ในช่วงที่เรียกว่า ระยะทดลองเลือกอาชีพ (Tentative Period) พัฒนาการทางอาชีพในช่วงวัยนี้จะเริ่มมีการเลือกอาชีพตามประมวลประสบการณ์ของแต่ละคนที่ได้ประสบ ซึ่ง Ginzberg's และคณะได้แบ่งพัฒนาการที่มีการเปลี่ยนแปลง ออกเป็น 4 ขั้นตอน ซึ่งครูแนะแนวและบุคคลที่เกี่ยวข้องสามารถนำมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอาชีพให้เหมาะสมกับวัย ดังนี้

ขั้นที่ 1 ช่วงวัยเด็กตอนปลาย (อายุประมาณ 11–12 ปี) เป็นช่วงวัยของผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายจะมีพัฒนาการทางอาชีพที่เรียกว่า ขั้นความสนใจ (Interest

Stage) เด็กจะเริ่มมีความสนใจต่ออาชีพต่าง ๆ ที่ตนได้ประสบและเริ่มเรียนรู้ว่า ตนเองชอบหรือไม่ชอบอาชีพอะไร

ขั้นที่ 2 ช่วงวัยรุ่นตอนต้น (อายุประมาณ 13-14 ปี) เป็นช่วงวัยของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จะมีพัฒนาการทางอาชีพที่เรียกว่า ขั้นความสามารถ (Capacity Stage) ในขั้นนี้ผู้เรียนที่เป็นวัยรุ่นตอนต้นจะเริ่มตระหนักถึงความสามารถของตนเองว่า ความสามารถที่ตนเองมีอยู่นั้นเพียงพอต่อการก้าวสู่ความสำเร็จในการประกอบอาชีพนั้น ๆ ได้หรือไม่ นั่นคือ นอกจากผู้เรียนจะรู้จักตนเองเกี่ยวกับความชอบความสนใจแล้ว ผู้เรียนจะเริ่มหันมาสำรวจตนเองว่า มีความสามารถในการเข้าสู่อาชีพที่ตนเองชอบหรือสนใจนั้นหรือไม่

ขั้นที่ 3 ช่วงวัยรุ่นตอนกลาง (อายุ ประมาณ 15-16 ปี) เป็นช่วงวัยของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จะมีพัฒนาการทางอาชีพ ที่เรียกว่า ขั้นค่านิยม (Values Stage) ผู้เรียนวัยรุ่นที่มีพัฒนาการสมวัยจะเริ่มพิจารณาถึงค่านิยมและจัดลำดับความสำคัญของค่านิยมในชีวิตของตนเอง รวมทั้งคำนึงถึงวิถีชีวิตในการประกอบอาชีพว่า อาชีพใดจะเติมเต็มความต้องการและสอดคล้องกับค่านิยมของตน ซึ่งผู้เรียนที่มีพัฒนาการด้านอาชีพที่สมวัยในขั้นค่านิยม คือ ผู้ที่สามารถบอกได้ว่าตนเองมีค่านิยมในอาชีพอย่างไร อาชีพใดจะสามารถเติมเต็มค่านิยมที่ตนเองมีอยู่นั้น และค่านิยมในอาชีพนั้นมีคุณค่าต่อสังคมและการพัฒนาตนเองอย่างไร

ขั้นที่ 4 ช่วงวัยรุ่นตอนปลาย (อายุประมาณ 17-18 ปี) เป็นช่วงวัยของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จะมีพัฒนาการทางอาชีพที่เรียกว่า ขั้นการเปลี่ยนแปลง (Transition Stage) ซึ่งผู้เรียนที่มีพัฒนาการด้านอาชีพที่สมวัยในขั้นการเปลี่ยนแปลง คือ ผู้ที่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพและได้เริ่มทดลองลงมือปฏิบัติจริงในอาชีพ รวมทั้งสามารถรับผิดชอบต่อผลดีผลเสียที่เกิดขึ้นจากการทดลองทำอาชีพนั้น ๆ ด้วยตนเอง ตลอดจนเริ่มมีความรับผิดชอบต่อผลดีผลเสียที่เกิดจากการทดลองทำอาชีพนั้น ๆ ของตนด้วย ระยะที่ 3 ช่วงวัยรุ่นตอนปลาย จนถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น (อายุระหว่าง 19-21 ปี) ซึ่งเป็นนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาหรือผู้ที่เริ่มเข้าสู่งานอาชีพ เป็นวัยที่อยู่ในช่วงที่เรียกว่า ระยะพิจารณาเลือกตามความเป็นจริง (Realistic Period) บุคคลจะเริ่มมีความชัดเจนและสามารถระบุอาชีพที่ตนสนใจได้อย่างเฉพาะเจาะจงยิ่งขึ้นในระยะนี้มีขั้นตอนย่อย 3 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นสำรวจ (Exploration Stage) หลังจากสำรวจข้อมูลอาชีพที่เป็นตัวเลือกหลาย ๆ อาชีพแล้วบุคคลที่อยู่ในช่วง วัยรุ่นตอนปลายจนถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้นจะจำกัดทางเลือกอาชีพให้แคบลงขึ้นอยู่กับความสนใจในอาชีพ รวมทั้งทักษะและความสามารถของแต่ละบุคคล

ขั้นที่ 2 ขั้นตกผลึก (Crystallization Stage) เป็น พัฒนาการที่วัยรุ่นตอนปลายจนถึง วัยผู้ใหญ่ตอนต้นจะมีความชัดเจนในอาชีพและมีความมุ่งมั่นที่จะเข้าสู่สาขาอาชีพที่เฉพาะเจาะจง มากยิ่งขึ้น

และขั้นที่ 3 ขั้นพัฒนาลักษณะเฉพาะของอาชีพ (Specification Stage) บุคคลจะ แสวงหาประสบการณ์ด้านการทำงานหรือหลักสูตรฝึกอบรมที่ต้องใช้ในการประกอบอาชีพ ทั้งนี้เพื่อการเข้าสู่อาชีพอย่างประสบผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมายในอาชีพที่เขาได้เลือกไว้

สรุปพัฒนาการด้านอาชีพตามแนวคิดของกินซ์เบิร์ก แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ตั้งแต่ ช่วงวัยเด็กตอนต้นที่อยู่ในช่วงวัยของความคิดจินตนาการ จนกระทั่งถึงวัยผู้ใหญ่ที่เป็นวัย พิจารณาเลือกตามความเป็นจริง พัฒนาการดังกล่าวเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ค่อยเป็นค่อยไป ตามลำดับ ขั้นตอนอย่างสอดคล้องกับวัยของแต่ละบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนที่กำลัง ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา นอกจากนี้ผู้เรียนจะมีพัฒนาการด้านอาชีพที่จะทำความรู้จัก ตนเองเกี่ยวกับความชอบความสนใจในอาชีพแล้ว ผู้เรียนจะเริ่มหันมาสำรวจตนเองเกี่ยวกับ ความรู้ความสามารถในการเข้าสู่อาชีพที่ตนเองสนใจด้วยในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม พัฒนาการด้านอาชีพให้เหมาะสมกับวัย

2. ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของ Super

บุคคลจะมีพัฒนาการทางอาชีพที่แบ่งออกเป็น 5 ขั้น แต่ละขั้นมีลักษณะที่แตกต่างกัน ซึ่งจะนำไปสู่การจัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน (Super, 1957) ดังนี้

ขั้นที่ 1 ช่วงวัยเด็กจนถึงวัยรุ่นตอนต้น (ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 14 ปี) เป็นเด็ก ช่วงก่อนวัยเรียน จนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในขั้นนี้ Super กล่าวว่าจะมีพัฒนาการในขั้น การเจริญเติบโต (Growth Stage) เด็กที่มีพัฒนาการสมวัยจะมีความอยากรู้อยากเห็น มีความคิดจินตนาการ มีความสนใจ และเริ่มรับรู้ในศักยภาพของตนเอง โดยสร้างเป็น อัตมโนทัศน์ (Self-Concept) ซึ่งเป็น ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองที่สัมพันธ์อยู่กับอาชีพ ต่าง ๆ รอบ ๆ ตัว

ขั้นที่ 2 ช่วงวัยรุ่นตอนกลางจนถึงวัยผู้ใหญ่ (อายุประมาณ 15-24 ปี) เป็นผู้เรียน ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไปจนถึงระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี รวมทั้ง ผู้ที่เข้าสู่งานอาชีพในช่วงวัยนี้ Super กล่าวว่า เป็นพัฒนาการทางอาชีพในขั้นการสำรวจ (Exploration Stage) เป็นช่วงวัยที่เริ่มมีความชัดเจน สามารถจำกัดขอบเขตและชี้เฉพาะเจาะจง ได้มากขึ้นว่า ตนเองมีความสามารถ ความถนัด และมีความสนใจในอาชีพอะไร พัฒนาการ ดังกล่าวเกิดจากบุคคลได้เชื่อมโยงอัตมโนทัศน์ของตนเข้ากับโลกของงาน

ขั้นที่ 3 ช่วงวัยผู้ใหญ่ (อายุประมาณ 25-44 ปี) เป็นวัยทำงานที่อยู่ในขั้นการสร้างหลักฐาน (Establishment Stage) เป็นช่วงที่บุคคลเริ่มประกอบอาชีพที่มั่นคงถาวรและมีความก้าวหน้าในอาชีพ กล่าวคือ บุคคลจะทำงานในสาขาอาชีพที่ตนเองเลือกสร้างสรรค์ผลงานในอาชีพของตน และมุ่งมั่นทำงานเพื่อความก้าวหน้า เช่น การเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง รวมทั้งความมั่นคงในฐานะทางเศรษฐกิจด้วย

ขั้นที่ 4 ช่วงวัยผู้ใหญ่ก่อนก้าวเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ (อายุ 45-64 ปี) เป็นช่วงวัยของผู้ที่ทำงานมาได้ในระยะหนึ่งจนกระทั่งถึงวัยเกษียณอายุการทำงาน Super เรียกพัฒนาการขั้นนี้ว่า ขั้นการธำรงรักษา (Maintenance Stage) เป็นช่วงวัยที่บุคคลดูแลงานอาชีพของตนให้มั่นคง พร้อมกันนั้น ก็ปรับปรุงให้ทันสมัยและสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ให้กับอาชีพของตน ภาวะดังกล่าวนี้ บุคคลจะพยายามรักษาระดับความสำเร็จในงานอาชีพของตนท่ามกลางความท้าทายในการแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่รวดเร็ว และรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของครอบครัวของตนเองด้วย

ขั้นที่ 5 ช่วงวัยผู้สูงอายุ (อายุ 65 ปีขึ้นไป) Super กล่าวว่า เป็นพัฒนาการด้านอาชีพในขั้นการเสื่อมถอย (Decline Stage) เป็นช่วงวัยที่ชะลอตัวจากการทำงาน มีการวางแผนและใช้ชีวิตแบบผู้เกษียณอายุจากการทำงาน ใช้ชีวิตร่วมกับครอบครัวหรืออาจเป็นอาสาสมัคร และใช้เวลาทำกิจกรรมที่ตนเองชื่นชอบมากขึ้น

สรุปแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการด้านอาชีพของ Super ได้ให้ทัศนะว่า ผู้เรียนที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 14 ปี ที่อยู่ในช่วงก่อนวัยเรียน จนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความจำเป็นต้องได้รับการแนะแนวเพื่อส่งเสริมให้เป็นผู้มีความคิดจินตนาการ มีความสนใจในอาชีพต่าง ๆ และพัฒนาอัตมโนทัศน์ตนเองที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ ต่อจากนั้นผู้รับบริการอายุประมาณ 15-24 ปีที่อยู่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอุดมศึกษา ครูแนะแนวจะต้องจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้มีพัฒนาการด้านอาชีพที่สามารถเชื่อมโยงอาชีพต่าง ๆ เข้ากับอัตมโนทัศน์ที่เป็นจริงของตนเอง มีความชัดเจนและสามารถชี้เฉพาะได้ว่าตนเองมีความชอบความถนัดเหมาะสมกับอาชีพอะไร พร้อมทั้งสามารถวางแผนแสวงหาการฝึกฝนอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพที่สอดคล้องกับความสนใจและความสามารถของตน

3. ทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพของทีดแมนและโอฮารา (Tiedeman and O'Haras Theory of Career Development)

Tiedeman and Hara ได้สร้างทฤษฎีการพัฒนาอาชีพขึ้นโดยอาศัยทฤษฎีการพัฒนาบุคลิกภาพของอีริคสัน (Erikson,s Theory of Personlity Development) เป็นพื้นฐาน นอกจากนี้ ทีดแมนและโอฮารายังได้แนวความคิดจาก Ginzberg's และ Super มาสร้างทฤษฎี

จึงทำให้ทฤษฎีของเขาเป็นทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพที่เน้นทั้งด้านการตัดสินใจเลือกอาชีพ และการปรับตัวในอาชีพของบุคคล ทிடแมนและโอสทราเห็นว่า พัฒนาการด้านอาชีพเป็นกระบวนการที่ต้องสร้างเอกลักษณ์ด้าน อาชีพเมื่อบุคคลต้องเผชิญกับงานเขาได้อธิบายว่า ประสบการณ์ใหม่ ๆ ทำให้บุคคลสร้างเอกลักษณ์ ด้านอาชีพขึ้นการสร้างเอกลักษณ์ด้านอาชีพดังกล่าวเป็นการสร้างเอกลักษณ์ในการทำงานของตนเอง เพื่อให้ตนเองสามารถอยู่ในสังคมได้ การสร้างเอกลักษณ์ของตนเองเป็นปรากฏการณ์ทางด้านจิตวิทยา และสังคมวิทยาพัฒนาการ ด้านอาชีพที่เน้นการตัดสินใจเลือกอาชีพและการปรับตัวในอาชีพประกอบด้วยขั้นต่าง ๆ หลายขั้น ซึ่งบางครั้งอาจจะเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่าตลอดชีวิตของบุคคลเมื่อบุคคลต้องเปลี่ยนงานใหม่ อยู่เสมอ

ทฤษฎีของทิดแมนและโอสทราแบ่งออกเป็นระยะใหญ่ ๆ ได้ 2 ระยะ คือ

1. ระยะเตรียมเลือกอาชีพ (Period of Anticipation or Preoccupation) ในระยะนี้ แบ่งออกเป็นขั้นตอนย่อย ๆ ได้ 4 ขั้น คือ

1.1 ขั้นสำรวจ (Exploration Stage) ในขั้นนี้บุคคลจะทำการสำรวจข้อมูลต่าง ๆ และประเมินตนเองในด้านความสนใจความสามารถความถนัดประสบการณ์ลักษณะสาขาวิชา และลักษณะอาชีพต่าง ๆ ตลอดจนการประเมินความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพ

1.2 ขั้นการก่อตัวของความคิด (Crystallization Stage) ในขั้นนี้บุคคลจะนำเอา ข้อมูลในขั้นสำรวจมาพิจารณารวมกับค่านิยมและเป้าหมายในชีวิตของตนเองประเภทของ อาชีพและทางเลือกอื่น ๆ ความคิดจะเริ่มชัดเจนขึ้น

1.3 ขั้นการทดลองเลือกอาชีพ (Choice Stage) ในขั้นนี้บุคคลจะทดลอง ตัดสินใจเลือกอาชีพการตัดสินใจเลือกอาชีพครั้งนี้จะเป็นการตัดสินใจชั่วคราวหรือถาวรนั้น ขึ้นอยู่กับข้อมูลที่บุคคลได้ทราบในขั้นการสำรวจและขั้นการก่อตัวความคิด

1.4 ขั้นการพิจารณารายละเอียด (Clarification Stage) ในขั้นนี้บุคคลจะหา ข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อขจัดความสงสัยและเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีรายละเอียดและชัดเจนเพียงพอ เพื่อการตัดสินใจเลือกอาชีพที่แน่นอน

2. ระยะการประกอบอาชีพและการปรับตัว (Period of Implementation and Adjustment) ในระยะนี้บุคคลพร้อมและเริ่มประกอบอาชีพที่ได้เลือกสรรมาแล้วระยะการประกอบ อาชีพและการปรับตัวแบ่งออกเป็นขั้นตอนย่อย ๆ ได้ 3 ขั้น คือ

2.1 ขั้นเข้าสู่การศึกษาหรืออาชีพ (Induction Stage) ในขั้นนี้บุคคลจะเข้าศึกษา ในสาขาวิชาชีพเพื่อเตรียมตัวประกอบอาชีพหรือเริ่มประกอบอาชีพที่ได้เลือกไว้แล้ว โดยทั่วไป บุคคลจะยอมรับและปรับตัวเองเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่

2.2 ขั้นการปรับปรุง (Reformation Stage) ในขั้นนี้บุคคลจะได้รับการยอมรับในสภาพแวดล้อมทางการศึกษาหรืออาชีพที่ได้เลือกแล้วบุคคลจะพยายามประนีประนอมกันระหว่างเป้าหมายของตนเองกับของคนกลุ่มใหญ่และในที่สุดเขาก็จะคล้อยตามกลุ่ม

2.3 ขั้นความมั่นคง (Integration Stage) ในขั้นนี้บุคคลมีความมั่นคงและมีความสำเร็จในการศึกษาหรือการประกอบอาชีพ แล้วเห็นว่าอาชีพนั้นเหมาะสมกับตนเองเมื่อบุคคลเกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจกับอาชีพที่เขาเลือกเขาอาจจะเริ่มกระบวนการเลือกอาชีพใหม่อีกโดยใช้ข้อมูลจากกระบวนการเลือกครั้งแรกเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจเลือกอาชีพครั้งต่อไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2561, หน้า 23) การเสริมทักษะอาชีพในสถานศึกษาจำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยคำนึงถึงพัฒนาการและความพร้อมของแต่ละช่วงวัยของนักเรียน ดังนี้

ระดับปฐมวัย: เตรียมความพร้อมให้เด็กได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง โดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อย่างมีความสุขและเหมาะสมตามวัยส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัย ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ ประหยัดพอเพียง รวมถึงมีโอกาสได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง บุคคลและสภาพแวดล้อม รวมทั้งอาชีพของคนในชุมชนสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง เพื่อกระตุ้นความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองของเด็กเกี่ยวกับอาชีพผ่านประสบการณ์ตามช่วงวัยของนักเรียน เช่น การเล่นเกมบทบาทสมมุติในอาชีพตามแบบบุคคลในครอบครัว หรือในโรงเรียน เป็นต้น

ระดับประถมศึกษา: เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนและกิจกรรมแนะแนวให้นักเรียนรู้จักอาชีพ และเห็นความสำคัญของอาชีพ (Career Awareness) ทั้งอาชีพของครอบครัว อาชีพในชุมชน อาชีพในท้องถิ่น อาชีพภายในประเทศและอาชีพนานาชาติ รวมทั้งการแนะนำอาชีพ หรือปฐมนิเทศอาชีพ (Career Orientation) ให้นักเรียนมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการทำงาน รู้จักใช้เครื่องมืออย่าง ๆ ในการทำงาน และสามารถทำงานด้วยกระบวนการที่ไม่ซับซ้อนได้ สร้างเสริมลักษณะนิสัยในการทำงานที่พึงประสงค์ทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความรับผิดชอบ ชยัน อดทน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดออม รวมถึงใช้พลังงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างประหยัด คุ่มค่า และ ถูกวิธีเพื่อเป็นพื้นฐานสู่การเรียนรู้อาชีพ และการฝึกทักษะอาชีพในระดับที่สูงขึ้น

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น: การจัดหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนรู้จักตนเอง ค้นพบตนเอง สามารถตัดสินใจวางแผนศึกษาต่อเพื่อเข้าสู่อาชีพหรือออกไปประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต โดยผ่านการสำรวจความถนัด ความสนใจ ความสามารถของตนเอง (Career Exploration) เรียนรู้ความแตกต่างของอาชีพ และค้นหา

ความต้องการของตนเอง เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกอาชีพที่เหมาะสม นักเรียนได้รับประสบการณ์ฝึกทักษะและเตรียมคุณลักษณะที่จำเป็นของอาชีพต่าง ๆ อย่างหลากหลาย สามารถวางแผนการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา ตอนปลายทั้งสายสามัญและสายอาชีพ หรือเรียนควบคู่ทั้งสายสามัญ และสายอาชีพ (ระบบทวิศึกษา) และเชื่อมโยงการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาอย่างมีเป้าหมายหรือกรณีที่ไม่ประสงค์จะศึกษาต่อก็สามารถนำทักษะอาชีพที่ตกผลึกในตัวนักเรียนไปประยุกต์ใช้ในการประกอบสัมมาอาชีพเลี้ยงตนเองได้ต่อไป

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย: เตรียมนักเรียนเข้าสู่การประกอบอาชีพ (Career Preparation) ศึกษาต่อในสาขาอาชีพที่ตนถนัด สถานศึกษาควรจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน เพื่อวางพื้นฐานความรู้และทักษะทางอาชีพเฉพาะทางมากขึ้น โดยอาจจัดเป็นแผนการเรียนที่มีจุดเน้น และเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดและความต้องการของตนมีโอกาสได้รับประสบการณ์และฝึกทักษะทางอาชีพรวมถึงการปรับตัวเข้ากับอาชีพ (Career Assimilation) โดยทดลองฝึกปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลอง

อนุชา โสมาบุตร (2556, สื่อบนออนไลน์) องค์ประกอบของทักษะชีวิตและงานอาชีพ (Life and Career Skills) ประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ความยืดหยุ่นและการปรับตัว (Flexibility and Adaptability) ได้แก่

1.1 การปรับตัวเพื่อรับการเปลี่ยนแปลง (Adapt to Change) โดย (1) ปรับตัวตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ และบริบทตามช่วงเวลาที่กำหนด และ (2) ปรับตัวเพื่อการเปลี่ยนแปลงบรรยากาศของการทำงานในองค์กรที่ดีขึ้น

1.2 เกิดความยืดหยุ่นในการทำงาน (Be Flexible) โดย (1) สามารถหลอมรวมผลสะท้อนของงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (2) เป็นผู้นำที่สร้างสรรค์ให้เกิดผลเชิงบวกกับการทำงาน และ (3) มีความรู้ความเข้าใจในการสร้างความสมดุลและความเสมอภาคอย่างรอบด้าน เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์ของการทำงาน

2. เป็นผู้มีความคิดริเริ่มและเป็นผู้นำ (Initiative and Self-Direction) ได้แก่

2.1 การจัดการด้านเป้าหมายและเวลา (Manage Goals and Time) โดย (1) กำหนดเป้าหมายได้ชัดเจนบนฐานความสำเร็จตามเกณฑ์ที่กำหนด (2) สร้างความสมดุลในเป้าหมายที่กำหนด (ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว) และ (3) ใช้เวลาและการจัดการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงาน

2.2 การสร้างงานอิสระ (Work Independently) โดยกำกับติดตามจำแนกวิเคราะห์ จัดเรียงลำดับความสำคัญและกำหนดภารกิจงานอย่างมีอิสระปราศจากการควบคุมจากภายนอก

2.3 เป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพในตนเอง (Be Self-Directed Learners) โดย (1) มุ่งมั่นสู่ความเชี่ยวชาญทั้งทางด้านทักษะ ความรู้และขยายผลสู่ความเป็นเลิศ (2) เป็นผู้นำเชิงทักษะขั้นสูงมุ่งสู่ความเป็นมืออาชีพ (3) เป็นผู้นำในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และ (4) สามารถสะท้อนผลและเก็บเกี่ยวประสบการณ์จากอดีตมุ่งสู่เส้นทางแห่งความก้าวหน้าในอนาคต

3. ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross-Cultural Skills) ประกอบด้วย

3.1 ประสิทธิภาพเชิงปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น (Interact Effectively with Others) โดย (1) รอบรู้ในการสร้างประสิทธิภาพ จังหวะเวลาที่เหมาะสมในการฟัง-การพูดในโอกาสต่าง ๆ และ (2) สร้างศักยภาพต่อการควบคุมให้เกิดการยอมรับในความเป็นผู้นำทางวิชาชีพ

3.2 การสร้างทีมงานที่มีคุณภาพ (Work Effectively in Diverse Teams) โดย (1) ยอมรับในข้อแตกต่างทางวัฒนธรรมและภารกิจงานของทีมงานที่แตกต่างกันหลากหลายลักษณะ (2) เปิดโลกทัศน์และปลูกจิตสำนึกเพื่อมองเห็นการยอมรับในข้อแตกต่าง สามารถมองเห็นคุณค่าในความแตกต่างเหล่านั้น (3) ฟังระลึกเสมอว่าข้อแตกต่างเชิงสังคมและวัฒนธรรมนั้น สามารถนำมาสร้างสรรค์เป็นแนวคิดใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นได้ โดยการคิดค้นนวัตกรรมเพื่อการสร้างงานอย่างมีคุณภาพ

4. การเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิดชอบ (Productivity and Accountability) ประกอบด้วย

4.1 การจัดการโครงการ (Manage Projects) โดย (1) กำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จของงาน และ (2) วางแผน จัดเรียงลำดับความสำคัญของงานและบริหารจัดการให้เกิดผลลัพธ์ที่มุ่งหวัง

4.2 ผลผลิตที่เกิดขึ้น (Produce Results) โดยสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพสูงโดยมีจุดเน้นในด้านต่าง ๆ ได้แก่ (1) การทำงานทางวิชาชีพที่สุจริต (2) สามารถบริหารเวลาและบริหารโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ (3) เน้นภารกิจงานในเชิงสหกิจ (Multi-tasks) (4) การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน (5) นำเสนอผลงานได้อย่างมืออาชีพ และ (6) ยอมรับผลผลิตที่เกิดขึ้นด้วยความชื่นชม 5. ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Leadership and Responsibility) หมายถึง ความเป็นตัวแบบและเป็นผู้นำคนอื่น (Guide and Lead Others) โดย (1) ใช้ทักษะการแก้ไขปัญหา ระหว่างบุคคลได้ เพื่อนำพาองค์การก้าวบรรลุจุดมุ่งหมาย (2) เป็นตัวกลาง

หรือผู้ประสานงานที่มีประสิทธิภาพสามารถชี้แนะและนำพาคณะกรรมาธิการสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์
 (3) ยอมรับความสามารถของคณะทำงานหรือผู้ร่วมงานที่มีความแตกต่างกัน และ
 (4) เป็นแบบอย่างในพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ผู้อื่นยอมรับ (กรมการจัดหางาน, 2559, หน้า 13)

แนวทางการเลือกอาชีพ ประกอบด้วย ประการแรก ต้องรู้จักตัวเองโดยเริ่มจากการสำรวจรูปร่างและลักษณะของร่างกาย สถิติปัญญา ความสามารถ อารมณ์จิตใจ ค่านิยม ทุนทรัพย์ ความชอบหรือความสนใจ บุคลิกภาพ และความถนัดของตนเอง คงไม่มีใครรู้จักตัวเราเองดีเท่ากับตัวเรา อย่างไรก็ตามนักจิตวิทยาเขาก็มีเครื่องมือสำหรับวัดบุคลิกภาพหรือความถนัดเพื่อค้นหาตนเองว่ามีความชอบ มีบุคลิกลักษณะหรือความถนัดด้านไหน

ประการที่สอง ต้องรู้จักอาชีพ ผู้ที่รู้จักอาชีพและมีความพร้อมของข้อมูลอาชีพที่ดี มักจะตัดสินใจเลือกเรียนในสาขาวิชาคณะหรือสถาบันการศึกษาที่ตนเองได้พิจารณาแล้ว และเมื่อ ตั้งใจเรียนจนสำเร็จการศึกษาก็มักจะได้งานทำ ไม่ต้องอยู่ในภาวะตกงานหรือว่างงาน หลายคนมักจะเรียนโดยปราศจากหลักการไม่ยึดหรือไม่คำนึงถึงอาชีพที่จะต้องทำในอนาคตขอเพียงเรียนให้จบหรือ เลือกเรียนตามกระแสเพื่อนเพื่อนเรียนอะไรที่สถาบันไหนก็ตามไปเรียนด้วย ซึ่งไม่ใช่หลักการเลือกเรียนที่ดีข้อมูลอาชีพที่ควรรู้ เช่น ลักษณะงานคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ โอกาสก้าวหน้าในอาชีพ

ประการที่สาม รู้ทิศทางตลาดแรงงานการพิจารณาเลือกอาชีพมีแนวทางดังนี้

1. ต้องศึกษาติดตามการเปลี่ยนแปลงของสถานะเศรษฐกิจสังคมโลก ด้วยการหมั่นอ่านข่าวหนังสือพิมพ์ค้นหาข้อมูลจากสื่ออินเทอร์เน็ต รายงานการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวโน้ม ความต้องการแรงงานโดยประเด็นที่ควรสนใจเป็นพิเศษ คือ อาชีพที่จะเกิดขึ้นใหม่ซึ่งมักจะเปลี่ยนแปลงไปตามเศรษฐกิจสังคมของโลกและประเทศสำหรับประเด็นที่กล่าวถึงกันมากในช่วงทศวรรษนี้เห็นจะได้แก่ การเปิด “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” (ASEAN Economic Community: AEC) ซึ่งมีสาขาอาชีพแห่งอนาคตที่เป็นที่ต้องการของตลาดหลังเปิด AEC เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก

2. ต้องทราบแนวโน้มของเศรษฐกิจและรายได้ของประเทศ ข้อนี้มีหลักการง่าย ๆ คือ “การจะเลือกประกอบอาชีพใด ควรดูจากรายได้ของประเทศว่ามาจากภาคเศรษฐกิจหรืออุตสาหกรรมใด การจะเลือกประกอบอาชีพใดให้ดูจากรายได้หรือค่าตอบแทนแรงงานในอาชีพนั้น” แน่แน่นอนว่าทุกคนหวังที่จะมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีบ้าน มีรถ และมีเงินทองสำหรับใช้สอยในชีวิตประจำวัน

เพราะฉะนั้นผู้เข้าสู่ตลาดแรงงานใหม่จึงควรติดตามและสังเกตอาชีพรอบตัวที่พบเห็นในสังคม มีวิธีการ อยู่วิธีการหนึ่ง เรียกว่า “การวิจัยอาชีพ” โดยผู้ที่สนใจที่จะประกอบ

อาชีพใด ให้ทำการวิจัยด้วยการสำรวจอาชีพที่สนใจหรืออาชีพที่ใฝ่ฝันไว้และสอบถามจากผู้รู้ (Key Person) 3 คน คือ นายจ้าง ผู้ประกอบอาชีพนั้นอยู่และหน่วยงานผลิตกำลังคนหรือสถาบันการศึกษาที่ออกแบบหลักสูตรการศึกษาต่าง ๆ เพราะกลุ่มบุคคลเหล่านี้จะมีข้อมูลและทราบแนวโน้มสถานการณ์สภาพการทำงานที่เกี่ยวข้องกับอาชีพที่สนใจ เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้แล้วจึงนำมาสังเคราะห์และสรุป เพื่อเป็นทางเลือกในการตัดสินใจว่าเหมาะสมที่จะเรียนต่อในสาขาวิชานั้น ๆ หรือไม่

กระทรวงแรงงาน (2555, สื่อออนไลน์) สิ่งสำคัญในการตัดสินใจเลือกอาชีพขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ ที่สำคัญ 2 ประการ คือ

ประการที่ 1 ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ข้อมูลด้านอาชีพเป็นข้อมูลที่มีขอบข่ายกว้างขวางมาก ซึ่งขอบข่ายของข้อมูลด้านอาชีพพอสรุปได้ดังนี้

1. แนวโน้มของตลาดแรงงานเป็นข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการผู้ทำงานในด้านต่าง ๆ ในปัจจุบัน และการพยากรณ์ที่จะมีความต้องการเพิ่มขึ้นหรือลดลงในอนาคต

2. ลักษณะงาน งานที่จะต้องทำเป็นประจำมีลักษณะอย่างไร ผู้ทำงานจะต้องทำอะไรบ้าง เป็นงานที่ทำให้เกิดความเพลิดเพลินหรือก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายงานใหญ่หรืองานเล็ก มีความรับผิดชอบที่สำคัญหรือไม่ต้องเกี่ยวข้องกับตัวเลข สิ่งของหรือคน ต้องใช้เครื่องมืออุปกรณ์มาก หรือไม่ต้องนั่งทำงาน ยืนทำงาน ต้องเดินทางหรือไม่

3. สภาพแวดล้อมของงาน ได้แก่ สภาพแวดล้อมและบรรยากาศของงาน เช่น ร้อน เย็น ชื้น แห้ง เปียก ฝุ่นละออง สกปรก เสียงดังในอาคาร กลางแจ้ง ในโรงงานมีสารพิษ มีสารกัมมันตภาพรังสี มีความขัดแย้ง เป็นต้น

4. คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ อายุ ได้มีการกำหนดช่วงอายุในการทำงาน และเกษียณไว้อย่างไร เพศ อาชีพนั้น ๆ โดยทั่วไปเป็นอาชีพสำหรับเพศหญิงหรือเพศชาย หรือให้โอกาสทั้งหญิงทั้งชาย หรือให้โอกาสแก่เพศใดเพศหนึ่งมากกว่า

5. การเข้าประกอบอาชีพ การเข้าประกอบอาชีพต้องมีวิธีการอย่างไร โดยการสมัครงานกับนายจ้างด้วยตนเองต้องมีการสอบสัมภาษณ์หรือต้องสอบข้อเขียนด้วย ถ้าเป็นการประกอบอาชีพอิสระต้องใช้ทุนทรัพย์เพื่อดำเนินกิจการอย่างน้อยเพียงใด

6. รายได้ในการประกอบอาชีพนั้น ๆ จะมีรายได้เป็นวัน สัปดาห์ เดือน ปี โดยเฉลี่ยแล้วเป็นเงินเท่าใด

7. ความก้าวหน้าอาชีพนั้น ๆ จะมีความก้าวหน้าเพียงใด จะต้องมีการศึกษาอบรมเพิ่มเติมมีความสามารถหรือประสบการณ์อย่างไรจึงจะได้เลื่อนขั้นมากขึ้นอย่างน้อยเพียงใด การประกอบอาชีพเดิมนำไปสู่อาชีพใหม่หรือไม่

8. การกระจายของผู้ประกอบอาชีพมีผู้ประกอบอาชีพมากน้อยเพียงใดและกระจายอยู่ทั่วประเทศหรือมีอยู่เพียงบางจังหวัด ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ผู้ประกอบอาชีพที่ใดก็ได้หรือจะต้องอยู่ที่ใดที่หนึ่งโดยเฉพาะ

9. ข้อดีและข้อเสีย อาชีพแต่ละอย่างย่อมมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ซึ่งขึ้นอยู่กับความพอใจและความต้องการของผู้ประกอบอาชีพของแต่ละคน งานบางอย่างอาจมีการทำงานล่วงเวลา ทำงานในวันเสาร์อาทิตย์หรือวันหยุด และการเดินทางไปปฏิบัติในท้องที่อื่น ๆ งานบางอาชีพมีความมั่นคงกว่างานอาชีพอื่น ฯลฯ

ประการที่ 2 ปัจจัยภายใน ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ความสนใจ บุคลิกภาพ สติปัญญา ความถนัด ทักษะความล้มเหลว ประสิทธิภาพ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ผล ความรับผิดชอบความอดทน ความตรงต่อเวลา ความอบอุ่น ระดับการกล้าเสี่ยง ความเป็นคนเปิดเผย ความไม่ยึดหยุ่น ความแกร่ง ของจิตใจ ความรู้สึกเกี่ยวกับคุณค่าแห่งตน ความสามารถในการตัดสินใจ วุฒิภาวะทางอาชีพ เพศ เชื้อชาติ อายุ ความแข็งแรงของร่างกาย สุขภาพ ฯลฯ และปัจจัยเกี่ยวกับโครงสร้างของค่านิยม โดยทั่ว ๆ ไป ค่านิยมทางการงาน จุดมุ่งหมายชีวิต จุดมุ่งหมายทางอาชีพ การรับรู้เกียรติและชื่อเสียงของอาชีพ ทศนคติต่ออาชีพต่าง ๆ ความเข้าใจอาชีพที่เกี่ยวกับคน/ข้อมูล จริยธรรมในการทำงาน การใช้เวลารว่าง ความต้องการ เปลี่ยนแปลงความต้องการกฎเกณฑ์ ความต้องการสนับสนุน/ช่วยเหลือ ความต้องการอำนาจ ความมั่นคง ความปลอดภัย การทำงานให้เป็นประโยชน์กับผู้อื่น ฯลฯ

การจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ

การจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ (Career Education) หรืออาชีพศึกษามีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความคิดที่เป็นเหตุเป็นผลในการทำงานสั่งสมความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน รู้จักการหาโอกาสและช่องทางในการทำงานและสำรวจก้าวเข้าสู่โลกแห่งการทำงาน ซึ่งระยะเวลาที่ได้ศึกษาหาความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาความรู้ ทักษะและเจตคติอันดีผ่านการศึกษา การฝึกอบรมและการปฏิบัติงาน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ที่จะตัดสินใจในการศึกษาต่อ และการทำงานต่อไปในอนาคต ซึ่งนโยบายการศึกษาของประเทศไทย ซึ่งปรากฏในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองกับทิศทางการผลิตและการพัฒนากำลังคน โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้ทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงทักษะสำคัญจำเป็นในโลกศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยทักษะที่เรียกตามคำย่อว่า 3Rs + 8Cs

ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการเตรียม ทรัพยากรบุคคลในการดำรงชีพและการอยู่รอดอย่างมีความสุข ดังนี้

3Rs ประกอบด้วย

1. อ่านออก (Reading)
2. เขียนได้ (Writing)–คิดเลขเป็น (Arithmetic's)

8Cs ประกอบด้วย

1. ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving)
2. ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation)
3. ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ (Cross-cultural Understanding)
4. ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (Collaboration Teamwork and Leadership)
5. ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy)
6. ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy)
7. ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills)–ความมีเมตตา กรุณา วินัย คุณธรรมจริยธรรม (Compassion)

กระทรวงศึกษาธิการ (2560, หน้า 16) แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ 2 เป็นยุทธศาสตร์ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีสมรรถนะตรงกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและผลผลิต รวมทั้งเพิ่มผลิตภาพของกำลังแรงงานของประเทศ ด้วยการกำหนดกรอบทิศทาง และเป้าหมายการผลิต และพัฒนากำลังคนที่ชัดเจนในสาขาต่าง ๆ การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาในระดับต่าง ๆ ที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ และมาตรฐานอาชีพ/วิชาชีพ การจัดการเรียนการสอน การฝึกอบรม ฝีมือแรงงาน และการฝึกงานที่มุ่งเน้นการปฏิบัติจริงอย่างครบวงจรในสถานการณ์จริง พัฒนาฝีมือ แรงงานระดับสูงในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ ส่งเสริมการเรียนรู้ที่บูรณาการองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีวิศวกรรม และคณิตศาสตร์ (STEM Education) พัฒนาทักษะการใช้

ภาษาอังกฤษ และพัฒนาครูผู้สอนอาชีพที่มีคุณภาพและมาตรฐาน เพื่อสร้างกำลังคนให้มีสมรรถนะตอบสนองต่อความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศรองรับพลวัต ของโลกและการแข่งขันในศตวรรษที่ 21 และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 16)

การจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพในการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องเน้นให้ผู้เรียนมีความคิดที่เป็นเหตุเป็นผลในการทำงาน สังเกตความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน รู้จักการหาโอกาส และช่องทางในการทำงาน สำรวจและก้าวเข้าสู่โลกแห่งการทำงาน ซึ่งจะต้องพัฒนาความคิดรวบยอด (Concepts) เกี่ยวกับการพัฒนาเส้นทางอาชีพ (Career Development) ของผู้เรียนในช่วงอายุตั้งแต่ 9-15 ปี ซึ่งกำลังเรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาตอนปลายถึงมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งหลักสูตรและการเรียนการสอนจากทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจะต้องให้ความสำคัญและร่วมมือกัน จัดให้ความรู้เป็น 3 ระดับ ได้แก่ การแนะนำ การพัฒนา และการเน้นย้ำ การศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพในหลักสูตรและการสอนในสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จได้ จะต้องช่วยให้ผู้เรียนได้เห็นความเชื่อมโยงของความรู้จากโรงเรียนกับชีวิตจริง ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนุกสนานสนใจ และมีความหมาย ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ เจตคติ และทักษะที่จำเป็นในอนาคต เพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง ในอนาคตได้ สถานศึกษาต้องสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นระหว่างผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งจะสนับสนุนและช่วยเหลือการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพให้เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา

ส่วนสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพจะต้องมีส่วนประกอบของกิจกรรมตระหนักรู้ในตนเอง กิจกรรมตระหนักรู้การทำงานจริง เรียนรู้การตัดสินใจ และเรียนรู้การเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ การจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพต้องให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านกระบวนการคิดตัดสินใจในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, หน้า 6)

สถานศึกษาและครูต้องให้ความสำคัญกับการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนได้มี 1) การสร้างแรงจูงใจ ความตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการประกอบอาชีพ (Career Motivation) 2) การสร้างความเข้าใจในอาชีพ (Career Orientation) 3) การสำรวจโลก แห่งอาชีพในยุคปัจจุบันและศักยภาพและความสนใจของตนเอง (Career Exploration) และ 4) การเตรียมสู่เส้นทางประกอบอาชีพ (Career Preparation) ซึ่งจัดเป็นรูปแบบการศึกษาอาชีพระดับก่อนอุดมศึกษา

การบริหารจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ

การมีส่วนร่วมของเครือข่าย

พินสุดา สิริธรงค์ศรี (2553, หน้า 100) เพื่อสนองความต้องการการเรียนรู้ของผู้เรียนตามอัตลักษณ์ วิถีชุมชนอย่างยั่งยืน และให้การศึกษาเป็นกลไกที่สำคัญในการพัฒนาครอบครัวชุมชน สังคมและประเทศชาติ ดังนั้น การมีส่วนร่วมขององค์กรในชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นและสำคัญมาก โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา สถาบันทางศาสนา ภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะส่งผลต่อการศึกษาที่ดีของผู้เรียน

สาธิต ปรัชญาอริยะกุล (2560, หน้า 281) หลักการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเป็นการร่วมระดมสรรพกำลังในการจัดการศึกษา รวมทั้งระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาเป็นการสนองแนวคิดในการจัดการศึกษาที่ว่าเมื่อการศึกษาเป็นไปเพื่อมวลชนทุกเหล่าก็ต้องร่วมมือกันจัดการศึกษา โดยให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชนการศึกษา

นพภูมิล นุญพงษ์ (2560, หน้า 19) บทบาทหน้าที่ของเครือข่ายสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบในการบริหารเครือข่ายสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเป็นส่วนที่บอกถึงภารกิจในการปฏิบัติของเครือข่ายสถานศึกษาครอบคลุมภารกิจของสถานศึกษา ทั้งงาน 4 ด้านของสถานศึกษา คือ งานวิชาการ งานบริหารทั่วไป งานบริหารบุคคล และงานงบประมาณ

ดังนั้น หลักการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเป็นการร่วมระดมสรรพกำลังในการจัดการศึกษา รวมทั้งระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อใช้ในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ผู้บริหาร ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา สถาบันทางศาสนา ภาครัฐและเอกชน และภารกิจในการปฏิบัติของเครือข่ายสถานศึกษาครอบคลุมภารกิจของสถานศึกษาทั้งงาน 4 ด้านของสถานศึกษา คือ งานวิชาการ งานบริหารทั่วไป งานบริหารบุคคล และงานงบประมาณที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ดีขึ้น

การบริหารงานหลักในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพสำหรับกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านวิชาการ คือ การพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน

2) ด้านงานบุคคล คือ การพัฒนา บุคลากร การสร้างขวัญและกำลังใจ การสร้างแรงจูงใจให้กับครูในโรงเรียน 3) ด้านงบประมาณ คือ การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา และการระดมทรัพยากร 4) ด้านการบริหารทั่วไป

การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ มีการใช้วงจรการบริหารคุณภาพ (PDCA) 4 ขั้นตอน 1) การวางแผน (Planning: P) 2) การลงมือปฏิบัติ (Doing: D) 3) การควบคุม (Controlling: C) และ 4) การปรับปรุง (Acting: A)

ประวัติและความเป็นมาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเป็นการศึกษารูปแบบหนึ่งของการศึกษาของคณะสงฆ์ เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ ซึ่งมีมูลเหตุสืบเนื่องมาจากการจัดตั้งโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษาและบาลีวิสามัญศึกษา สำนักเรียนวัด กล่าวคือ ภายหลังจากที่การศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งเปิดดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2432 และ พ.ศ. 2489 ตามลำดับ ได้เจริญก้าวหน้ามากขึ้นทางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจึงได้จัดแผนกมัธยมขึ้นมา เรียกว่า “โรงเรียนบาลีมัธยมศึกษา” กำหนดให้มีการเรียนบาลี นกธรรม และความรู้ชั้นมัธยม โดยรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อมาเมื่อโรงเรียนบาลีมัศึกษานี้ได้แพร่ขยายออกไปยังต่างจังหวัดหลายแห่ง มีพระภิกษุและสามเณรเรียนกันมาก ทางคณะสงฆ์โดยองค์การศึกษาจึงได้กำหนดให้เรียกโรงเรียนประเภทนี้ใหม่ว่า “โรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษาสำนักเรียนวัด” โดยมติดคณะสังฆมนตรีและกระทรวงศึกษาธิการก็ได้ออกระเบียบกระทรวงให้โรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษาสำนักเรียนวัดเปิดทำการสอบสมทบในชั้นตัวประโยค คือชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา และเมื่อสอบได้แล้วก็ยังคงได้รับประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ทำให้พระภิกษุและสามเณรนิยมเรียนกันเป็นจำนวนมาก โรงเรียนประเภทนี้จึงแพร่หลายออกไปยังจังหวัดต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง จนทำให้ทางคณะสงฆ์เกรงว่าการศึกษาธรรมและบาลีจะเสื่อมลง เพราะภิกษุและสามเณรต่างมุ่งศึกษาวิชาทางโลกมากไป เป็นเหตุให้ต้องละทิ้งการศึกษาธรรมและบาลีเสีย และทางคณะสงฆ์ก็ยิ่งพิจารณาเห็นความจำเป็นของการศึกษาวิชาในทางโลกอยู่ ดังนั้นแม่กลองธรรมสนามหลวง พระธรรมปัญญาบดี สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฟื้น ชุตินฺธโร) จึงได้ตั้งคณะกรรมการปรับปรุงการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ขึ้นใหม่ มีวิชาบาลี วิชาธรรม และวิชาทางโลก เรียกว่า บาลีศึกษา สามัญศึกษาและปริทัศน์ศึกษา พ.ศ. 2507

พร้อมกับได้ยกระเบียบของคณะสงฆ์มนตรี ว่าด้วย การศึกษาของโรงเรียนบาลีวิสามันญศึกษา กำหนดให้พระภิกษุสามเณรต้องเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีใหม่นี้มีน้อย นักเรียนก็นิยมเรียนน้อยมาก เพราะพระภิกษุสามเณรส่วนใหญ่ยังพอใจที่จะเรียนโดยรับใบประกาศนียบัตร จากกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้น นักเรียนในโรงเรียนดังกล่าว จึงพากันเข้าชื้อกันเป็นนักเรียนโรงเรียนราษฎร์ของวัด ซึ่งตั้งขึ้นโดยระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการบ้าง สมัครสอบเทียบบ้าง ทำให้การศึกษาของคณะสงฆ์ช่วงนั้นเกิดความสับสนเป็นอันมาก ขณะเดียวกันได้มีผู้แทนราษฎร์ได้ยื่นเรื่องราวขอให้กระทรวงศึกษาธิการเปิดการสอบสมทบในชั้นตัวประโยคให้แก่พระภิกษุสามเณร แต่กรมการศาสนาร่วมกับกรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาลงความเห็นกันว่าควรจะตั้งโรงเรียนขึ้นประเภทหนึ่ง เพื่อสนองความต้องการของพระภิกษุสามเณร โดยให้เรียนทั้งวิชาธรรมและวิชาสามัญศึกษาควบคู่กันไป โดยมีการจัดสอบสมทบแต่ให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการสอบเอง และโดยปรารภของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลสังฆปริณายก (จวน อุฏฐายีมหาเถระ) การศึกษาทางโลก เจริญก้าวหน้ามากขึ้นตามความเปลี่ยนแปลงของโลก การศึกษาพระปริยัติธรรมเพิ่มขึ้นอีก แผนกหนึ่ง คือ หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ศึกษาได้มีโอกาสบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ได้ทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กัน กระทรวงศึกษาธิการ จึงประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ขึ้นเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2514 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2535 (ปัจจุบันใช้ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2562) โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้การศึกษาในโรงเรียนดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักรและฝ่ายบ้านเมือง กล่าวคือ ทางฝ่ายศาสนจักร ก็จะได้ศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เป็นผู้ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ ดำรงอยู่ในสมณธรรม สมควรแก่ภาวะ สามารถธำรงและสืบต่อพระพุทธศาสนาให้เจริญสถาพรต่อไป และถ้าหากพระภิกษุสามเณรเหล่านี้ลาสิกขาบทไปแล้ว ก็สามารถเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาของรัฐได้ หรือเข้ารับราชการสร้างประโยชน์ให้ก้าวหน้าให้แก่ตนเองและบ้านเมืองสืบต่อไปด้วยเช่นกัน ระยะเริ่มแรกมีเจ้าอาวาส 51 แห่ง รายงานเสนอจัดตั้งต่อกรมการศาสนา ปัจจุบันการศึกษาประเภทนี้ได้เจริญก้าวหน้าขึ้นมาโดยลำดับ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สรเดช เลิศวัฒนาวิช (2560) ศึกษาการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยใช้โครงการเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพและคุณลักษณะในการประกอบอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพและคุณลักษณะในการประกอบอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา 2) เพื่อพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3) เพื่อทดลองใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และ 4) เพื่อประเมินผลและปรับปรุงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เกี่ยวกับ ทักษะอาชีพ คุณลักษณะในการประกอบอาชีพ และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผลการวิจัย พบว่า 1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ของนักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ต้องการให้การจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับมะพร้าว ของดีประจำอำเภอบ้านแพ้ว มาสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้กับนักเรียน โดยมีการศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น มีการนำผู้รู้ท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน มามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การอภิปรายโดยมีครูนักเรียน เพื่อนนักเรียนและประชาชนชาวบ้าน เป็นผู้วัดและประเมินผล 2. ผลการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่อง ของดีบ้านแพ้ว ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) เป้าหมาย 3) แนวการจัดกิจกรรม 4) รูปแบบการจัดกิจกรรม 5) คำอธิบายรายวิชา 6) จุดประสงค์การเรียนรู้ 7) โครงสร้างการจัดกิจกรรม 8) สื่อ 9) การวัดและประเมินผล และ 10) แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 5 แผน แต่ละแผนจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ และคุณลักษณะในการประกอบอาชีพ 3. ผลการทดลองจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่อง ของดีบ้านแพ้ว จัดการเรียนรู้ด้วยโครงการ 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ให้ความรู้พื้นฐาน 2) เลือกหัวข้อที่สนใจ 3) วางแผน 4) ลงมือปฏิบัติ 5) นำเสนอและอภิปราย และ 6) การวัดและประเมินผล พบว่า นักเรียนสนใจ และตั้งใจในการสร้างสรรค์เป็นผลงานโครงการอาชีพ และ 4. ผลการประเมินและปรับปรุง กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่อง ของดีบ้านแพ้ว พบว่า 1) นักเรียนมีทักษะอาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี 2) นักเรียน มีคุณลักษณะในการประกอบอาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีและ 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่อง ของดีบ้านแพ้ว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เห็นควรให้มีการปรับปรุงกิจกรรมให้มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง

อำไพ นงค์เยาว์ (2560) ศึกษาแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

2) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษา 4) เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และ 5) เพื่อประเมินประสิทธิภาพการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เหมาะสม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 องค์ประกอบที่ 2 การพัฒนาบุคลากรในศตวรรษที่ 21 องค์ประกอบที่ 3 การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า โครงสร้างขององค์ประกอบมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยด้านความเหมาะสม ธรรมชาติ ประโยชน์ ความเป็นไปได้ และความถูกต้อง อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และผลการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจากการนำไปทดลองใช้ พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษา มีความเหมาะสม มีประโยชน์ ความเป็นไปได้ มีความถูกต้องตามกระบวนการพัฒนาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

สมศรี เณรจาทิ (2560) ศึกษา รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ให้มีคุณลักษณะพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาและสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและยืนยันรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 พบว่า มี 5 องค์ประกอบ และตัวแปรในทุกองค์ประกอบมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.668-0.952 เรียงตามลำดับ น้ำหนักองค์ประกอบรวมคือ การวางระบบการบริหารและพัฒนาองค์กรอย่างมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน มีจำนวน 59 ตัวแปร การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้โดยมีวิจัยเป็นฐาน มีจำนวน 6 ตัวแปร การบริหารจัดการทรัพยากรและงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ มีจำนวน 5 ตัวแปร การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีสมรรถนะทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร มีจำนวน 5 ตัวแปร การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการทรัพยากรและงบประมาณ มีจำนวน 5 ตัวแปร 2) รูปแบบ การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งรูปแบบที่มีความเหมาะสม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ การวางระบบการบริหารและพัฒนา องค์กรอย่างมีส่วนร่วมของทุกภาค

ส่วน, การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้โดยมีวิจัยเป็นฐาน, การบริหารจัดการทรัพยากรและงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ, การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมี สมรรถนะทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร และการพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการทรัพยากรและงบประมาณ 3) การประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ให้มีคุณลักษณะพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 พบว่า ทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

นงนุช ชุมภูเทพ (2562) ศึกษาารูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสที่ตั้งอยู่บนพื้นที่สูงและทุรกันดาร ในเขตภาคเหนือด้านตะวันตก มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพบริบทพื้นที่สูงและทุรกันดาร ความต้องการจำเป็นเรื่องอาชีพ และแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสที่ตั้งอยู่บนพื้นที่สูงและทุรกันดารในเขตภาคเหนือด้านตะวันตก 2) เสนอรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียน และ 3) ประเมินรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียน ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพบริบทของพื้นที่สูงและทุรกันดาร เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนประกอบด้วย ด้านบริบททางสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม ความต้องการจำเป็นของอาชีพ คือ อาชีพด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม งานคหกรรม งานสร้างสรรค์ งานบริการ และงานด้านการตลาด แนวทางการส่งเสริมอาชีพ ประกอบด้วย หลักการส่งเสริม วิธีการส่งเสริม และการบริหารแบบมีส่วนร่วม 2) รูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสที่ตั้งอยู่บนพื้นที่สูงและทุรกันดาร ในเขตภาคเหนือด้านตะวันตก ประกอบด้วย หลักการส่งเสริมอาชีพทั่วไปในชุมชน หลักการส่งเสริมอาชีพของนักเรียน การบริหารแบบมีส่วนร่วม และการกำหนดเป้าหมายการส่งเสริมอาชีพ 3) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารที่นำเสนอมีความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้อยู่ในระดับมาก

ณรงค์ อภัยใจ (2560) ศึกษาารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส 2) สร้างรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส และ 3) ศึกษาผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส ผลการวิจัย พบว่า สภาพและแนวทางในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิตและสภาพแวดล้อม ผลการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริประกอบด้วย

องค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ และ 2 เงื่อนไขความสำเร็จ องค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย การบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการด้านบริหารงานบุคคลด้านงบประมาณ และด้านบริหารทั่วไป 2) ด้านกระบวนการประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การวางแผน การดำเนินงาน การตรวจสอบ การปรับปรุง และการรายงานผลมีการประสานงานเป็นกลไกการขับเคลื่อน 3) ผลผลิตด้านคุณภาพผู้เรียน และผลผลิตด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และเงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ 1) หน่วยงานต้นสังกัดมีนโยบายสนับสนุนอย่างต่อเนื่องและ 2) มีองค์การภายนอกให้การสนับสนุนอย่างสม่ำเสมอ และผลการประเมินรูปแบบมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

ยงยุทธ พรหมบุตร (2558) การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาหลักสูตรรายวิชาชีว โดยวงจรการบริหารงานคุณภาพ PDCA มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาและประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาหลักสูตรรายวิชาชีวโดยวงจรการบริหารงานคุณภาพ PDCA และ 2) เพื่อพัฒนาและประเมินประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรมครูในการใช้รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาหลักสูตรรายวิชาชีวโดยวงจรการบริหารงานคุณภาพ ผลการวิจัย พบว่า 1) รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาหลักสูตรรายวิชาชีวโดยวงจรการบริหารงานคุณภาพ PDCA ประกอบด้วย 4 ระยะ 9 ขั้นตอน ดังนี้ ระยะที่ 1 ขั้นวางแผน ประกอบด้วย 1) การเตรียมความพร้อม 2) การกำหนดความรู้ ระยะที่ 2 ขั้นดำเนินการ ประกอบด้วย 3) การแสวงหาความรู้ 4) การสร้างความรู้ 5) การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ 6) การนำความรู้ไปใช้ 7) การจัดเก็บความรู้ ระยะที่ 3 ขั้นตรวจสอบ ประกอบด้วย 8) การประเมินผลการจัดการความรู้ ระยะที่ 4 ขั้นสรุปและรายงานผล ประกอบด้วย 9) การสรุปและรายงานผลการจัดการความรู้ การประเมินรูปแบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาหลักสูตรรายวิชาชีวโดยวงจรการบริหารงานคุณภาพ PDCA พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 2. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูในการใช้รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาหลักสูตรรายวิชาชีวโดยวงจรการบริหารงานคุณภาพ PDCA พบว่าหลักสูตรฝึกอบรม มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ทักษะ ประกอบด้วย 15 หัวข้อเรื่องที่มีองค์ประกอบ คือ เนื้อหา สื่อ กิจกรรม และประเมินผลของแต่ละเรื่อง ผลการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม ได้ประยุกต์ใช้รูปแบบชิป (CIPP Model) ได้ผล ดังนี้ 1) การประเมินสภาพแวดล้อม พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก หัวข้อเรื่องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรมมีความสอดคล้อง 2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น ได้ผลการประเมินความสอดคล้องของวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมกับ

หัวข้อเรื่องต่าง ๆ มีความสอดคล้องกันทุกรายการ 3) การประเมินกระบวนการ จากการนำหลักสูตรไปใช้จริง พบว่า ผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมด้านทฤษฎี มีค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ E1/E2 เท่ากับ 83.36/82.60 และคะแนนผลสัมฤทธิ์ด้านปฏิบัติ มีค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 78.64 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทั้งสองด้าน 4) การประเมินผลผลิต โดยการติดตามผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาชีพของครูผู้สอนช่างอุตสาหกรรมที่เข้ารับการฝึกอบรมสามารถพัฒนาหลักสูตรรายวิชาชีพ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ด้านปฏิบัติ สูงกว่าร้อยละ 80 หัวหน้าสาขาวิชา มีความพึงพอใจต่อการนำความรู้และทักษะที่ได้จากการเข้ารับการฝึกอบรมไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูที่ผ่านการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนของครูที่ผ่านการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด และครูช่างอุตสาหกรรมที่ผ่านการฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อการนำความรู้และทักษะที่ได้จากการเข้ารับการฝึกอบรมไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก โดยสรุปหลักสูตรฝึกอบรมครูในการใช้รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาหลักสูตรรายวิชาชีพโดยวงจรการบริหารงานคุณภาพ PDCA มีประสิทธิภาพเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

สายเพ็ญ บุญทองแก้ว (2560) ศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับ นักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพในการบริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาแนวทางในการบริหารสถานศึกษา 3) สร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษา 4) ศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ งานบริหารงานบุคคล งานวิชาการ งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป 2) แนวทางในการบริหารพบว่าโรงเรียน ส่วนใหญ่มีการบริหารงานหลัก 4 งาน คือ 2.1) งานวิชาการ 2.2) งานงบประมาณ 2.3) งานบริหารบุคคล 2.4) งานบริหารทั่วไป 3) ผลการพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ สำหรับนักเรียน มี 4 องค์ประกอบ คือ 3.1) ปัจจัยนำเข้า 3.2) กระบวนการ 3.3) ด้านผลผลิต 3.4) เงื่อนไขความสำเร็จ 4) ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้พบว่าโดยรวม อยู่ในระดับมาก

สมจิต ไชยเชษฐ์ (2560) ศึกษาการบริหารงานโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวม ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ตามวงจรคุณภาพ (PDCA) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนต้นแบบ การเรียนรู้รวม

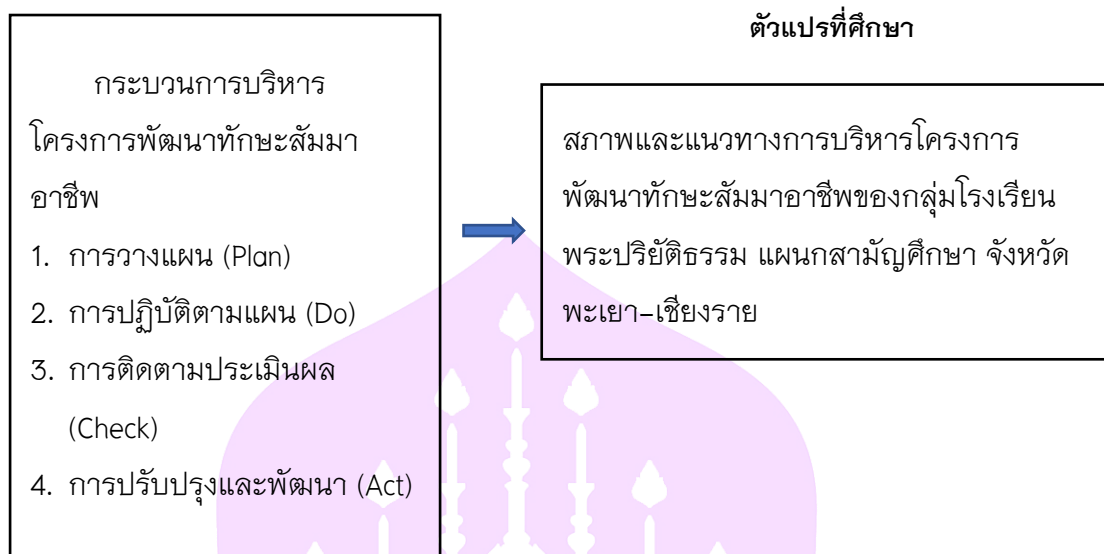
ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2 และเสนอแนวทางการบริหารงานโรงเรียนจัดการเรียนร่วมโดยใช้กระบวนการบริหารงานอย่างมีคุณภาพตามวงจรคุณภาพ (PDCA) สำหรับโรงเรียนอื่น ๆ ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารงานโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ตามวงจรคุณภาพ (PDCA) สรุปรูปภาพรวมการบริหารงานโรงเรียน ต้นแบบการเรียนรวมตามรูปแบบการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท 4 ด้าน พบว่า ด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.62) รองลงมา คือ ด้านเครื่องมือ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.63) ต่อจากนั้นเป็นด้านนักเรียน ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.63) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.63) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาตามวงจรคุณภาพ (PDCA) พบว่า ด้านที่มีการดำเนินงานในภาพรวมในระดับมาก เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยมีดังนี้ คือ การดำเนินการตามแผน (DO) ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.59) การวางแผนปฏิบัติงาน (PLAN) ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.66) การตรวจสอบประเมินผล (CHECK) ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.66) และการนำผลการประเมินมาปรับปรุง (ACTION) ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.52) 2) แนวทางการบริหารงานโรงเรียนจัดการเรียนร่วมโดยใช้กระบวนการบริหารงานอย่างมีคุณภาพตามวงจรคุณภาพ (PDCA) ตามโครงสร้างซีท (SEAT FRAMEWORK) จะมีประสิทธิภาพได้ ต้องใช้แนวคิดการบริหารคุณภาพหรือวงจรคุณภาพ (PDCA) เข้าไปบริหารทุกด้านอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จที่คาดหวังและเพื่อแสวงหาสภาพที่ดีกว่า

ปิย สุติสุสติ (2562) ได้ศึกษายุทธศาสตร์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพ และการมีงานทำในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาแนวตะเข็บชายแดน จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาแนวตะเข็บชายแดน จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัย พบว่า ยุทธศาสตร์เน้นโครงสร้างหลักสูตรที่พัฒนาเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพที่สนใจที่ใช้ได้จริง เห็นความสำคัญของการสร้าง อาชีพสุจริตประเมินทางเลือกในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความรู้ความถนัดและความ สนใจของตนเอง โดยโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างมีการดำเนินการระดับชั้นเรียนเหมือนกันจัดกิจกรรมตามสภาพของโรงเรียนและชุมชน เหมาะสมกับงบประมาณ โดยครูผู้สอนจึงมีบทบาทและมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน จากการศึกษา ค้นพบ 4 ยุทธศาสตร์ คือ การสร้างเครือข่าย การพัฒนาผู้สอน การบริหารโดยให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วม และการจัดการศึกษาที่ปฏิบัติจริงตามบริบทท้องถิ่น

ปนัดดา นกแก้ว (2562) ศึกษาทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสมุทรปราการ และ 2) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัย พบว่า 1) ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สอดคล้องกันโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับดีมาก ตามการประเมินของครูผู้สอน พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทักษะสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านการเพิ่มผลผลิตและความรับผิดชอบ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความคิดริเริ่มและการชี้นำตนเอง ตามการประเมินของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านการเพิ่มผลผลิตและความรู้รับผิดชอบ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความคิดริเริ่มและการชี้นำตนเอง และ 2) แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ควรส่งเสริมนักเรียนในด้านที่นักเรียนสนใจให้รู้จักเรียนรู้ถึงการเพิ่มผลผลิตให้มีคุณภาพในสังคม มุ่งพัฒนาผู้เรียนในทุกด้านทั้งความรู้ ทักษะอารมณ์ ให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อตนเองเห็นคุณค่าในตนเองและรู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ ส่งเสริมการมีคุณธรรมความรับผิดชอบต่อผู้อื่นซึ่งเป็นพื้นฐานของผู้ผู้นำ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาจากหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ แล้วนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ ตัวแปรด้านองค์ประกอบของสภาพและแนวทางการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย เพื่อสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัย ได้แก่ ศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย ดังภาพประกอบกรอบกระบวนการบริหาร

ภาพ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง สภาพการและแนวทางการบริหารโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาจากประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย จำนวน 21 รูป และครูผู้สอน จำนวน 234 รูป/คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 255 รูป/คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย จำนวน 21 รูป ครูผู้สอน จำนวน 192 รูป/คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 213 รูป/คน ได้มาโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยการใช้โรงเรียนเป็น (Strata) และสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ดังรายละเอียดแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-
เชียงราย 21 แห่ง จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

รายชื่อโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย	ประชากร (คน)		กลุ่มตัวอย่าง (คน)	
	ผู้บริหาร	ครู	ผู้บริหาร	ครู
โรงเรียนห้วยข้าวกำวักวิทยา อำเภอจุน จังหวัดพะเยา	1	14	1	10
โรงเรียนชยาภิวัดมนวิทยา อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย	1	12	1	10
โรงเรียนพุทธวงศวิทยา อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย	1	15	1	10
โรงเรียนวัดฝางหมื่นวิทยา อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย	1	14	1	10
โรงเรียนโสภณจริยธรรมวิทยา อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย	1	14	1	10
โรงเรียนวัดศรีไ้ติวิทยา อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย	1	12	1	10
โรงเรียนวัดแก่นเหนือวิทยา อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย	1	8	1	8
โรงเรียนวัดเจติย์หลวงวิทยา อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย	1	13	1	10
โรงเรียนวัดอำมาตย์วิทยา อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย	1	19	1	18
โรงเรียนวัดสันหนองบัว อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	1	9	1	8
โรงเรียนวัดป่าตาลใต้ อำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงราย	1	14	1	10
โรงเรียนวัดไชยสถานวิทยา อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย	1	9	1	9
โรงเรียนพุทธศาสตร์ศึกษา อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย	1	5	1	5
โรงเรียนวัดแม่คำวิทยา อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย	1	13	1	10
โรงเรียนวัดหมื่นพุทธวิทยา อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย	1	15	1	10
โรงเรียนบุญเรืองวิทยา อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย	1	8	1	8
โรงเรียนวิเชตรมณี อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย	1	3	1	3
โรงเรียนเวียงชัยพิทยา อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย	1	13	1	10
โรงเรียนหนองบัวพิทยา อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	1	9	1	8
โรงเรียนวัดป่าจิวปริยัติศึกษา อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	1	8	1	8
โรงเรียนเวียงแก่นวิทยา อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย	1	7	1	7
รวมทั้งสิ้น	21	234	21	192

ที่มา: สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ เขต 6, 2564

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามสภาพการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Check List) โดยจำแนกเป็น เพศ อายุ และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณ (Rating Scale) ตามแนวคิดของ Likert (1961, p. 74) ไว้ 5 ระดับ ประกอบด้วยเนื้อหา 4 ด้าน ตั้งแต่ 1-5 โดยมีค่าตัวเลขเป็นเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง สภาพการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง สภาพการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง สภาพการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง สภาพการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง สภาพการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางการบริหารโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ ของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย ประกอบด้วยเนื้อหา 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการปฏิบัติตามแผน 3) ด้านการติดตามประเมินผล และ 4) ด้านการปรับปรุงและพัฒนา

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

1.1 ศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวคิด หลักการ และข้อมูลประกอบต่าง ๆ เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพและแนวทางการบริหารโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

1.2 กำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการสร้างเครื่องมือ โดยจัดทำตารางโครงสร้าง และเนื้อหา นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแก้ไข

1.3 สร้างเครื่องมือที่กำหนดตามกรอบแนวคิด

1.4 นำร่างแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ เนื้อหาและภาษาที่ใช้ในการสร้างแบบสอบถาม และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

1.5 นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ จำนวน 3 คน

1.6 นำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of Item Objective Congruence) แล้วคัดเลือก ข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ไว้ใช้และแก้ไขปรับปรุง ข้อคำถามตาม คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้มีความตรงตามเนื้อหา รวมถึงการใช้ภาษา เลือกข้อคำถามที่มี IOC ตั้งแต่ 0.67–1.00

1.7 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กลุ่มตัวอย่างที่ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดน่าน จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรที่ ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบราค (Cronach) พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.97

1.8 จัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์แบบกึ่ง โครงสร้างมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

2.1 นำประเด็นเนื้อหาในแต่ละด้านมาสร้างเป็นกรอบประเด็นคำถามเพื่อ สัมภาษณ์

2.2 นำแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัยเพื่อพิจารณา แก้ไขเนื้อหาและสำนวนที่ใช้ในแบบสัมภาษณ์ ว่าถูกต้องเหมาะสมหรือไม่

2.3 ทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณาอีกครั้ง เพื่อให้ได้แบบสัมภาษณ์ที่มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.4 นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ข้อมูลกับผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำนวน 9 คน แบบ Online และ Onsite

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามลำดับและขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

1.1 ผู้วิจัยทำหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย จำนวน 21 แห่ง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 213 ฉบับ

1.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรจำนวน 213 รูป/คน ด้วยตนเอง

1.3 ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามมาได้ทั้งหมด 213 ฉบับ มีความสมบูรณ์ จำนวน 213 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

1.4 จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ และประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติต่อไป

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร และครู จำนวน 9 คน

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง และทำการบันทึกเสียงการสนทนา และบันทึกภาพ โดยทำการขออนุญาตให้ผู้สัมภาษณ์ก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

2.2 ผู้วิจัยสรุป รวบรวมความคิดเห็น และวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ในแต่ละด้าน หลังเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้คืนจากโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย จำนวน 21 แห่ง จำนวน 213 รูป/คน มาตรวจสอบความถูกต้องและมีความสมบูรณ์ในการตอบ

2. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดมาจัดระเบียบข้อมูลและทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

4. วิเคราะห์สภาพการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย โดยนำมาหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์การแปลผลของเบสต์ (Best, 1981, p. 195) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง สภาพการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง สภาพการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง สภาพการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง สภาพการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง สภาพการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ประมวลผลข้อมูลโดยการใช้โปรแกรมคำนวณผลด้วยคอมพิวเตอร์ ใช้สถิติตามหัวข้อการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ค่าร้อยละ
2. ค่าเฉลี่ย
3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. ค่าความตรงเชิงเนื้อหา ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์

(Index of Item-Objective Congruence: IOC)

สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

เกณฑ์การให้คะแนน

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย ในการนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 2 แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน (รูป/คน)	ค่าร้อยละ
1. เพศ		
1) ชาย	122	57.00
2) หญิง	91	43.00
รวม	213	100.00
2. อายุ		
1) ต่ำกว่า 30 ปี	83	39.00
2) 31-40 ปี	69	32.00
3) 40 ปีขึ้นไป	61	29.00
รวม	213	100.00
3. ประสบการณ์ในการทำงาน		
1) น้อยกว่า 5 ปี	76	35.68
2) ระหว่าง 5-10 ปี	77	36.15
3) ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป	60	28.17
รวม	213	100.00

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศชาย จำนวน 122 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 57.00 และเพศหญิง จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 43.00 ด้านอายุ พบว่า ต่ำกว่า 30 ปี มากที่สุด จำนวน 83 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 39.00 รองลงมาอายุ 31-40 ปี จำนวน 69 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 32.00 อายุ 40 ปีขึ้นไป จำนวน 61 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 29.00 ตามลำดับ ด้านประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ประสบการณ์การทำงานมากที่สุด คือ ระหว่าง 5-10 ปี จำนวน 77 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 36.15 รองลงมา ประสบการณ์การทำงาน น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 76 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 35.68 และน้อยที่สุด ประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป จำนวน 60 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 28.17 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะ สัมมาอาชีพ ของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย ในภาพรวม

สภาพการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะ สัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย	n = 213		ระดับสภาพ
	\bar{X}	S.D.	
1. ด้านการวางแผน	4.60	0.30	มากที่สุด
2. ด้านการปฏิบัติตามแผน	4.53	0.31	มากที่สุด
3. ด้านการติดตามประเมินผล	4.58	0.28	มากที่สุด
4. ด้านการปรับปรุงและพัฒนา	4.57	0.32	มากที่สุด
รวม	4.57	0.27	มากที่สุด

จากตาราง 3 พบว่า สภาพการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย โดยภาพรวมทุกด้าน สภาพการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย สรุปได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ด้านการวางแผน ($\bar{X} = 4.60$) รองลงมา คือ ด้านการติดตาม

ประเมินผล ($\bar{X} = 4.58$) ด้านการปรับปรุงและพัฒนา ($\bar{X} = 4.57$) และด้านการปฏิบัติตามแผน ($\bar{X} = 4.53$) ตามลำดับ

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย ด้านการวางแผน

ด้านการวางแผน	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. โรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพอย่างชัดเจน	4.73	0.47	มากที่สุด	1
2. โรงเรียนมีการจัดทำโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพในแผนปฏิบัติการ คือ มีโครงการให้สอดคล้องกับแผน	4.47	0.54	มาก	12
3. โรงเรียนมีการวางแผนควบคุม กำกับ ติดตามและนิเทศให้การดำเนินงานโครงการบรรลุตามแผน	4.72	0.48	มากที่สุด	2
4. โรงเรียนมีการวางแผนส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง	4.52	0.51	มากที่สุด	9
5. โรงเรียนมีการวางแผนจัดกิจกรรมทางวิชาการบริการแนะแนวโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพสม่ำเสมอ	4.69	0.47	มากที่สุด	4
6. บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ	4.54	0.52	มากที่สุด	8
7. โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางและวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพอย่างชัดเจน	4.62	0.53	มากที่สุด	7

ตาราง 4 (ต่อ)

	ด้านการวางแผน	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
8.	โรงเรียนมีการจัดทำเอกสารและคู่มือ การจัดทำโครงการ เพื่อให้บุคลากร ในโรงเรียนนำไปใช้เป็นแนวทางในการ ดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ	4.46	0.54	มาก	13
9.	โรงเรียนมีการวางแผนจัดแหล่งความรู้ สื่อ และเทคโนโลยีที่เอื้อต่อโครงการพัฒนา ทักษะสัมมาอาชีพ	4.70	0.49	มากที่สุด	3
10.	โรงเรียนมีการวางแผนประสานความ ร่วมมือกับกรรมการสถานศึกษาในการ พัฒนาโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ	4.50	0.55	มาก	10
11.	โรงเรียนมีการวางแผนจัดกิจกรรม ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียน	4.67	0.52	มากที่สุด	6
12.	โรงเรียนมีการวางแผนประเมินผล การปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง	4.48	0.55	มาก	11
13.	โรงเรียนมีการวางแผนนำผลการประเมิน ไปใช้ในการนิเทศการปฏิบัติงานโครงการ พัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ	4.68	0.53	มากที่สุด	5
	รวม	4.60	0.30	มากที่สุด	

จากตาราง 4 สภาพการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ ของกลุ่มโรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย ด้านการวางแผน โดยรวมอยู่ใน
ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย
ดังนี้ โรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพอย่างชัดเจน
มากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$) รองลงมา โรงเรียนมีการวางแผนควบคุม กำกับ ติดตามและนิเทศ
ให้การดำเนินงานโครงการบรรลุตามแผน ($\bar{X} = 4.72$) โรงเรียนมีการวางแผนจัดแหล่งความรู้
สื่อ และเทคโนโลยีที่เอื้อต่อโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ ($\bar{X} = 4.70$) โรงเรียนมีการ
วางแผนจัดกิจกรรมทางวิชาการบริการแนะแนวโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพสม่ำเสมอ
($\bar{X} = 4.69$) โรงเรียนมีการวางแผนนำผลการประเมินไปใช้ในการนิเทศการปฏิบัติงานโครงการ

พัฒนาทักษะสัมมาอาชี ($\bar{X} = 4.68$) โรงเรียนมีการวางแผนจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.67$) โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางและวัตถุประสงค์ของ โครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.62$) บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วม ในการวางแผนการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชี ($\bar{X} = 4.54$) โรงเรียนมีการ วางแผนส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.52$) และ โรงเรียนมีการวางแผนประสานความร่วมมือกับกรมการสถานศึกษาในการพัฒนาโครงการ พัฒนาทักษะสัมมาอาชีพมาก ($\bar{X} = 4.50$) รองลงมา โรงเรียนมีการวางแผนประเมินผล การปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.48$) โรงเรียนมีการจัดทำโครงการพัฒนาทักษะ สัมมาอาชีพในแผนปฏิบัติการ คือ มีโครงการให้สอดคล้องกับแผน ($\bar{X} = 4.47$) และโรงเรียน มีการจัดทำเอกสารและคู่มือการจัดทำโครงการ เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนนำไปใช้เป็น แนวทางในการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ ($\bar{X} = 4.46$) ตามลำดับ

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพและแนวทางการดำเนิน โครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย การปฏิบัติตามแผน

	การปฏิบัติตามแผน	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1.	โรงเรียนมีการดำเนินการตามโครงการพัฒนา ทักษะสัมมาอาชีพที่กำหนดในแผนอย่าง ต่อเนื่อง	4.57	0.53	มากที่สุด	4
2.	ผู้บริหารมีการแต่งตั้งครูและคณะกรรมการ ดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ เพื่อจัดทำเอกสาร คู่มือการปฏิบัติงาน	4.46	0.52	มาก	10
3.	ผู้บริหาร คณะกรรมการ จัดประชุมชี้แจงเพื่อ สร้างแนวทางการจัดทำโครงการพัฒนาทักษะ สัมมาอาชีพ	4.63	0.52	มากที่สุด	1

ตาราง 5 (ต่อ)

	การปฏิบัติตามแผน	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
4.	โรงเรียนมีการดำเนินการจัดประชุมวางแผน จัดทำแผนกิจกรรมโครงการพัฒนาทักษะ สัมมาอาชีพประจำปีเพื่อชี้แจงการจัดทำ เอกสารและกำหนดจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน	4.44	0.53	มาก	11
5.	โรงเรียนมีการส่งเสริม สนับสนุน และ จัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้บุคลากรสามารถ ปฏิบัติงานตามแผนได้คล่องตัว และมี ประสิทธิภาพ	4.60	0.52	มากที่สุด	2
6.	โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์หลักการและ แนวทางปฏิบัติตามโครงการพัฒนาทักษะ สัมมาอาชีพให้บุคลากรทุกระดับทราบ	4.48	0.52	มาก	9
7.	โรงเรียนมีการพิจารณาเลือกหัวข้อและวิธีการ จัดกิจกรรมด้านพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพที่ สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน	4.55	0.54	มากที่สุด	5
8.	โรงเรียนมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.50	0.54	มาก	8
9.	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมด้านทักษะสัมมา อาชีพต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้และส่งเสริมทักษะ ให้กับนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.53	0.55	มากที่สุด	6
10.	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนา ทักษะชีวิตนักเรียนอย่างหลากหลาย	4.51	0.53	มากที่สุด	7
11.	โรงเรียนจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ ผู้ประกอบการเพื่อติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูล กับผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง	4.58	0.53	มากที่สุด	3
	รวม	4.53	0.31	มากที่สุด	

จากตาราง 5 สภาพการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย ด้านการปฏิบัติตามแผน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ผู้บริหาร คณะกรรมการ จัดประชุมชี้แจงเพื่อสร้างแนวทางการจัดทำโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะ ($\bar{X} = 4.63$) รองลงมา โรงเรียนมีการส่งเสริม สนับสนุน และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานตามแผนได้คล่องตัว และมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.60$) โรงเรียนจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ผู้ปกครองเพื่อติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.58$) โรงเรียนมีการดำเนินการตามโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะที่กำหนดในแผนอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.57$) โรงเรียนมีการพิจารณาเลือกหัวข้อและวิธีการจัดกิจกรรมด้านพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ($\bar{X} = 4.55$) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมด้านทักษะสัมมาอาชีวะต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้และส่งเสริมทักษะให้กับนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.53$) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนอย่างหลากหลาย ($\bar{X} = 4.51$) โรงเรียนมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.50$) โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์หลักการและแนวทางปฏิบัติตามโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะให้บุคลากรทุกระดับทราบ ($\bar{X} = 4.48$) ผู้บริหารมีการแต่งตั้งครูและคณะกรรมการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะ เพื่อจัดทำเอกสาร คู่มือการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.46$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือโรงเรียนมีการดำเนินการจัดประชุมวางแผนจัดทำแผนกิจกรรมโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะประจำปีเพื่อชี้แจงการจัดทำเอกสารและกำหนดจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.44$)

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย ด้านการติดตามประเมินผล

ด้านการติดตามประเมินผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. โรงเรียนมีการควบคุม กำกับ และดูแล การดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะ สัมมาอาชีพเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง	4.72	0.48	มากที่สุด	1
2. โรงเรียนจัดทำเอกสารรายงานข้อมูลที่ได้ จากการส่งเสริมนักเรียนจากเครื่องมือและ แหล่งข้อมูลต่าง ๆ	4.46	0.53	มาก	10
3. บุคลากรทุกระดับในโรงเรียนมีความร่วมมือ ในการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะ สัมมาอาชีพ	4.67	0.48	มากที่สุด	3
4. โรงเรียนสรุปผลการประเมินความพึงพอใจ ของนักเรียนในโครงการพัฒนาทักษะ สัมมาอาชีพ	4.50	0.53	มาก	7
5. โรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะสัมมา อาชีพที่เหมาะสมในการส่งเสริมนักเรียนให้มี คุณภาพมากขึ้น	4.66	0.49	มากที่สุด	4
6. โรงเรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน กิจกรรมโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ	4.48	0.51	มาก	9
7. โรงเรียนมีการจัดสภาพการเรียนการสอนที่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ด้วย ตนเอง	4.63	0.50	มากที่สุด	5
8. โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแก้ปัญหาจากประสบการณ์จริง	4.49	0.53	มาก	8

ตาราง 6 (ต่อ)

	ด้านการติดตามประเมินผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
9	โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม	4.68	0.48	มากที่สุด	2
10	โรงเรียนมีการเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถและความสนใจ	4.54	0.52	มากที่สุด	6
	รวม	4.58	0.28	มากที่สุด	

จากตาราง 6 สภาพการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย ด้านการติดตามประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ โรงเรียนมีการควบคุม กำกับ และดูแลการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง มากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$) รองลงมา โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ($\bar{X} = 4.68$) บุคลากรทุกระดับในโรงเรียนมีความร่วมมือในการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ ($\bar{X} = 4.67$) โรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพที่เหมาะสมในการส่งเสริมนักเรียนให้มีคุณภาพมากขึ้น ($\bar{X} = 4.66$) โรงเรียนมีการจัดสภาพการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.63$) โรงเรียนมีการเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถ และความสนใจ ($\bar{X} = 4.54$) โรงเรียนสรุปผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนในโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพมาก ($\bar{X} = 4.50$) รองลงมา โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแก้ปัญหาจากประสบการณ์จริง ($\bar{X} = 4.49$) โรงเรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ ($\bar{X} = 4.48$) และโรงเรียนจัดทำเอกสารรายงานข้อมูลที่ได้จากการส่งเสริมนักเรียนจากเครื่องมือและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.46$) ตามลำดับ

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย ด้านการปรับปรุงและพัฒนา

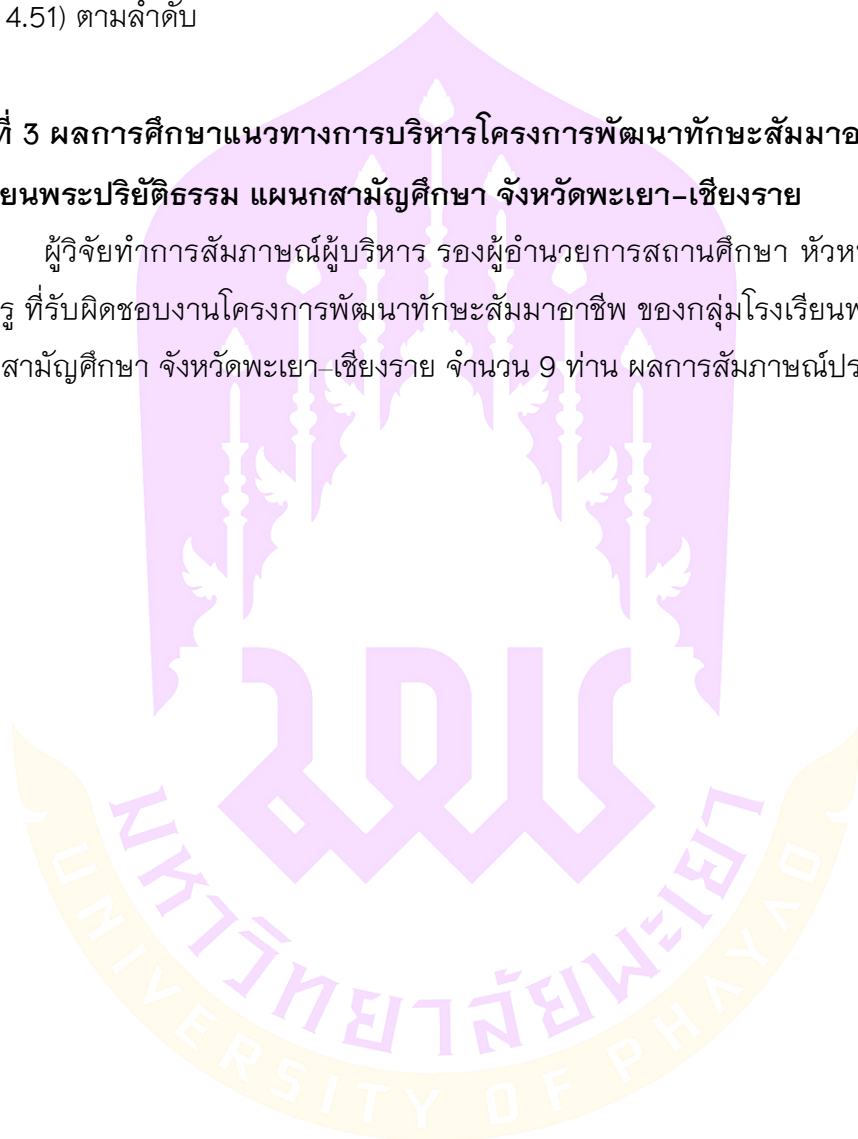
ด้านการปรับปรุงและพัฒนา	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1 ผู้บริหารกำหนดแนวทางปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานจากผลการตรวจประเมินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ	4.66	0.51	มากที่สุด	1
2 บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข้อเสนอแนะและจัดทำแผนปรับปรุงโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ	4.52	0.54	มากที่สุด	5
3 โรงเรียนนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง	4.62	0.53	มากที่สุด	2
4 โรงเรียนมีการดำเนินการตามแผนการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานตามผลการประเมินอย่างสม่ำเสมอ	4.55	0.52	มากที่สุด	4
5 โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับชุมชนเพื่อสนับสนุนการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ	4.57	0.54	มากที่สุด	3
6 โรงเรียนจัดให้มีแหล่งเรียนรู้เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพอย่างต่อเนื่อง	4.51	0.55	มากที่สุด	6
รวม	4.57	0.32	มากที่สุด	

จากตาราง 7 สภาพการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย ด้านการปรับปรุงและพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ผู้บริหารกำหนดแนวทางปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานจากผลการตรวจประเมินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$) รองลงมา โรงเรียนนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.62$) โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับชุมชน เพื่อสนับสนุนการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ ($\bar{X} = 4.57$)

โรงเรียนมีการดำเนินการตามแผนการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานตามผลการประเมินอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.55$) บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข้อเสนอแนะและจัดทำแผนปรับปรุงโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ ($\bar{X} = 4.52$) โรงเรียนจัดให้มีแหล่งเรียนรู้เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.51$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้บริหาร รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ และครู ที่รับผิดชอบงานโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ ของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย จำนวน 9 ท่าน ผลการสัมภาษณ์ปรากฏดังนี้

ตาราง 8 แสดงผลการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้างานวิชาการและครูผู้สอน

คำถาม	1	2	3	4	5	6	7	8	9	สรุป	
1. แนวทางด้านการแผน	1) ครอบคลุม ประชุม ทำความเข้าใจกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ชัดเจนในภาระงาน	1) ครอบคลุม รูปแบบ 2) ครอบคลุม แผนการดำเนินงาน	1) ครอบคลุม ความพร้อม ของทีมงาน 2) ครอบคลุม รูปแบบการจัด ประชุมเชิงปฏิบัติการ	1) ครอบคลุม รูปแบบของ โครงการให้ ชัดเจน 2) ครอบคลุม ดำเนินการ ประเมินความ พร้อม 3) ครอบคลุม เปลี่ยนข้อมูล เกี่ยวกับ โครงการ	1) ครอบคลุม กำหนดแนวทาง ของ ดำเนินการให้ ชัดเจน 2) ครอบคลุม วางแผน ดำเนินการ ประเมิน พร้อม 3) ครอบคลุม ประเมินและ วางแผนการ ดำเนินการ	1) ครอบคลุม กำหนด โครงการ ดำเนินการ ประเมิน พร้อม 3) ครอบคลุม ประเมินและ วางแผนการ ดำเนินการ	1) ครอบคลุม วางแผน ดำเนินการ ประเมิน พร้อม 3) ครอบคลุม ประเมินและ วางแผนการ ดำเนินการ	1) ครอบคลุม ดำเนินการ ประเมิน พร้อม 3) ครอบคลุม ประเมินและ วางแผนการ ดำเนินการ	1) ครอบคลุม วางแผน ดำเนินการ ประเมิน พร้อม 3) ครอบคลุม ประเมินและ วางแผนการ ดำเนินการ	1) ครอบคลุม ดำเนินการ ประเมิน พร้อม 3) ครอบคลุม ประเมินและ วางแผนการ ดำเนินการ	การวางแผน 1) ครอบคลุม กำหนด เป้าหมาย จัดลำดับ ความสำคัญ ของเป้าหมาย 2) กำหนด แนวทาง การดำเนินงาน 3) กำหนด ระยะเวลา 4) กำหนด งบประมาณ 5) กำหนด ผู้รับผิดชอบ

ตาราง 8 (ต่อ)

คำถาม	ผู้ทรงคุณวุฒิ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิ 3	ผู้ทรงคุณวุฒิ 4	ผู้ทรงคุณวุฒิ 5	ผู้ทรงคุณวุฒิ 6	ผู้ทรงคุณวุฒิ 7	ผู้ทรงคุณวุฒิ 8	ผู้ทรงคุณวุฒิ 9	สรุป	
2. แนวทางปฏิบัติตาม	1) มีการทบทวน และพูดคุยปรึกษากันหรือบ่อย ๆ บัญหาของการปฏิบัติ ตามแผนคือไม่ค่อยได้ทำตาม	1) จัดประชุมชี้แจงเพื่อสร้างแนวทางการปฏิบัติ การจัดทำโครงการ 2) กำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ	1) เปิดโอกาสให้ทีมงาน/คณะทำงานเข้าร่วมศึกษาดูงาน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ เพื่อให้ เกิดแรงบันดาลใจต่อการมีส่วนร่วม ปฏิบัติ	1) จัดเตรียมความพร้อมตามแผนงาน 2) ลงมือตามเวลาที่กำหนด ตามแผน	1) ประสานผู้ชำนาญทางทักษะอาชีพให้มาอบรมครูเบื้องต้นและมาอบรมเบื้องต้นและสามเณร เพื่อจะได้นำทักษะดังกล่าว นำไปใช้ต่อยอดได้ในอนาคต	1) ครูปฏิบัติงานตามที่กำหนดได้อย่างต่อเนื่อง 2) ใช้สื่ออุปกรณ์ที่ทันสมัยเพื่อ ความคล่องตัวในการทำงาน 3) บันทึกผลการ ทำงานเพื่อการ ตรวจสอบ สื่อสาร แลกเปลี่ยน ความรู้กับ คณะทำงาน อย่างสม่ำเสมอ	1) ครูจะมีการลงมือปฏิบัติ ตามแผนที่ได้วางไว้และ พัฒนาในส่วนที่ ยังต้องปรับปรุง ทุกขั้นตอน 2) ดำเนินการโครงการที่ จัดเตรียมไว้ให้ บรรลุวัตถุประสงค์	1) ครูนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร สถานศึกษาใน การเสริมทักษะ และสร้างเสริมประสบการณ์ อาชีพในรูปแบบต่าง ๆ เช่น วิทยุชุมชน/เพิ่มเติมกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน	1) ครูทำความเข้าใจแนวทางการดำเนินงาน โครงการพัฒนาทักษะขึ้นมา อาชีพจากเอกสารแนวทางการสร้างสัมมนาอาชีพ	1) ครูทำความเข้าใจแนวทางการพัฒนา โครงการพัฒนาทักษะขึ้นมา อาชีพจากเอกสารแนวทางการสร้างสัมมนาอาชีพ	การปฏิบัติตามแผน 1) ครูส่งเสริมสนับสนุน 2) จัดตั้งหน่วยงานความสะอาดสนับสนุน ทรัพยากร 3) การนิเทศกำกับ ติดตาม

ตาราง 8 (ต่อ)

คำถาม	ผู้ทรงคุณวุฒิ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิ 3	ผู้ทรงคุณวุฒิ 4	ผู้ทรงคุณวุฒิ 5	ผู้ทรงคุณวุฒิ 6	ผู้ทรงคุณวุฒิ 7	ผู้ทรงคุณวุฒิ 8	ผู้ทรงคุณวุฒิ 9	สรุป
3. แนวทางด้านการติดตามประเมินผลเวลาที่เรากำหนดทั้งก่อน ระหว่าง แล้วสรุปผลการประเมิน	1) ควรจะกำหนดการติดตามผลลงงาน และช่วยกัน สรุป	1) ควรจะกำกับติดตามการทำงานของผู้เกี่ยวข้อง ต่อเนื่อง	1) ควรจะมีการประเมินเป็นระยะ ๆ เพื่อให้ทราบผลการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอน	1) ควรมีการประเมินเป็นระยะ ๆ เพื่อให้ทราบผลการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอน	1) ควรจะมีการดำเนินงานในโครงการพัฒนาอาชีพ	1) จัดทำแนวทาง/เครื่องมือวัดผล ด้านความรู้ ทักษะสัมมาอาชีพ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามสภาพจริง	1) ควรจะมีการตรวจสอบความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการของนักเรียน/สามเณร	1) มีการประเมินผล การเสริมทักษะและสร้างเสริมประสบการณ์ให้กับนักเรียน	1) มีการติดตามนักเรียนที่ได้รับจากการฝึกปฏิบัติไปประกอบเป็นอาชีพอย่างต่อเนื่อง	ควรตรวจสอบว่าได้ปฏิบัติตามโครงการตามระยะเวลาที่กำหนดได้กำหนดแผนได้กำหนดไว้หรือไม่ รวมทั้งงบประมาณในการ ซึ่งการติดตาม การประเมินผล จะช่วยให้ผู้บริหาร โครงการทราบว่าการดำเนินงาน ดำเนินงาน เป็นไปตามแผนหรือไม่

ตาราง 8 (ต่อ)

คำถาม	ผู้ทรงคุณวุฒิ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิ 3	ผู้ทรงคุณวุฒิ 4	ผู้ทรงคุณวุฒิ 5	ผู้ทรงคุณวุฒิ 6	ผู้ทรงคุณวุฒิ 7	ผู้ทรงคุณวุฒิ 8	ผู้ทรงคุณวุฒิ 9	สรุป	
4. แนวทางด้านการปรับปรุงและพัฒนา	1) ควรมีการประเมินผลโครงการและจัดทำแผนการปรับปรุงอย่าง ต่อเนื่อง 2) ควรให้คณะกรรมการแต่ละชุดได้จัดทำแผนปฏิบัติงานอย่างชัดเจน เกี่ยวกับโครงการพัฒนากักขะ สัมมาอาชีพ ร่วมกันวางแผน เก็บรวบรวม ข้อมูล วิเคราะห์ ข้อมูล ประเมินผลการดำเนินงานและเขียนรายงานการประเมินตนเอง	1) ควรติดตามประเมินแล้ว นำมาปรับปรุงและพัฒนา อย่างต่อเนื่อง	1) นำปัญหาและอุปสรรค มาร่วมกันคิดหาแนวทางแก้ไข 2) แลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็น มาปรับปรุงการทำงาน	1) นำแนวทางในการสำรวจความพึงพอใจในการเข้าร่วมเบื้องต้นนำมาปรับปรุงในปีต่อไปหรือปีถัดไปในการทำโครงการเพื่อเป็นการพัฒนาโครงการต่อไป	1) ใช้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องช่วยในการประชุม	1) นำปัญหาข้อบกพร่องต่าง ๆ ในขณะปฏิบัติงาน วางแผนเพื่อพัฒนา	1) ติดตามผล การดำเนินงาน เก็บข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไข	1) นำผลการประเมินมา ปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียน อย่างต่อเนื่อง และลดค่าเฉลี่ย	1) ผู้บริหาร โรงเรียนควรจัดประชุมชี้แจงผล การปรับปรุง อย่างต่อเนื่อง	1) ผู้บริหาร การปรับปรุง และพัฒนา 1) ปรับปรุงการปฏิบัติของบุคลากร 2) วางแผนในระยะต่อไป 3) จัดทำข้อมูลสารสนเทศ	

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ ของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ ของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ ของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยสภาพการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ ของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ ของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย

ผลการศึกษาสภาพการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ ของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการติดตามประเมินผล และด้านการปรับปรุงและพัฒนา และด้านการปฏิบัติตามแผน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นด้านและรายข้อ พบว่า

1.1 ด้านการวางแผน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ โรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพอย่างชัดเจน รองลงมา โรงเรียนมีการวางแผนควบคุม กำกับ ติดตามและนิเทศให้การดำเนินงานโครงการบรรลุตามแผน โรงเรียนมีการวางแผนจัดแหล่งความรู้ สื่อและเทคโนโลยีที่เอื้อต่อโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ โรงเรียนมีการวางแผนจัดกิจกรรมทางวิชาการบริการแนะแนวโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพสม่ำเสมอ โรงเรียนมีการวางแผนนำผลการประเมินไปใช้ในการนิเทศการปฏิบัติงานโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ โรงเรียน

มีการวางแผนจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียน โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางและวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพอ่างชัดเจน บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ โรงเรียนมีการวางแผนส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง และโรงเรียนมีการวางแผนประสานความร่วมมือกับกรรมการสถานศึกษาในการพัฒนาโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ โรงเรียนมีการวางแผนประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีการจัดทำโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพในแผนปฏิบัติการ คือมีโครงการให้สอดคล้องกับแผน และโรงเรียนมีการจัดทำเอกสารและคู่มือการจัดทำโครงการ เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพน้อยที่สุด

1.2 ด้านการปฏิบัติตามแผน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ผู้บริหาร คณะกรรมการ จัดประชุมชี้แจงเพื่อสร้างแนวทางการจัดทำโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ รองลงมา โรงเรียนมีการส่งเสริม สนับสนุน และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานตามแผนได้คล่องตัว และมีประสิทธิภาพ โรงเรียนจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ผู้ปกครองเพื่อติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีการดำเนินการตามโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพที่กำหนดในแผนอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีการพิจารณาเลือกหัวข้อและวิธีการจัดกิจกรรมด้านพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมด้านพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้และส่งเสริมทักษะให้กับนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนอย่างหลากหลาย โรงเรียนมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์หลักการและแนวทางปฏิบัติตามโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพให้บุคลากรทุกระดับทราบ ผู้บริหารมีการแต่งตั้งครูและคณะกรรมการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ เพื่อจัดทำเอกสาร คู่มือการปฏิบัติงาน และโรงเรียนมีการดำเนินการจัดประชุมวางแผนจัดทำแผนกิจกรรมโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพประจำปีเพื่อชี้แจงการจัดทำเอกสารและกำหนดจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานน้อยที่สุด

1.3 ด้านการติดตามประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ โรงเรียนมีการควบคุม กำกับ และดูแลการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง รองลงมา โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม บุคลากรทุกระดับในโรงเรียนมีความร่วมมือในการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะ

สัมมาอาชีวะ โรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะที่เหมาะสมในการส่งเสริมนักเรียนให้มีคุณภาพมากขึ้น โรงเรียนมีการจัดสภาพการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเอง โรงเรียนมีการเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถและความสนใจ โรงเรียนสรุปผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนในโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะ โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแก้ปัญหาจากประสบการณ์จริง โรงเรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะ และโรงเรียนจัดทำเอกสารรายงานข้อมูลที่ได้จากการส่งเสริมนักเรียนจากเครื่องมือและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ น้อยที่สุด

1.4 ด้านการปรับปรุงและพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ผู้บริหารกำหนดแนวทางปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานจากผลการตรวจประเมินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะ มากที่สุด รองลงมาโรงเรียนนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับชุมชน เพื่อสนับสนุนการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะ โรงเรียนมีการดำเนินการตามแผนการพัฒนารับปรุงการดำเนินงานตามผลการประเมินอย่างสม่ำเสมอ บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข้อเสนอแนะและจัดทำแผนปรับปรุงโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะ และโรงเรียนจัดให้มีแหล่งเรียนรู้เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะอย่างต่อเนื่องน้อยที่สุด

2. แนวทางการบริหารโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะ ของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย

ผลการศึกษาแนวทางการบริหารโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะ ของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติตามแผน ด้านการตรวจสอบประเมินผล และด้านการปรับปรุงและพัฒนา ดังนี้

2.1 ด้านการวางแผน ควรมีการกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน แต่งตั้งผู้รับผิดชอบงาน กำหนดระยะเวลาและทรัพยากรที่ต้องใช้สำหรับโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน การเตรียมความพร้อมของบุคลากรโดยบุคลากรทุกคนในโรงเรียนได้เข้าร่วมรับทราบพร้อมกันเกี่ยวกับโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะในโรงเรียน ให้บุคลากรทุกคนเกิดความมั่นใจในการดำเนินงานโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะ และสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการบริหารโครงการพัฒนาทักษะสัมมา

อาชีพในโรงเรียน มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดทำโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพและแผนปฏิบัติการในแต่ละปี

2.2 ด้านการปฏิบัติตามแผน ควรแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบในการประสานงาน กำกับดูแล ช่วยเหลือ สนับสนุนให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกันและเชื่อมโยงเป็นทีม มีการพัฒนาทักษะความคิดริเริ่ม และการเรียนรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา และผู้บริหารควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนทำงานอย่างมีความสุข จัดสิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการปฏิบัติ กำกับ ติดตามการทำงานทั้งระดับบุคลากร ราชกลุ่ม ราชหมวด และให้การนิเทศ

2.3 ด้านการติดตามประเมินผล ควรตรวจสอบดูว่าได้ปฏิบัติตามโครงการตามระยะเวลาที่แผนได้กำหนดไว้หรือไม่ รวมทั้งงบประมาณในการซึ่งการติดตามการประเมินผลจะช่วยให้ผู้บริหารโครงการทราบว่า การดำเนินงานเป็นไปตามแผนหรือไม่ มีความก้าวหน้า มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติจะได้แก้ไขปัญหาล่วงหน้า และป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นต่อไป โดยการสนับสนุนจากผู้บริหารได้ทันที่วงที่ นอกจากนี้ยังช่วยให้ทราบความเหมาะสมของการดำเนินงานและการบรรลุความสำเร็จของโครงการนั้น

2.4 ด้านการปรับปรุงและพัฒนา ควรให้แต่ละฝ่ายประเมินการปรับปรุงโครงการ แล้วส่งผลให้คณะกรรมการที่รับผิดชอบนำไปวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแปลผล และเสนอต่อผู้เกี่ยวข้องเพื่อนำไปปรับปรุงโครงการในการปฏิบัติงาน และควรจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศ และเขียนรายงานประเมินให้ผู้บริหารทราบทุกระยะ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องสภาพการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ ของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย ในครั้งนี้ พบว่า ด้านการวางแผน อยู่ในระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านการติดตามประเมินผล ด้านการปรับปรุงและพัฒนา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ คือด้านการปฏิบัติตามแผน มีประเด็นที่น่าสนใจที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ ของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย โดยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการวางแผน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยผลการศึกษาสภาพการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของ

กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย ในแต่ละด้านสรุปได้ดังนี้

1.1 ผลการศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย ด้านการวางแผน ในภาพรวม สภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะโรงเรียนได้มีการวางแผนการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะอย่างชัดเจน และโรงเรียนมีการวางแผนควบคุม กำกับติดตามและนิเทศให้การดำเนินงานโครงการบรรลุตามแผนสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546, หน้า 79) กล่าวว่าการวางแผนเป็นการกำหนดสิ่งที่จะกระทำในอนาคตโดยอาศัยหลักการเหตุผล เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ต้องการอย่างดีที่สุด ดังนั้น การวางแผน จึงเป็นการตัดสินใจไว้ล่วงหน้าว่าจะทำอะไร อย่างไร และจะให้ใครทำ ซึ่งจะช่วยให้เห็นทิศทางในการทำงานที่ ชัดเจนและง่ายต่อการควบคุมตรวจสอบ

1.2 ผลการศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย ด้านการปฏิบัติตามแผน ในภาพรวม สภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการส่งเสริม สนับสนุน และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานตามแผนได้คล่องตัว และมีประสิทธิภาพ และผู้บริหาร คณะกรรมการ จัดประชุมชี้แจงเพื่อสร้างแนวทางการจัดทำโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะ สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2560, หน้า 18-19) ที่ให้จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตรตามความจำเป็นและความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และสังคม

1.3 ผลการศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย ด้านการติดตามประเมินผล ในภาพรวม สภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ โรงเรียนมีการควบคุม กำกับ และดูแลการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง และบุคลากรทุกระดับในโรงเรียนมีความร่วมมือในการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ อภัยใจ (2560) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ ผลการวิจัย พบว่า ด้านการปรับปรุงและการประเมินผล มีการประสานงานเป็นกลไกการขับเคลื่อน อยู่ในระดับมาก

1.4 ผลการศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย ด้านการปรับปรุงและพัฒนา ในภาพรวม สภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนกำหนดแนวทางปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานจากผลการตรวจประเมินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะ และโรงเรียนนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนา ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และโรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับชุมชนเพื่อสนับสนุนการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัย ณรงค์ อภัยใจ (2560) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพ สำหรับเด็กด้อยโอกาสโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ ผลการวิจัย พบว่า การปรับปรุงและการพัฒนา มีการประสานงานเป็นกลไกการขับเคลื่อน 3) ด้านผลผลิต ได้แก่ คุณภาพผู้เรียน และประสิทธิภาพ การบริหารจัดการ เงื่อนไขความสำเร็จ 2 เงื่อนไข ได้แก่ 1) หน่วยงานต้นสังกัด มีนโยบายสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง และ 2) มีองค์การภายนอกให้การสนับสนุนอย่างสม่ำเสมอ และผลการประเมินรูปแบบมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

2. แนวทางการบริหารโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย ผลการจากการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า

2.1 ด้านการวางแผน โรงเรียนควรจะมีการกำหนดเป้าหมาย กำหนดระยะเวลา และทรัพยากรที่ต้องใช้สำหรับโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียนการเตรียมความพร้อมของบุคลากร โดยบุคลากรทุกคนในโรงเรียนได้เข้าร่วมรับทราบพร้อมกันเกี่ยวกับโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะในโรงเรียน ให้บุคลากรทุกคนเกิดความมั่นใจในการดำเนินงานโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะ สร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการบริหารโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะในโรงเรียน และควรจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดทำโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะและแผนปฏิบัติการในแต่ละปี สอดคล้องกับการวิจัยของ สมจิตร์ ไชยเชษฐ (2560, หน้า 43) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องการบริหารงานโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ตามวงจรคุณภาพ (PDCA) และสรุปผลได้ว่า การวางแผน คือ ขั้นตอนการวางแผนครอบคลุมถึงการกำหนดกรอบหัวข้อที่ต้องการ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ซึ่งรวมถึงการพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน ฯลฯ พร้อมกับพิจารณาว่ามีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลใดบ้างเพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนั้น โดยระบุวิธีการเก็บข้อมูลให้ชัดเจน นอกจากนี้ จะต้องวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้แล้วกำหนดทางเลือก

ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทั้งในด้านแรงงาน วัสดุดิบ ชั่วโมงการทำงาน เงิน เวลา ฯลฯ โดย สรุปแล้วการวางแผนช่วยให้รับรู้สภาพปัจจุบัน พร้อมกับกำหนดสภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต ด้วยการผสมผสานประสบการณ์ ความรู้และทักษะอย่างลงตัว

2.2 ด้านการปฏิบัติตามแผน ควรแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบในการประสานงาน กำกับดูแล ช่วยเหลือ สนับสนุนให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกันและเชื่อมโยงเป็นทีม มีการพัฒนาทักษะความคิดริเริ่ม และการเรียนรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา และผู้บริหารควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนทำงานอย่างมีความสุข จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการปฏิบัติ กำกับ ติดตามการทำงานทั้งทุกระดับ สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ยงยุทธ พรหมบุตร (2558, หน้า 65) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบ การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาหลักสูตรรายวิชาซีพีโดยวงจรการบริหารคุณภาพ (PDCA) และสรุปผลได้ว่าขั้นตอน การปฏิบัติ เป็นการนำทางเลือกที่ตัดสินใจไปสู่การปฏิบัติโดยมั่นใจว่า ผู้รับผิดชอบได้ตระหนักถึงวัตถุประสงค์และความจำเป็น และให้ผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบ ดำเนินงานตามแผนรู้ถึงรายละเอียด และ ขั้นตอนต่าง ๆ มีการดำเนินงานตามแผนและมีการ จัดทรัพยากรที่จำเป็นการลงมือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตามทางเลือกที่ได้กำหนดไว้ในขั้นตอน การวางแผน ในขั้นนี้ต้องตรวจสอบระหว่างการปฏิบัติด้วยว่า ได้ดำเนินไปในทิศทางที่ตั้งใจ หรือไม่ พร้อมประสานงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ

2.3 ด้านการติดตามประเมินผล โรงเรียนควรตรวจสอบดูว่าได้ปฏิบัติตามโครงการ ตามระยะเวลาที่แผนได้กำหนดไว้หรือไม่ รวมทั้งงบประมาณในการซึ่งการติดตามการประเมินผล จะช่วยให้ผู้บริหารโครงการทราบว่าการทำงานเป็นไปตามแผนหรือไม่ มีความก้าวหน้า มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติจะได้แก้ไขปัญหาล่วงหน้านั้น และป้องกัน ปัญหาที่จะเกิดขึ้นต่อไป โดยการสนับสนุนจากผู้บริหารได้ทันที่วงที่ นอกจากนี้ยังช่วยให้ทราบ ความเหมาะสมของการดำเนินงานและการบรรลุความสำเร็จของโครงการนั้นสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ยงยุทธ พรหมบุตร (2558, หน้า 66) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบ การจัดการความรู้เพื่อ พัฒนาหลักสูตรรายวิชาซีพีโดยวงจรการบริหารคุณภาพ (PDCA) และสรุปผลได้ว่า การตรวจสอบ คือ การประเมินผลที่ได้รับจากการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง มีการติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงาน การประเมินควรประเมินการดำเนินงาน ขององค์การว่า สามารถดำเนินงานได้ตามแผนได้ หรือไม่และเนื้อหาสาระของแผนครบถ้วน หรือไม่หากการประเมิน พบว่า ผลงานออกมาได้ถูกต้องตรง ตามเป้าหมายก็สามารถนำไป จัดทำเป็นมาตรฐานสำหรับการดำเนินงานในครั้งต่อไปได้

2.4 ด้านการปรับปรุงและพัฒนา โรงเรียนควรจะให้แต่ละฝ่ายแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากได้ทำการประเมินผลการปฏิบัติงาน และทำการตรวจสอบ ปรับปรุง อาจเป็นการแก้ไขแบบเร่งด่วนเฉพาะหน้า หรือการค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหา การปรับปรุงอาจนำไปสู่การกำหนดมาตรฐานของวิธีการทำงาน ที่ต่างจากเดิมเมื่อมีการดำเนินงานตามแผน ข้อมูลที่ได้จากการปรับปรุงจะช่วยให้การวางแผนมีความสมบูรณ์และมีคุณภาพเพิ่มขึ้นได้ด้วย การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงานต่าง ๆ ในองค์กรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น นับเป็นสิ่งที่สำคัญและมีความจำเป็นเพื่อสร้างความก้าวหน้า ดังนั้น เมื่อใดก็ตามที่พบว่า การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามมาตรฐาน ผู้บริหารจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่อง กระบวนการประเมินและตรวจสอบ จะเป็นตัวชี้วัดให้เห็นถึงระดับมาตรฐานว่าต่ำเกินไป หรือสูงเกินไป การปรับปรุงแก้ไข จึงต้องสอดคล้องกับมาตรฐาน การทำงานย่อมมีข้อผิดพลาด แต่ไม่ควรผิดพลาดหลายครั้ง เพราะผู้ปฏิบัติงานต้องเรียนรู้จากข้อผิดพลาด และต้องปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบอย่างเต็มความสามารถ และสิ้นสุดลงด้วยการมอบหมายการงานต่าง ๆ สอดคล้องกับ สมจิตร์ ไชยเชษฐ (2560, หน้า 44) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การบริหารงานโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ตามวงจรคุณภาพ (PDCA) และสรุปผลได้ว่า การปฏิบัติการแก้ไข คือ ขั้นตอนการดำเนินงานให้เหมาะสม จะพิจารณาผลที่ได้จากการตรวจสอบ ซึ่งมีอยู่ 2 กรณี คือ ผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามแผนที่ วางไว้หรือไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ในกรณีที่ เป็นไปตามแผน ให้นำแนวทางหรือกระบวนการปฏิบัติมาจะทำให้เป็นมาตรฐาน พร้อมทั้งหาวิธีการที่จะปรับปรุงให้ดีขึ้น ซึ่งอาจหมายถึงสามารถบรรลุเป้าหมายได้เร็วขึ้น เสียค่าใช้จ่ายน้อยลง หรือทำให้คุณภาพดีขึ้น กรณีที่ไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการวางแผน โรงเรียนควรมีการจัดทำเอกสารและคู่มือการจัดทำโครงการ เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะ มีการวางแผนการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะอย่างชัดเจน ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และประสานความร่วมมือกับกรมการสถานศึกษาในการพัฒนาโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะ

2. ด้านการปฏิบัติตามแผน โรงเรียนควรมีการดำเนินการจัดประชุมวางแผนจัดทำแผนกิจกรรมโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะประจำปี เพื่อชี้แจงการจัดทำเอกสารและกำหนด

จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน ประชาสัมพันธ์หลักการและแนวทางปฏิบัติตามโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพให้บุคลากรทุกระดับทราบ และผู้บริหารโรงเรียนควรมีการแต่งตั้งครูและคณะกรรมการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพเพื่อจัดทำเอกสารคู่มือการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

3. ด้านการติดตามประเมินผล โรงเรียนควรจัดทำเอกสารรายงานข้อมูลที่ได้จากการส่งเสริมนักเรียนจากเครื่องมือและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแก้ปัญหาจากประสบการณ์จริง และสรุปผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนในโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพให้เป็นปัจจุบัน

4. ด้านการปรับปรุงและพัฒนา โรงเรียนควรให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข้อเสนอแนะและจัดทำแผนปรับปรุงโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ มีการดำเนินการตามแผนการพัฒนา ปรับปรุงการดำเนินงานตามผลการประเมินอย่างสม่ำเสมอ และจัดให้มีแหล่งเรียนรู้เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดทำโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
2. ควรศึกษารูปแบบโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

บรรณานุกรม

- กรมการจัดหางาน. (2559). 200 ข้อมูลอาชีพที่ตลาดแรงงานต้องการ. กรุงเทพฯ: กองส่งเสริมการมีงานทำ.
- กระทรวงแรงงาน. (2555). การตัดสินใจเลือกอาชีพ. สืบค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2564, จาก http://lb.mol.go.th/ewt_news.php?nid=137.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553ก). แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553ข). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). แนวทางการเสริมทักษะและสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพให้กับนักเรียน. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- กัญญภัทร จำปาทอง. (2558). แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของเยาวชน เรื่อง ทักษะอาชีพผ่านสื่อโทรทัศน์ในศตวรรษที่ 21. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- กัญญาณัฐ ปุณา. (2562). ข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารจัดการการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะ อาชีพสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาพื้นที่พิเศษ จังหวัดเชียงราย. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 9(1), 135-148.
- เกติณี สลี. (2558). การพัฒนางานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่งขององค์การวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

- ขวัญใจ บุญสินธุ์. (2560). **รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามแนวของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กในเขตพื้นที่ภาคใต้ตอนบน.** ดุษฎีนิพนธ์ ค.ด., มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.
- จินดารัตน์ โพธิ์นอก. (2557). **ทักษะ.** สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2564 จาก <http://www.royin.go.th/?knowledges=ทักษะ-19-มีนาคม-2557>.
- จีระพงษ์ หอมสุวรรณ. (2556). **การพัฒนา รูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.** ดุษฎีนิพนธ์ ศษ.ด., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- ณรงค์ อภัยใจ. (2560). **รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ.** ดุษฎีนิพนธ์ ปว.ด., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ทิพย์รัตน์ จันทนา. (2552). **การบริหารงบประมาณโดยใช้วัฏจักรคุณภาพของเดมมิ่ง ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2.** การค้นคว้าอิสระ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- นงนุช ชุมภูเทพ. (2562). **ศึกษารูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสที่ตั้งอยู่บนพื้นที่สูงและทุรกันดาร ในเขตภาคเหนือด้านตะวันตก. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 21(4), 142-153. .**
- นพปฎล บุญพงษ์. (2560). **การนำเสนอรูปแบบการบริหารเครือข่ายสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษ.** ดุษฎีนิพนธ์ ค.ด., มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- นวลละออง อุทามนตรี. (2558). **การพัฒนาบุคลากร กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 11(1), 25-67.**
- ปนัดดา นกแก้ว. (2562). **ศึกษาทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.**
- ประภัสสร บุญบำเรอ. (2560). **การพัฒนา รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหาร โรงเรียนเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 7(2), 27-35.**

- ปิย สุทธิสุตตี. (2562). ยุทธศาสตร์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพ และ การมีงานทำในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาแนวตะเข็บชายแดนจังหวัด เชียงราย. **วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์**, 6(8), 3938–3947.
- บุญศรีศรี พันธ์วัฒน์. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือ **นักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนพร้าววิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554.** (2556). กรุงเทพฯ: แพรคทีเคิล ดีไซน์ สตูดิโอ.
- พระครูสังฆรักษ์ไชยรัตน์ ชยรัตน์. (2558). การบริหารการศึกษา. **วารสารมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด**, 4(2), 320–325.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (19 สิงหาคม 2542). **ราชกิจจานุเบกษา.** 116(74 ก). หน้า 3–4.
- พระสหาย แวงคำ. (2554). **ปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 9.** การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัย มหาสารคาม, มหาสารคาม.
- พระอวยชัย อินศรีเมือง (2554). ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม สู่การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง. **วารสารครู ศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**, 8(2), 170–189.
- พศรีรัตน์ มีสอด. (2559). แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของ ผู้เรียน โรงเรียนบ้านป่าสักไก่อ. **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย**, 9(20), 65–4.
- พิณสุตา สิริธรรังศรี. (2553). **ภาพการศึกษาไทยในอนาคต 10–20 ปี สำนักนโยบายและ แผนการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.** กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- พีระ พนาสุภณ. (2552). การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552–2561). **วารสารวิชาการ**, 5(3), 2–4.
- เพ็ญญา กุลนาคดล. (2562). การพัฒนาทักษะอาชีพและการดำรงชีพ สำหรับการเรียนรู้ ศตวรรษที่ 21 ด้วยกระบวนการเชิงจิตวิทยาเสริมสร้างศักยภาพแห่งตน. **วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์**, 20, 15–27.

- ไพโรจิตร อักษร. (2560). **แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการ สถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 27.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- มนตรี อารีย์ราษฎร์. (2557). **แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านบางเทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, ภูเก็ต.
- ยงยุทธ พรหมบุตร. (2558). **การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพ โดยวงจร การบริหารงานคุณภาพ PDCA.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พระจอมเกล้า พระนครเหนือ.
- ยุพธนา เกื้อกุล. (2560). **การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอน ศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์.** ดุษฎีนิพนธ์ ป.ร.ด., มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- ยุพเรศ พระวัยคำ. (2559). **การศึกษาการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน และการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัย มหาสารคาม, มหาสารคาม.
- รัตน์เกล้า พบสมัย. (2559). **การพัฒนาแนวปฏิบัติการจัดการส่งเสริมสุขภาพ ผู้รับบริการโรค ความดันโลหิตสูงโรงพยาบาลสกลนครสาขา 1 จังหวัดสกลนคร.** วิทยานิพนธ์ พย.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2552). **พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 พจนานุกรม ฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน (พิมพ์ครั้งที่ 3).** กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2553). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน.** กรุงเทพฯ: ศิริวิวัฒนา อินเตอร์พรีนท์.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี สฤษดิ์วงศ์.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). **การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- วิมล เดชะ. (2559). **การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตีประจำตำบล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล.** สารนิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัย หาดใหญ่, สงขลา.

วิริยะ ฤกษ์พาณิชย์. (2557). **สาขาวิชาชีพแห่งอนาคต 3**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

สมจิตร ไชยเชษฐ. (2560). **การบริหารงานโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 วงจรคุณภาพ PDCA**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.

สมศรี เณรจาทิ. (2560). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะ พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21. **วารสารบริหารการศึกษา มศว.**, 14(27), 10-20.

สรเดช เลิศวัฒนาวณิช. (2560). **การพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยใช้โครงการเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพและ คุณลักษณะในการประกอบอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.

สาธิต ปรัชญาอริยะกุล. (2560). **รูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาของโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมขององค์กรในชุมชนเชิงบูรณาการ**. ดุษฎีนิพนธ์ ค.ด., มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สายเพ็ญ บุญทองแก้ว. (2560). **การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.

สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ เขต 6. (2564). **สถิติข้อมูลโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา เขต 6 ประจำปีการศึกษา 2564**. พะเยา: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). **การวางแผนกลยุทธ์การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์การศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพะเยา. (2563). **สถิติโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา**. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.

- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2554). **หนังสือเรียน**
สาระการประกอบอาชีพ รายวิชา ทักษะการประกอบอาชีพ (อช11002) ระดับ
ประถมศึกษา (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2554). กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
 กระทรวงศึกษาธิการ.
- สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา, ชญาพิมพ์ อูสาโท และปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ. (2554).
แนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
 คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุภาภรณ์ ตันเกียง. (2560). **แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโดยใช้โรงเรียนเป็น**
ฐานของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏ
 เชียงราย, เชียงราย.
- อนุชา โสมาบุตร. (2556). **ทักษะชีวิตและงานอาชีพสำหรับการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21.**
 สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2564, จาก <https://teacherweekly.wordpress.com>.
- อรมณี ภัทรทิพากร. (2557). **ผลของการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่องต่อความพึงพอใจ**
ในงานของบุคลากรในงานพัฒนาคุณภาพการบริการโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิม
พระเกียรติ. ปทุมธานี: งานพัฒนาคุณภาพการบริการ โรงพยาบาลธรรมศาสตร์
 เฉลิมพระเกียรติ.
- อำไพ นงค์เยาว์. (2560). **รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้**
ในศตวรรษที่ 21. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร,
 10(1), 132–143.
- Best, J. W. (1981). **Research in Education.** New jersey: Prentice–Hall.
- Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities.
Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607–610.
- Likert, R. (1961). **New Patterns of Management.** New York: McGraw–Hill.
- Shen–Miller, D. S., McWitter, E. H. and Bartone, A. S. (2013). **Historical Influences on**
the Evolution of Vocational Counseling. in Career Counseling : Foundation,
Perspective and Applications. New York: Routledge.
- Super, D. E. (1957). **Career Pattern as a Basic for Vocational.** New York: Harper and
 Brothers.

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. ดร.อนวัช อุ่นกอง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
 ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสันติคีรี
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
2. นางสาวสกาวิรัตน์ ไกรมาก ศึกษานิเทศก์ ชำนาญการพิเศษ
 กลุ่มงาน พัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและ
 กระบวนการเรียนรู้
 กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2
3. พระครูนิปูณพัฒนกิจ ผู้อำนวยการโรงเรียนห้วยข้าวกำววิทยา
 อำเภอจุน จังหวัดพะเยา
 สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ภาคผนวก ข ผลการตรวจค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม
เพื่อการวิจัย (Item Congruence Index: IOC)

สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยาม

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถาม คือ

1. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้
2. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

ข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย

ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ด้าน

ข้อที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	สรุปความ สอดคล้อง
		1	2	3		
1. ด้านการวางแผน						
1	โรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินการ โครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ อย่างชัดเจน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2	โรงเรียนมีการวางแผน จัดทำแผน ปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับโครงการ พัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3	โรงเรียนมีการวางแผนควบคุม กำกับ ติดตามและนิเทศให้การดำเนินงาน โครงการบรรลุตามแผน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
4	โรงเรียนมีการวางแผนส่งเสริมพัฒนา บุคลากรให้สามารถพัฒนาตนเองได้ อย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
5	โรงเรียนมีการวางแผนจัด กิจกรรมทาง วิชาการ บริการแนะแนวโครงการ พัฒนาทักษะสัมมาอาชีพสม่ำเสมอ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
6	บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการ วางแผนการดำเนินโครงการพัฒนา ทักษะสัมมาอาชีพ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
7	โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางและ วัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาทักษะ สัมมาอาชีพอย่างชัดเจน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ข้อที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	สรุปความสอดคล้อง
		1	2	3		
8	โรงเรียนมีการจัดทำเอกสารและคู่มือการจัดทำโครงการ เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
9	โรงเรียนมีการวางแผนจัดแหล่งความรู้ สื่อ และเทคโนโลยีที่เอื้อต่อโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
10	โรงเรียนมีการวางแผนประสานความร่วมมือกับกรรมการสถานศึกษาในการพัฒนาโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
11	โรงเรียนมีการวางแผนจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
12	โรงเรียนมีการวางแผนประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
13	โรงเรียนมีการวางแผนนำผลการประเมินไปใช้ในการนิเทศการทำงานโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2. ด้านการปฏิบัติตามแผน						
14	โรงเรียนมีการดำเนินการตามโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพที่กำหนดในแผนอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ข้อที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	สรุปความ สอดคล้อง
		1	2	3		
15	ผู้บริหารมีการแต่งตั้งครูและคณะกรรมการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ เพื่อจัดทำเอกสาร คู่มือการปฏิบัติงาน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
16	ผู้บริหาร คณะกรรมการ จัดประชุมชี้แจงเพื่อสร้างแนวทางการจัดทำโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
17	โรงเรียนมีการดำเนินการจัดประชุมวางแผนจัดทำแผนกิจกรรมโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพประจำปีเพื่อชี้แจงการจัดทำเอกสารและกำหนดจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
18	โรงเรียนมีการส่งเสริม สนับสนุน และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานตามแผนได้คล่องตัว และมีประสิทธิภาพ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
19	โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์หลักการและแนวทางปฏิบัติตามโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพให้บุคลากรทุกระดับทราบ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
20	โรงเรียนมีการพิจารณาเลือกหัวข้อและวิธีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ข้อที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	สรุปความสอดคล้อง
		1	2	3		
21	โรงเรียนมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
22	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรม ต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้และส่งเสริมทักษะให้กับนักเรียนเป็นรายบุคคล	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
23	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนอย่างหลากหลาย	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
24	โรงเรียนจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ผู้ปกครองเพื่อติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3. ด้านการติดตามประเมินผล						
25	โรงเรียนมีการควบคุม กำกับ และดูแลการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
26	โรงเรียนจัดทำเอกสารรายงาน ข้อมูลที่ได้จากการส่งเสริมนักเรียนจากเครื่องมือและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
27	บุคลากรทุกระดับในโรงเรียน มีความร่วมมือในการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ข้อที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	สรุปความ สอดคล้อง
		1	2	3		
4. ด้านการปรับปรุงและพัฒนา						
28	โรงเรียนสรุปผลการประเมินความพึงพอใจ ของนักเรียนในโครงการพัฒนาทักษะ สัมมาอาชีพ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
29	โรงเรียนจัดกิจกรรมอื่น ๆ ที่เหมาะสมใน การส่งเสริมนักเรียนให้มีคุณภาพ มากขึ้น	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
30	โรงเรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการกิจกรรมโครงการพัฒนาทักษะ สัมมาอาชีพ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
31	โรงเรียนมีการจัดสภาพการเรียนรู้ การสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ ความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเอง	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
32	โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแก้ปัญหาจากประสบการณ์จริง	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
33	โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้ร่วมกัน เป็นทีม	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
34	โรงเรียนมีการเตรียมกิจกรรมการเรียน การสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตาม ความสามารถ และความสนใจ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
35	บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการ แลกเปลี่ยนข้อเสนอแนะและจัดทำแผน ปรับปรุงโครงการพัฒนาทักษะสัมมา อาชีพ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ข้อที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	สรุปความ สอดคล้อง
		1	2	3		
36	โรงเรียนนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
37	โรงเรียนมีการดำเนินการตามแผนการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานตามผลการประเมินอย่างสม่ำเสมอ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
38	โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับชุมชน เพื่อสนับสนุนการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
39	โรงเรียนมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
40	โรงเรียนจัดให้มีแหล่งเรียนรู้เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ภาคผนวก ค รายนามหน่วยงานที่ให้ความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย

1. โรงเรียนนันทบุรีวิทยา อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน จำนวน 15 รูป/คน
2. โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพระธาตุแช่แห้ง อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน จำนวน 15 รูป/คน
รวมทั้งสิ้น จำนวน 30 คน

ภาคผนวก ง ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Try Out)

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	0.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.971	.971	40

Scale Statistics

Mean	Variance	Std. Deviation	N of Items
173.1667	329.661	18.15657	40

ภาคผนวก จ รายนามหน่วยงานที่ให้ความอนุเคราะห์เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

1. โรงเรียนห้วยข้าวกำว้าวิทยา อำเภอจุน จังหวัดพะเยา
2. โรงเรียนชยาภิวัดมนัวิทยา อำเภอกพาน จังหวัดเชียงราย
3. โรงเรียนพุทธชินวงศ์วิทยา อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย
4. โรงเรียนวัดฝิ่งหมื่นวิทยา อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย
5. โรงเรียนโสภณจริยธรรมวิทยา อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
6. โรงเรียนวัดศรีไต้วิทยา อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
7. โรงเรียนวัดแก่นเหนือวิทยา อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
8. โรงเรียนวัดเจติย์หลวงวิทยา อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย
9. โรงเรียนวัดอำมาตย์วิทยา อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย
10. โรงเรียนวัดสันหนองบัว อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย
11. โรงเรียนวัดป่าตาลใต้ อำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงราย
12. โรงเรียนวัดไชยสถานวิทยา อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
13. โรงเรียนพุทธศาสตร์ศึกษา อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย
14. โรงเรียนวัดแม่คำวิทยา อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
15. โรงเรียนวัดหมื่นพุทธวิทยา อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
16. โรงเรียนบุญเรืองวิทยา อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย
17. โรงเรียนวิเชตรมณี อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
18. โรงเรียนเวียงชัยพิทยา อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย
19. โรงเรียนหนองบัวพิทยา อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
20. โรงเรียนวัดป่าจิวปริยัติศึกษา อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
21. โรงเรียนเวียงแก่นวิทยา อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย

ภาคผนวก ฉ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง สภาพการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ
ของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย

คำชี้แจง

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย

โปรดอ่านคำชี้แจงของแต่ละตอนก่อนลงมือทำ และขอความกรุณาตอบคำถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษา เพราะถ้าตอบไม่ครบทุกข้อ จะทำให้แบบสอบถามฉบับนี้ไม่สามารถนำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้ โดยผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลของท่านไว้เป็นความลับในการวิเคราะห์ และนำเสนอผลการวิจัยเป็นภาพรวม

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลาตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หน้าข้อความตามความเป็นจริง

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. อายุ

() ต่ำกว่า 30 ปี

() 31 – 40 ปี

() 40 ปีขึ้นไป

3. ประสบการณ์การทำงาน

() น้อยกว่า 5 ปี

() ระหว่าง 5-10 ปี

() ตั้งแต่ 11 ปี ขึ้นไป

**ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย**

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในสภาพการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ
ของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย ที่ตรงกับ
ความคิดเห็นของท่านมากที่สุด โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนดังต่อไปนี้

- ระดับ 5 หมายถึง สภาพการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ
อยู่ในระดับมากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง สภาพการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ
อยู่ในระดับมาก
- ระดับ 3 หมายถึง สภาพการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ
อยู่ในระดับปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึง สภาพการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ
อยู่ในระดับน้อย
- ระดับ 1 หมายถึง สภาพการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ
อยู่ในระดับน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับสภาพการดำเนิน โครงการพัฒนาทักษะ สัมมาอาชีพ				
	5	4	3	2	1
1. การวางแผน					
1.1 โรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินการโครงการ พัฒนาทักษะสัมมาอาชีพอย่างชัดเจน					
1.2 โรงเรียนมีการจัดทำโครงการพัฒนาทักษะ สัมมาอาชีพในแผนปฏิบัติการ คือ มีโครงการให้ สอดคล้องกับแผน					
1.3 โรงเรียนมีการวางแผนควบคุม กำกับ ติดตามและ นิเทศให้การดำเนินงานโครงการบรรลุตามแผน					
1.4 โรงเรียนมีการวางแผนส่งเสริมพัฒนาบุคลากร ให้สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง					

รายการประเมิน	ระดับสภาพและ แนวทางการดำเนินโครงการ พัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ				
	5	4	3	2	1
1.5 โรงเรียนมีการวางแผนจัด กิจกรรมทางวิชาการ บริการแนะแนวโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ สม่ำเสมอ					
1.6 บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการ ดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ					
1.7 โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางและวัตถุประสงค์ ของโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพอย่างชัดเจน					
1.8 โรงเรียนมีการจัดทำเอกสารและคู่มือการจัดทำ โครงการ เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนนำไปใช้เป็น แนวทางในการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะ สัมมาอาชีพ					
1.9 โรงเรียนมีการวางแผนจัดแหล่งความรู้ สื่อ และ เทคโนโลยีที่เอื้อต่อโครงการพัฒนาทักษะ สัมมาอาชีพ					
1.10 โรงเรียนมีการวางแผนประสานความร่วมมือกับ กรรมการสถานศึกษาในการพัฒนาโครงการ พัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ					
1.11 โรงเรียนมีการวางแผนจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานของโรงเรียน					
1.12 โรงเรียนมีการวางแผนประเมินผลการปฏิบัติงาน อย่างต่อเนื่อง					
1.13 โรงเรียนมีการวางแผนนำผลการประเมินไปใช้ใน การนิเทศการปฏิบัติงานโครงการพัฒนาทักษะ สัมมาอาชีพ					

รายการประเมิน	ระดับสภาพและ แนวทางการดำเนินโครงการ พัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะ				
	5	4	3	2	1
2. การปฏิบัติตามแผน					
2.1 โรงเรียนมีการดำเนินการตามโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะที่กำหนดในแผนอย่างต่อเนื่อง					
2.2 ผู้บริหารมีการแต่งตั้งครูและคณะกรรมการดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะเพื่อจัดทำเอกสาร คู่มือการปฏิบัติงาน					
2.3 ผู้บริหาร คณะกรรมการ จัดประชุมชี้แจงเพื่อสร้างแนวทางการจัดทำโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะ					
2.4 โรงเรียนมีการดำเนินการจัดประชุมวางแผนจัดทำแผนกิจกรรมโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะประจำปีเพื่อชี้แจงการจัดทำเอกสาร และกำหนดจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน					
2.5 โรงเรียนมีการส่งเสริม สนับสนุน และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานตามแผนได้คล่องตัว และมีประสิทธิภาพ					
2.6 โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์หลักการและแนวทางปฏิบัติตามโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีวะให้บุคลากรทุกระดับทราบ					
2.7 โรงเรียนมีการพิจารณาเลือกหัวข้อและวิธีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน					
2.8 โรงเรียนมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะ สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา					

รายการประเมิน	ระดับสภาพและ แนวทางการดำเนินโครงการ พัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ				
	5	4	3	2	1
2.9 โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมด้านทักษะสัมมาอาชีพ ต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้และส่งเสริมทักษะให้กับ นักเรียนเป็นรายบุคคล					
2.10 โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาทักษะ ชีวิตนักเรียนอย่างหลากหลาย					
2.11 โรงเรียนจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ผู้ปกครอง เพื่อติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้ปกครอง อย่างต่อเนื่อง					
3. การติดตามประเมินผล					
3.1 โรงเรียนมีการควบคุม กำกับ และดูแล การดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ เป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง					
3.2 โรงเรียนจัดทำเอกสารรายงานข้อมูลที่ได้จาก การส่งเสริมนักเรียนจากเครื่องมือและแหล่งข้อมูล ต่าง ๆ					
3.3 บุคลากรทุกระดับในโรงเรียนมีความร่วมมือในการ ดำเนินการโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ					
3.4 โรงเรียนสรุปผลการประเมินความพึงพอใจของ นักเรียนในโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ					
3.5 โรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพที่ เหมาะสมในการส่งเสริมนักเรียนให้มีคุณภาพมากขึ้น					
3.6 โรงเรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม โครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ					
3.7 โรงเรียนมีการจัดสภาพการเรียนการสอนที่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ด้วย ตนเอง					

รายการประเมิน	ระดับสภาพและ แนวทางการดำเนินโครงการ พัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ				
	5	4	3	2	1
3.8 โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนกระตุ้นให้ ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแก้ปัญหา จากประสบการณ์จริง					
3.9 โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่ส่งเสริม ให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม					
3.10 โรงเรียนมีการเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้การสอน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถ และ ความสนใจ					
4. ด้านการปรับปรุงและพัฒนา					
4.1 ผู้บริหารกำหนดแนวทางปรับปรุงแก้ไข การปฏิบัติงานจากผลการตรวจประเมินโครงการ พัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ					
4.2 บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยน ข้อเสนอแนะและจัดทำแผนปรับปรุงโครงการ พัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ					
4.3 โรงเรียนนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนา ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง					
4.4 โรงเรียนมีการดำเนินการตามแผนการพัฒนา ปรับปรุงการดำเนินงานตามผลการประเมิน อย่างสม่ำเสมอ					
4.5 โรงเรียนจัดให้มีแหล่งเรียนรู้เพื่อการปรับปรุงและ พัฒนาคุณภาพการจัดโครงการพัฒนาทักษะ สัมมาอาชีพอย่างต่อเนื่อง					

ขอขอบคุณและเจริญพรเป็นอย่างสูงที่ตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์

1. พระครูนิพนธ์พัฒนกิจ ผู้อำนวยการโรงเรียนห้วยข้าวท่าวิทยา จังหวัดพะเยา
2. พระประพนธ์น้อย อนุตตโร รองผู้อำนวยการโรงเรียนโสภณจริยธรรมวิทยา จังหวัดเชียงราย ฝ่ายวิชาการ
3. นายทินกร ปานตะรังยี รองผู้อำนวยการโรงเรียนวัดศรีเตี้ยวิทยา จังหวัดเชียงราย ครูสอนการงานอาชีพ รับผิดชอบโครงการ กสศ.
4. นางสุภาพร นวลด้วง ครูโรงเรียนห้วยข้าวท่าวิทยา จังหวัดพะเยา สอนวิชาวิทยาศาสตร์
5. พระปิยะราช โสภณจิตฺโต ครูโรงเรียนวิเชตรมณี จังหวัดเชียงราย
6. นายเรวัต ปาระมี ครูโรงเรียนปริยัติธรรม จังหวัดเชียงราย
7. นางสาวฐิติพร แก้วนิกร ครูโรงเรียนปริยัติธรรม จังหวัดเชียงราย สอนวิชาสุขศึกษา, สังคมศึกษา, การเงิน
8. นายกิตติธัญญ์ สุโรพันธ์ ครูโรงเรียนปริยัติธรรม จังหวัดเชียงราย หัวหน้าวิชาการ สอนวิชาศิลปะ
9. นางสาวอ้อยใจ ชินะ ครูโรงเรียนปริยัติธรรม จังหวัดเชียงราย สอนวิชาคณิตศาสตร์, ธุรการ

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหารโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ
ของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย

ข้อมูลเบื้องต้น

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

ตำแหน่ง.....

ปฏิบัติหน้าที่.....

ประสบการณ์ในการทำงาน..... ปี อายุ..... ปี

วันเดือนปีที่สัมภาษณ์.....

ผู้สัมภาษณ์ พระครูสุตวุฒิจการ (พิพิธวุฒิจการ) ศรีธนะ

ข้อความสำหรับสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารโครงการพัฒนาทักษะสัมมา
อาชีพ ของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย
มีดังนี้

1. ท่านมีแนวทางการด้านการวางแผน การดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านมีแนวทางด้านการปฏิบัติตามแผน การดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านมีแนวทางด้านการติดตามประเมินผล การดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ท่านมีแนวทางด้านการปรับปรุงและพัฒนา การดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพ เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	พระครูสุตวุฒิการ (พิพิธวุฒิการ) ศรีธนะ
วัน เดือน ปี เกิด	3 สิงหาคม 2526
สถานที่เกิด	จังหวัดพะเยา
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2552 พศ.บ. (สังคมศึกษา), มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา, พะเยา
ที่อยู่ปัจจุบัน	49 หมู่ 1 ตำบลจุน อำเภอจุน จังหวัดพะเยา 56150
ผลงานตีพิมพ์	พระครูสุตวุฒิการ (พิพิธวุฒิการ) ศรีธนะ (ผู้บรรยาย). (8-10 เมษายน 2565). การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารโครงการพัฒนาทักษะสัมมาอาชีพของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา-เชียงราย. ใน การประชุมวิชาการระดับนานาชาติและระดับชาติ International and National Teacher Education Conference (INTEC 2022) “Teacher Education in The Next Normal” (หน้า 112-127). พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.

